

72. Torstaina 14 päivänä lokakuuta 1999

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

1) Kohtuuhintaisen asumisen turvaamisen pääkaupunkiseudulla 2350

Välitys VK 1/1999 vp (Mauri Pekkarinen /kesk ym.)

Mietintöjen pöydällepano

2) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin palkkiosta 2399

Hallituksen esitys HE 68/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/1999 vp

3) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 69/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/1999 vp

4) Hallituksen esitys kirjastolain 12 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 54/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 1/1999 vp

5) Hallituksen esitys taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2399

Hallituksen esitys HE 55/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 2/1999 vp

6) Hallituksen esitys eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 56/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/1999 vp

7) Hallituksen esitys kuntien kulttuuri-toiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 57/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/1999 vp

8) Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain 5 ja 5 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 82/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 12/1999 vp
Toivomusaloite TA 369, 516/1999 vp

9) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta sekä julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annettujen lakien muuttamisesta 2399

Hallituksen esitys HE 75/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 8/1999 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi vakuutus-
tarkastuksen kustantamisesta annetun lain
ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain
18 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys HE 76/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 9/1999 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi edustajat Aho E., Andersson, Elo, Halonen, Helle, Ihamäki, Jansson, Jääskeläinen, Kallio, Kallis, Kanerva S., Karpela, Katainen, Kiljunen, Korkea-
oja, Krohn, Laukkanen, Lax, Lipponen, Luhtanen, Mertjärvi, Mönkäre, Neitta-
mäki, Nordman, Perho, Rask, Rauhala, Ryytänen, Sasi, Sinnemäki, Soininvaara, Tuomioja, Urpilainen, Vehkaoja, Vehviläinen, Vihriälä, Virén, Vokkolainen, Wallin ja Wideroos.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Kanerva S., Vehviläinen, Nordman, Vokkolainen ja Rauhala.

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat
14.10. edustajat Perho ja Sasi,
14. ja 15.10. edustajat Halonen ja Mönkäre,
14.—16.10. edustajat Luhtanen ja Ryytänen
sekä
14.—22.10. edustaja Jansson.

Merkitään.

Sairauspoissaolot

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä ovat poissa
14.10. edustaja Karpela sekä
14. ja 15.10. edustajat Sinnemäki ja Urpilainen.

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

P u h e m i e s : Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet

14.10. edustajat E. Aho, Andersson, Elo, Jääskeläinen, Kallis, S. Kanerva, Laukkanen, Nordman, Vehkaoja, Vehviläinen, Virén, Vokkolainen ja Wallin sekä

14. ja 15.10. edustajat Katainen, Rauhala ja Vihriälä.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen esiteltävät asiat:

1) Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen pääkaupunkiseudulla

Väläkysymys VK 1/1999 vp (Mauri Pekkarinen / kesk ym.)

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan viime tiistaina pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä, kohtuuhintaisen asumisen turvaamista pääkaupunkiseudulla koskevan ed. Pekkarisen ym. väläkysymyksen n:o 1 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Kun aiheesta kuin aiheesta on käytetty yli 40 puheenvuoroa, on selvää, että asian ydinkohdat on jo esitetty tässä salissa. Siksi kiinteitän puheenvuoroni tukekseni ryhmäpuheenvuorossamme esiintuotuja seikkoja, joista ensimmäinen on kaavoituksen, maapolitiikan ja rakentamisen yhtenäisyys, jolla kolmiyhtenäisyydellä ainoastaan voidaan tämä ongelma ratkaista.

Yhdyn myös niihin kiitoksiin, jotka liittyvät hal-

lituksen toimiin tonttikauppojen verohelpotuksesta silloin, kun ostajana toimii kunta.

Yleisesti ottaen haluan siteerata kirjaa, jota pidän hyvänä ja jossa puhutaan asumisesta, rakentamisesta ja yhdyskunnista. Tässä kirjassa sanotaan: ”Kestävällä asuntopolitiikalla edistetään toimivia ja hintavakaita asunto- ja rakennusmarkkinoita. Uusien asuntojen kokonaistuotannon tulee pitkällä aikavälillä vastata tarvetta.”

Lisäksi tässä puhutaan siitä, että arava- ja korkotukilainoista lisätään nykyisestään ja valtion tukema ja rahoittama uustuotanto suunnataan erityisesti pääkaupunkiseudulle, muihin kasvukeskuksiin sekä muille tarvealueille ja opiskelija-asuntoihin. Valtion asuntorahaston rahoituksessa turvataan tavoitteeksi asetettava valtion tukeman ja rahoittaman asuntotuotannon taso.

Samoin puhutaan yhteissopimuksesta valtion ja pääkaupunkiseudun kuntien kesken sekä valtion tukemien ja rahoittamien investointien aikataulusta ja sisällöstä. Samoin kerrotaan asunnotomuuden vähentämistä koskevien toimenpiteiden tehostamisesta ja kiinnitetään erityistä huomiota sosiaalisen eriytymiskehityksen ennaltaehkäisyyn.

Samoin kiinnitetään huomiota väestön ikääntymiseen, liikuntaesteisyyteen ja erityisryhmien tarpeisiin asuntotuotannossa ja suunnittelussa. Samoin luvataan asumistukea kehitettävän ja otettavan huomioon ihmisten elämäntilanteiden muutos ja todelliset asumismenot. Erityistä huomiota kiinnitetään maankäytön suunnitteluun, jossa pyritään kasvukeskuksissa lisäämään ihmisläheistä tiivistä pientaloasumista ja kerrostaloasumista ja suositaan rakennekooltaan pienimuotoisia kaupunkimaisia aluekokonaisuuksia.

Arvoisa puhemies! Tämä kirja, jota siteeraan, on Paavo Lipposen kakkoshallitusohjelma. Toivon, että tälle hallitukselle annettaisiin työrauha, annettaisiin tuki niin hallituksen kuin opposition puolelta. Koska tässä maassa on talvella kylmä, täällä tulee asua sisällä.

Ed. K o r t e n i e m i : Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen vastaus välikysymykseen ja tiistaina käyty keskustelu osoittivat, että hallitus ja hallituspuolueet yrittävät kieltää laiminlyöntinsä niin asuntopolitiikassa kuin aluepolitiikassakin. Ongelmia ei kielletä, mutta syy on hallituksen ja hallituspuolueiden edustajien mielestä muiden. Syyllisiä haetaan Ahon hallituksesta ja kunnista.

Kokoomus on tässä asiassa tietysti heikoilla, koska se on ollut mukana hallituksessa yhtäjaksoisesti jo vuodesta 1987 alkaen ja pitää valtaa pääkaupunkiseudun kunnissa. Sama koskee myös sosialidemokraatteja ja vihreitä niin pääkaupunkiseudun kuntien hallinnon kuin kahden viimeisen hallituksenkin osalta. (Ed. Dromberg: Mistä tälle seudulle muutetaan?)

Pääministeri Lipposen ensimmäinen hallitus aloitti 1995, ja samalla koostumuksella jatko pääministeri Lipposen toinen hallitus tänä vuonna. Nyt onkin aiheellista kysyä, milloin alkaa vastuun kanto maan asioista, kun aina ja joka paikassa jaksetaan vieläkin syyttää Ahon hallitusta. Sateenkaarihallitukset ovat saaneet paistella nousukauden suojasäissä. Jos ei näissä taloudellisissa olosuhteissa pysty saamaan asioita kuntoon, niin ei sitten koskaan. (Ed. Dromberg: Kyllä se alku oli vähän heikko!)

Kun monesti tuntuu, että tästä salista ei opposition ääni välity riittävästi täältä lähteissä viesteissä, niin mieluisaa oli nähdä eilisen päivän Iltalehden otsikko ”Vuokralaiset syyttävät: sateenkaarihallitus ajoi asuntotuotannon alas”. Ei siis vain poliittinen oppositio syytä hallitusta, vaan syyttävä sormi nousee pystyyn myös vuokralaisten etujärjestön, Vuokralaisten Keskusliiton taholta. Tekstissä oli liiton pääsihteerin lausunto, jonka mukaan tavallinen palkansaaja ei pysty pian enää vuokraamaan asuntoa tai maksamaan vuokraansa. Kun tätäkin kommenttia vertaa siihen vastaukseen, jonka ministeri Siimes antoi eduskunnalle, huomaa, kuinka kaukana ministerin vastaus oli siitä, mikä on todellisuus asuntomarkkinoilla varsinkin pääkaupunkiseudulla tänä päivänä. Jos hallitus ei tiedosta ongelmia tai ei halua niitä tunnustaa, on turha odottaa korjauksia hallituksen taholta.

Viime eduskuntakaudella saimme jo tottua patenttivastaukseen, jonka mukaan syy on edellisen hallituksen. Nyt sitten syytetään edellistä hallitusta. Näinhän ministeri Siimeskin teki hallituksen vastauksessa. Jatkuva laulu Ahon hallituksesta osoittaa, että nykyisellä hallituskokoomuksella on näköjään huono itsetunto ja taitaapa monilla omatuntokin kolkutella. Siihen onkin aiheita varsinkin niillä, jotka ennen vaaleja viljelivät sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja alueellisen tasa-arvon teemoja. Nämä asiat näyttävät olevan hallituksen asialistalla kiireellisyysjärjestyksessä jälkipäässä. Ei siksi ihme, että niin monet hallituspuolueiden edustajatkin ovat ainakin puheiden tasolla myös täällä käydyssä

väläkysymyskeskustelussa olleet huolissaan ta-
pahtuneesta kehityksestä.

Keskusta kysyy väläkysymyksessään, aikooko hallitus turvata kohtuuhintaisen asumisen pää-
kaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa
korjaamalla vääristynyttä kysynnän ja tarjonnan
suhdetta sekä aikooko hallitus muuttaa rajusti
keskittävää politiikkaansa tasapainoisemman
aluekehityksen suuntaan. Hallituksen vastaus ei
tuonut mitään selvyttä siihen, onko jotakin rat-
kaisevasti uutta odotettavissa. Vastauksen pe-
rusteella on pääteltävissä, että mitään merkittä-
vää ei näköjään tapahdu sen enempää asuntopo-
liitikassa kuin aluepolitiikassakaan. Elävä elä-
mä, todellinen tilanne esimerkiksi pääkaupunki-
seudun asuntomarkkinoilla, todistaa, että halli-
tuksen tähänastiset toimenpiteet eivät ole olleet
riittäviä asuntoasioissa. Ongelmat ovat tulleet
nyt rysähtäen syyliin. Viime vuosina olisi tarvittu
asuntojen kysyntään ja tarjontaan puuttuvaa pit-
käjänteistä ja johdonmukaista politiikkaa. Tätä
on puuttunut, ja siksi ollaan tällaisessa tilantees-
sa.

Helsingin kiinteistöviraston päällikkö Olavi
Louko totesi Helsingin Sanomissa aiemmin syk-
syllä 4 päivänä syyskuuta, että valtio jarruttaa
asuntojen rakentamista Helsingissä. Hän toteaa
haastattelussa, että valtio lyö koko ajan kapuloi-
ta rattaisiin. Hän mainitsee, että valtiolta odote-
taan päätöksiä Vuosaaren sataman rakentami-
sesta, jotta uusia alueita vapautuisi asuntoraken-
tamiseen. Hän viittaa myös siihen, kuinka yksi-
tyistäminen ja valtion laitosten yhtiöittäminen
on johtanut siihen, että kukaan ei näytä kanta-
van kokonaisvastuuta. Haastattelussa Louko
löylyttää myös ympäristöministeriötä, jossa
kaavat seisovat. Ympäristöministeriön toimin-
nasta hän sanoo tuossa haastattelussa: ”Toimin-
ta vaikuttaa enemmän virkaintoilulta kuin asian-
tuntemukselta.”

Näin siis Helsingin Sanomien haastattelussa
Helsingin kaupungin kiinteistöpäällikkö Olavi
Louko. Kyllä hallituksella olisi ollut ja on edel-
leen varsin nopeasti vaikuttavia keinoja asunto-
rakentamisen edistämiseen, mutta suma näyttää
seisovan. Hallituksen olisikin ollut syytä lakaista
ensin omat portaat, ennen kuin se alkaa syyllistää
 muita asuntotuotannon jarruttamisesta.

Mitä muuttoliikkeeseen tulee, näyttää siltä,
että muuttoliikkeestä aiheutuvaa ongelmaa pi-
detään jo ikään kuin itsestäänselvytenä, johon
ei voida vaikuttaa. Muuttoliikkeen hillitseminen
ei näytä kiinnostavan hallitusta, vaikka varsin
hyvin tiedetään, että muuttoliikkeen vaikutuk-

set niin asuntopolitiikkaan kuin laajemminkin
yhteiskuntapolitiikkaan ovat suuret. Syntyy pal-
jon sellaisia turhia kustannuksia, jotka tehok-
kaalla ja järkevällä aluepolitiikalla voitaisiin
välttää.

Tällä menolla Suomen aluerakennetta uhkaa
romahdus. Väestö sekä työpaikat ovat keskitty-
mässä muutamaan keskukseen. Osaaminen kes-
kittyy, vaikka nykyaikainen tiedonvälitys ja tek-
niikka mahdollistavat tiedonsiirron. Keskitty-
miskehityksestä seuraa, että kasvukeskuksiin ra-
kennetaan kovaa vauhtia uusia kouluja, päivä-
koteja, asuntoja ja palveluita, kun taas muutto-
tappiokunnissa palveluilla, rakennuksilla ja inf-
rastruktuurilla ei ole enää käyttäjiä. Hallitus ei
ole kiinnittänyt riittävästi huomiota muuttoliik-
keeseen eikä siihen, miten juuri se aiheuttaa hin-
tojen kohtuuttoman nousun kasvukeskuksissa ja
asuntojen jäämisen samanaikaisesti tyhjilleen
muuttotappioalueilla.

Käydyssä keskustelussa on väitetty, että kes-
kusta ajaa jotakin vanhanaikaista aluepolitiik-
kaa. Väite on väärä. Kyllä keskustassa ollaan
ajan tasalla siinä, mitä tämän päivän aluepoliti-
ikan tulee olla. Uusia keinoja tarvitaan, mutta ei
kaikkia vanhojakaan kannata heittää ... (Ed.
Dromberg: Mitkä ne olivatkaan?) — Odottakaa,
kyllä niitä tulee.

Kertaan ne keskeiset elementit, jotka keskusta
liittää tämän päivän ja huomisen aluepolitiik-
kaan. Keskusta esittää sellaista aluepolitiikkaa,
joka koostuu muun muassa seuraavista asioista:
teknologiarahojen tasapainoisempi kohdistami-
nen kaikkiin maakuntiin, nuoriin kohdistuvat
henkilökohtaiset kannustimet, yritysten vapaa
poisto-oikeus, etätyön helpottaminen, yleinen
verovähennys muuttotappioalueille, työmatka-
liikenteen verovähennyksen korotus, korkea-
kouluopetuksen saavutettavuuden parantami-
nen koko maassa, ammatillisen koulutuksen ja
aikuiskoulutuksen kehittäminen sekä tietoyh-
teiskunnan ulottaminen koko maahan.

Kysymme, löytyykö eduskunnasta tahtoa näi-
den asioiden edistämiseen, ja toisaalta, onko hal-
lituksella rohkeutta edes keskustella avoimesti
myös opposition kanssa niistä keinoista, joilla
voidaan nopeasti puuttua tarpeettoman muutto-
liikkeen hillitsemiseen. Tällä asialla on kiire, ei-
vätkä tässä asiassa ole tosiasiassa vastakkain
maaseutu ja kaupungit. Nykytilanne aiheuttaa
ongelmia molemmissa, ja koko yhteiskunta jou-
tuu kustantamaan paljon sellaisia kuluja, jotka
voitaisiin välttää. Eikä tässä ole kysymys vain
rahasta vaan myös niistä vaikeuksista ja inhimil-

lisistä kärsimyksistä, joita nykytilanne tarpeettomasti aiheuttaa perheille ja yksityisille ihmisille.

Jossakin yhteydessä on sanottu: lapsi ei voi odottaa, hänen aikansa on nyt. Ne ongelmat, jotka koskevat niin asuntopolitiikkaa, muuttoliikettä kuin aluepolitiikkaakin, eivät voi odottaa. Niiden aika on nyt. Ne odottavat nopeita toimenpiteitä. Nyt ei ole aika vetäytyä edellisten hallitusten tekemisten tai tekemättä jättämisten taakse. Hallitus ja eduskunta kantavat vastuun siitä, jatkuuko entinen meno vai joko vihdoinkin puututaan ei vain seurauksiin vaan myös syihin. Vain näin menetellen lähtee liikkeelle muutos, joka korjaa tehdyt virheet ja antaa uskoa parempaan tulevaisuuteen.

Alue- ja kuntaministeri **K o r h o n e n** : Arvoisa rouva puhemies! Sikäli on helppo keskustalaisen edustajan jälkeen puhua, kun puheen sisältö on sama. Ei ole mitään ongelmia suhtautua siihen.

Ensinnäkin ehkä olisi syytä muistaa, kun syytelemme toinen toisiamme ja katsomme, mikä mitäkään ongelmaa aiheuttaa ... tai kun mietimme sitäkin, onko tiedostettu, niin kyllä kai tässä on tiedostettu ja myös tunnustettu, että ongelmia on. Ei kai kukaan yritäkään niitä piilotella eikä mennä niiden taakse piiloon. Mutta hyviin vastauksiin pitää löytää keinoja ja keinovalikoimaa pitää monipuolistaa. Ja kun asumisesta puhutaan, niin tunnustakaa nyt yhden kerran rehellisyyden nimissä, mikä asumisessa on se kallein menoerä. Se on korot, pääomakulut.

Minä muistelen, että tässäkin salissa olemme käyneet keskusteluja siihen aikaan, kun korkotasoli 17—18 prosenttia jopa asumisen osalta tässä maassa. Laskekaa, mikä sen vaikutus on asumisen hintaan vuositasolla. Minä muistelen muun muassa silloisen opetusministerin vastanneen, taisi itse asiassa olla kulttuuriministeri, joka vastasi kerran kysymykseen, mikä on kohtuullinen korkotaso, kun puhutaan opintolainoista. Korkotaso pyöri silloin 11—12 prosentin nurkilla. Ja jos oikein muistan, niin ed. Isohökana-Asunmaa vastasi, että se on kohtuullinen taso.

Minusta se on aivan jotakin muuta kuin kohtuullinen taso. Korkotasossa kerta kaikkiaan asumisen suhteen olemme tulleet jo inhimilliselle tasolle. Sen vaikutus asumiseen on äärimmäisen iso nimenomaan köyhän ihmisen näkökulmasta. Se vaikuttaa positiivisesti. Se asumisen osalta.

On väitetty, että hillitseminen ei kiinnosta. Kyllä hillitseminen kiinnostaa, mutta pitää muis-

taa, että väestöstämme jo noin 80 prosenttia asuu kaupungeissa.

P u h e m i e s (koputtaa): Ministeri Korhonen, anteeksi, harvinaista kyllä keskeytän, mutta ajattelin edustajien työn johdosta, että ilmoitan, että nyt ministeri Korhonen puhuu, sitten puhuu ministeri Hassi, ja silloin minä avaan debattia varten nappulan, niin että ei tarvitse nyt olla häiriintyneen tuntuksena. Debatti käydään siis molempien ministereiden puheenvuorojen jälkeen, niin kuin sääntöihimme kuuluu. — Anteeksi keskeytys!

P u h u j a : Kiitoksia, rouva puhemies! Koko ajan haetaan vastauksia. Itse asiassa tämänkin keskustelun aikana on kysytty ja pitääkin kysyä, mitkä ovat ne keinot ja ne painopisteet aluepolitiikan ja alueiden kehittämisen kannalta, joita käytetään. Mielestäni vastauksen voi tiivistää siihen muotoon, että alueiden omien tarpeiden, voimavarojen ja vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen on se, minkä varaan itse asiassa voidaan hyvin nojata ja rakentaa. Itse asiassa strategiat hyvin pitkälle näihin vahvuuksiin ja osaamiin nojaavat. Kyllä siellä kaikista keskeisin asia, johon ed. Korteniemikin kiinnitti huomiota, on osaaminen ja osaamisen vahvistaminen eri puolilla.

Kun hallitus katsoo omissa toiminnassaan aluepolitiikkaa, niin aluepolitiikat voidaan toteuttaa ainoastaan ja vain siten, että se tapahtuu tiiviillä ja monipuolisella yhteistyöllä niin opposition suuntaan kuin ennen kaikkea tämän talon ulkopuolella, että siellä pystytään tekemään todellista yhteistyötä ja hakemaan niitä vahvuuksia. Tämän talon sisällä ja joskus jossakin muualakin on usein moitittu tätä yhteistyötä teottomaksi ja jopa kyräileväksikin omalta osaltaan. Minun mielestäni näin ei ole, vaan alueiden ja niiden yhteistyökumppaneiden roolia pitää edelleen siellä vahvistaa.

Kun puhutaan kasautuvasta kehityksestä kaiken kaikkiaan, mitä siihen vastauksia löytyy ja miten siihen haasteeseen on sitten vastattu, selvästi siihen on vastattu laajentamalla kaupunki- ja osaamiskeskuspolitiikkaa kaikilta osin. Tämän politiikan ytimenä on edelleen riittävä ja monipuolinen kaupunkiseutujen verkko ja sen vahvistaminen, millä turvataan alueellisen tasapainoisen kehityksen ulottuminen koko maahan. Sillä nimenomaisesti lisätään työllisyyttä, ylläpidetään korkeatasoisia palveluja ja viedään asioita eteenpäin.

Mutta on muistettava, että osaamiskeskuspolitiikka ei ole pelkästään tätä, vaan kasvukeskusten ohella pitää selvästi tunnistaa myös maaseudun kehittämisen tarpeet. Ne ovat olemassa. (Ed. Pekkarinen: Miten se tapahtuu?) — Se tapahtuu hyvin monella keinoin. Jos ed. Pekkarinen viitsii nähdä vaivaa ja perehtyä esimerkiksi ykköstuohjelman sisältöön ja siihen, mitä Emotr pitää sisällään. Se on sitä maaseudun kehittämistä, jopa maatalouden kehittämistä hyvin monelta osin. — Myös perinteinen maatalous, mikä tässä sanottakoon, pitää siinä pitää koko ajan mukana kehityksessä siten, että se osaaminen myös sillä puolella viedään siihen maksimiin, mitä sillä pystytään saavuttamaan.

Osaamiskeskusohjelmista, joista uskoakseni meillä ainakin on yksimielinen näkemys myös opposition kanssa, voi todeta, että ne ovat erittäin hyvin tuottaneet sitä tulosta, mitä niillä lähdeittiin hakemaan. Kun katsotaan, mitä siellä rahapuolella esimerkiksi on tapahtunut, se markkamäärä on erittäin positiivisesti kehittynyt, sillä olemme saaneet erittäin positiivisia vaikutuksia aikaan. Puhutaan tuhansista työpaikoista. Koko osaamiskeskustoiminnan alueella on syntynyt noin 8 500 uutta työpaikkaa. Samanaikaisesti on laskettu, että sillä on voitu säilyttää noin 4 500 työpaikkaa. Se on erittäin merkittävä määrä kaiken kaikkiansa, joten se on ollut erinomaisen hienoa tulosta.

Kun katsotaan tutkimusmenojen ja korkeakoulujen osuutta, vuonna 97 valtioneuvoston tekemällä päätöksellä valtionyhtiön myyntivoitoin pohjautuva tutkimusrahoituksen lisäohjelma ja sen kautta tullut rahoitus on yhteensä 3,35 miljardia markkaa vuosina 97—99. Tutkimusmenojen osuus on erittäin suuri. Tässä voi yhtyä siihen huoleen, jota täälläkin kannettiin, että ehkä varojen jakautumisen osalla on syytä jotakin tehdä. Määräraha jakautuu liian tiukasti ja ehkä liian pienelle alueelle, jos koko maan mittakaavasta asiaa tarkastellaan. Uudenmaan osuus on noin 46 prosenttia, Pirkanmaan 13,1, Pohjois-Pohjanmaan 9,8 ja Varsinais-Suomen 9,4. Tässä pitää muistaa se myös, että selvästi varat kohdentuvat yliopistopaikkakunnille korkeakoulujen ja yliopistojen kautta, joten tämä on tietenkin sellainen tekijä, johon, kuten myös Tekesin kautta kanavoituvan rahan osuuteen, tulevaisuudessa pitää löytää uusia välineitä ohjaukseen ja tutkia, onko mahdollista hajauttaa sitä.

Jos tarkastellaan yliopistojen henkilökunnan ja opetushenkilöstön määrää, kun aina puhutaan, ettei silläkään puolen mitään ole tapahtu-

nut, tutkimushenkilökunnan määrä on yli kaksinkertaistunut. Se on tällä hetkellä noin 5 000, josta suurimman ryhmän muodostaa Suomen Akatemian rahoituksella työskentelevät reilusti toistatuhatta tutkijaa ja budjettirahoituksella toimivat vajaa 1 300 tutkijaa, jotka jakautuvat eri puolille maata kohtuullisen tasaisesti. Kyllä siellä jotakin on koko ajan liikkeellä, jotakin tapahtuu.

Kun puhutaan alueellisesta tasapainoisesta kehityksestä, haluaisin korostaa joillakin sanoilla sitä, että ei se toteudu pelkästään huippuosaamisen ja teknologian kehittämisen kautta. Meidän pitää myös selvästi löytää uusia välineitä ja muistaa teknologiahuippuosaajien, ammattilaisten, rinnalla perinteiset tuotantoalat ja erityisesti palvelualan osaavien ihmisten merkitys alueellisen kehityksen näkökulmasta. Tässä pitää panna edelleen. Vaikka se vanhalta keinolta tuntuu, edelleen meidän pitää puhua tuotantorakenteen monipuolistamisesta, jatkojalostusarvon nostamisesta ja sillä puolella niiden mahdollisuuksien hyödyntämisestä, mitä meillä maassa on.

Lisäksi meidän pitää myös nähdä kuntatalouden merkitys kaikkiansa, myös työllisyysmielessä, myös aluekehityksen mielessä. Kunnat ovat lähes koko maassa viiden suurimman työllistäjän joukossa. On melkein sama, minkä paikkakunnan tästä maasta itse asiassa otat ja alat tarkastella, kunnat ovat isossa roolissa työllisyysnäkökulmasta. Sen takia hallitus on erityisesti myös kiinnittänyt huomiota kuntatalouden näkökulmaan.

Jos vuosikatteen kautta tulevaisuutta tarkastellaan, näkymä ei ole huono. Sanoisin, että se on kohtuullinen. Jos vuosikate on tänä vuonna 9,2 miljardia markkaa, vuonna 2000 se on 12,3 miljardia markkaa ja vuonna 2003 15,1 miljardia markkaa. (Ed. Pekkarinen: Keskimäärin!) — Ed. Pekkarinen on siinä oikeassa, että keskimääräisenä, mutta kun puhutaan kuntien vuosikatteenä, näinhän se on. Samaan hengenvetoon pitää sanoa, että myös siihen ongelmaan, joka sinne sisälle liittyy, eli riittämättömään kehitykseen pitää kiinnittää huomiota. Sille pitää jotakin voida saada aikaan. Mutta iso asiahan nyt on se, joka on kumminkin koko kuntatalouden näkökulmasta ykkösasia, että on käännytty positiiviseen suuntaan, minkä kautta esimerkiksi vakinaisten työpaikkojen määrä selvästi on kääntynyt positiiviseen kehitykseen: lähimpien vuosien aikana 30 000 vakituista työpaikkaa kuntasektorille. Tällä hetkellä suunta on sama, joten ei pidä väheksyä missään nimessä sitä merkitystä, vaikka-

kaan ei pidä ongelmia piilottaakaan. Sillä puolelta pitää tehdä koko ajan, toimia, että mennään parempaan suuntaan.

Lopuksi muutama sana ehkä alueiden kehityksen tulevaisuuden kannalta tärkeimmästä asiasta eli aluekehitysrahastojen merkityksestä ja niiden vaikutuksesta. Itse asiassa tällä viikolla hallituksen esitys ykkösohjelmien sisällöstä on jätetty komissiolle, ja kun sitä tarkastelitte, niin aivan selkeä tavoite on luoda ohjelman kautta lähemmäs 50 000 uutta työpaikkaa Pohjois- ja Itä-Suomen alueelle. Se lähtee selvästi siitä, että pystymme luomaan uutta talouden kasvua, uutta voimaa, jonka kautta uusia työpaikkoja syntyy. Tämän kautta tuetaan uutta yrittäjyyttä, ja näin voidaan alentaa työttömyyttä.

Kyllä keinovalikoima on tällä hetkellä monipuolinen, mutta tämä ei tarkoita sitä, että keinot riittäisivät kehityksen pysäyttämiseen tai sen hillitsemiseen. Mielellämme kuuntelemme kaikki uudet esitykset, mitä esimerkiksi opposition suunnalta on tulossa. Mutta kun tiistapäivänä käyttämiänne puheenvuoroja olen lukenut, niin kovin paljon uutta ei sinänsä ole noussut esille. Mutta ed. Korteniemi oli siinä oikeassa, että ei kaikkea vanhaa pidä tietenkään hylätäkään. Tämäkin pitää muistaa.

Jos vetää yhteen, niin mielestäni voi sanoa niin, että tasapainoinen alueellinen kehitys on monenlaisen poliittisen toiminnan ja käytännön summa. Ei ole mitään yksittäistä poppakonstia tai keinoa, jolla se voidaan muuttaa. Eihän ongelma ole syntynytkään yksikseen, mikä sekin mielestäni pitää rehellisyyden nimessä tunnustaa. Kun edustaja sanoi, että vanhoihin ei pidä palata, niin pakkohan on muistella myös historiaa joskus, silloin tällöin, kun ei ihan takerru siihen.

Hallitus on tiedostanut alueellisen kehityksen ongelmat, kuten alussa sanoin, ja on käynnistänyt usealla politiikan lohkokolla toimenpiteitä, joilla tätä kehitystä hillitään, yritetään kääntää uuteen suuntaan, saada aikaiseksi todellinen positiivinen vaikutus. Uskon, että jos ja kun — toivon myös että se pystytään yhteistyössä tekemään — saamme kehityksen koko maan kannalta aivan oikeille urille.

Ympäristöministeri H a s s i : Arvoisa puheemies! Alun perin ajattelin olla ensin lähinnä kuulolla, mutta ed. Korteniemen puheenvuorossa tuli jo monta sellaista asiaa, joita koin tarpeelliseksi kommentoida.

Otan ensiksi esille ympäristöministeriötä kohtaan esitetyn suoran syytöksen siitä, että kaavoja

makuutettaisiin ympäristöministeriössä ja että tämä olisi Helsingin seudun asuntopulan syynä. Helsingin Sanomissa on todella tällainen syytös esitetty.

Olen selvittänyt asian, ja tilanne on se, että kerrostalorakentamiseen varattua kaavoitettua tonttimaata, jos tarkastellaan 90-luvun keskimääräistä rakentamisvauhtia, on Helsingissä vähän yli viiden vuoden tarpeiksi, Espoossa vähän yli kahdeksan vuoden tarpeiksi ja Vantaalla vähän yli viiden vuoden tarpeiksi. Pientalotonteiksi kaavoitettua riittäisi 90-luvun rakennusvauhdilla Helsingissä 15 vuodeksi, Espoossa 17 vuodeksi ja Vantaalla 15 vuodeksi. Jos asuntokoko on 40 neliötä per henkilö, tästä riittäisi asuntoja 170 000 uudelle asukkaalle. Kaavoitetun tonttimaan määrässä pullonkaula ei kyllä ole.

Ympäristöministeriössä on vahvistettu kaavat alle kolmessa kuukaudessa, mikäli niissä ei ole valituksia. Tänä vuonna Helsingin kaavoja on ratkaistu 40 ja viime vuonna yli 50. Niiden kaavojen, joissa on valituksia, keskimääräinen käsittelyaika on vuosi. Se on nopein, mihin pystytään säilyttäen samalla huolellisuus. On nimittäin muistettava sekin, että jos ympäristöministeriö ratkaisee asian huolimattomasti, se saattaa loppujen lopuksi kuitenkin kaikkine valitusrumbineen ja mahdollisine kaavojen uudelleen käsitelyvaiheineen johtaa monen vuoden prosessiin.

Tällä hetkellä ympäristöministeriössä olevissa Helsingin kaavoissa ei ole asuntotuotannon kannalta ratkaisevia kohteita. On kaksi aluetta, jotka kaupungin kanssa yhteisesti sopien on jätetty odottamaan. Toinen on Ruoholahden alueen uloin osa Saukonpaasi, ja toinen on Falkullan alue Tapanilan alueen itäpuolella, joihin molempiin liittyy ympäristöterveyden kannalta ongelmia. Ehkä Myllypuron tapaus on osoitus siitä, että ympäristöterveysongelmat on syytä ottaa vakavasti.

Hallituksen vastauksessa, jonka ministeri Siimes esitti tiistaina, viitattiinkin niihin toimiin, joihin hallitus on ryhtynyt kokonaispaketin saamiseksi aikaan pääkaupunkiseudulla, johon liittyy joukkoliikennejärjestely ja toivottavasti myös kuntien toimia kaavoitetun mutta rakentamattoman maavarannon saamiseksi käyttöön. Pääkaupunkiseudun kunnathan ovat varsin passiivisesti käyttäneet kunnille tarjolla olevia keinoja, kuten esimerkiksi rakentamiskehotuksia.

Eduskunnalle on annettu pari tähän asiaan liittyvää hallituksen esitystä, joista toinen koskee sitä, että kunnille annetaan mahdollisuus käyttää pienenä piiskana rakentamiskelpoisten mutta ra-

kentamattomien tonttien korotettua kiinteistövero, jotta omistaja todella ryhtyisi rakentamaan. Toinen on esitys siitä, että myyntivoittovero määräaikaaisesti poistettaisiin silloin, kun myydään kunnille asuntotuotantoa varten. Kyllä monenlaista toimintaa on.

Minusta syiden etsiminen on sinänsä eri asia kuin syyllisten etsintä, eikä se koske pelkästään asuntopolitiikkaa, vaan se koskee muitakin asioita.

Kun ed. Korteniemi puhui siitä, että asuntojen hinnat ovat nousseet, asuntopula on pahentunut Lipposen kahden hallituksen aikana, niin ei nyt ollut kovin vaikea ruveta muistelemaan sitä, että kun Ahon hallituksen aikana asuntojen hinnat eivät pelkästään laskeneet, vaan suorastaan romahtivat ja myös vuokrat laskivat, niin ei tänäkään ihan pelkkää onnea ollut. Tänäkin päivänä hallituksen kyselytunnilla oli jälleen yksi kysymys takausvelallisten asemasta, joka liittyy näihin asuntoloukkuihin, joita tuli asuntojen hintojen romahtaessa 90-luvun alussa. En sano tätä väittäkseni, että Ahon hallitus olisi ainakaan yksin ollut syyppää lamaan ja kaikkeen siihen kurjuuteen, mitä 90-luvun alussa koettiin. Aivan kuten 90-luvun alun talousromahdus, myös tämänhetkinen pääkaupunkiseudun asuntopula johtuu monista seikoista, joissa oma osuutensa on sillä, onko kulloinkin harjoitettu politiikka viisainta mahdollista vai ei. Kuitenkin pääsyy tähän asuntojen hinnannousuun ja asuntopulaan pääkaupunkiseudulla on talouskasvu.

Muistan itse henkilökohtaisesti vielä Lipposen ensimmäisen hallituksen toiminnan ensimmäisinä kuukausina, kun satuin menemään naimisiin silloin reilu neljä vuotta sitten, silloin 95 toukokuussa suurin piirtein, (Ed. Kekkonen: Onnea vaan!) ja etsimme mieheni kanssa yhteistä asuntoa Helsingin seudulta. Kun myimme hänen asuntonsa, silloin tilanne oli vielä se, siis hiukan yli neljä vuotta sitten, että asuntokauppa seiso i pääkaupunkiseudulla. Halukkaita ostajia oli paljon, mutta hyvin harva uskalsi ostaa, ennen kuin sai vanhan asunnon myytyä.

Lipposen edellisen hallituksen aikana todella asuntokauppa on lähtenyt liikkeelle. Jo ennen sitä puhuttiin siitä, että on patoutunutta kysyntää, jo Ahon hallituksen aikana kertynyttä, ja odotettiin sitä, että sen vaikutus tulee näkymään myös hinnoissa. Tällä en todellakaan halua mitenkään vieritellä vastuuta taholta toiselle. Haluan vain todeta, että nämä ovat hyvin monimutkaisia kysymyksiä, joissa toimenpidekokonaisuuksia, joita tarvitaan, on hyvin monenlaisia.

Siitä olen samaa mieltä ed. Korteniemen kanssa, että myös aluepolitiikalla on tässä erittäin tärkeä merkitys. Olen todella sitä mieltä, että aluepolitiikassa tarvitaan uusia keinoja. Ei ole sen paremmin muuttotappioalueiden kuin muuttovoittoalueiden etu, että muuttoliike on ainaakaan niin nopeaa kuin se tällä hetkellä on. Esimerkiksi työvaltaisiin aloihin kohdistuvat veronkevennykset, esimerkiksi palvelualojen verotaakkaa ja yleensä työvaltaisten alojen verotaakkaa keventävät verohelpotukset olisivat mielestäni erittäin tärkeitä keinoja, koska uskoisin, että juuri näiltä aloilta löytyy pääosa niistä työpaikoista, joita nykyisillä muuttotappioalueilla voi syntyä.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Hassin puheenvuorossa ja osin ministeri Korhosenkin puheenvuorossa oli vielä liikaa arkeologiaa eli menttiin Ahon hallituksen aikoihin. Mielestäni se ei paljon nyt auta.

Voisimme, ministeri Hassi, kyllä tehdä veropolitiikassakin myönteisiä ratkaisuja muuttoliikkeen hillitsemiseksi. Keskusta on useaan otteeseen esittänyt, että pitäisi työmatkavähennyksen ylärajaa reippaasti korottaa ja myös kakkos-asunto ottaa tämän vähennyksen piiriin.

Toinen asia, josta olemme tekemässä esityksen, on se, että suurten asutuskeskusten ulkopuolelle pitäisi antaa määräaikainen erityispoisto-oikeus. Tällöin esimerkiksi atk-alan yrityksille, informaatiotekniikan yrityksille, joille 25 prosentin poisto, joka nykyään on käytettävissä, on aivan liian pieni, koska koneet ovat loppu jo kahdessa kolmessa vuodessa, tämä voisi olla sellainen todellinen houkutin, joka edistäisi yritysten sijoittumista ruuhkakeskusten ulkopuolelle, vähän tätä politiikkaa, mitä Irlannissa esimerkiksi on aikaansaatu alueellisessa kehittämisessä.

Meillä on myös myönteisiä veropoliittisia ratkaisuja, joilla voidaan vaikuttaa tasapainoisempaan alueelliseen kehitykseen. Kysymys on tahdon asia. Nämä ovat hallituksen käsissä olevia asioita, ja hallituksen tulisi kantaa tästä nyt aktiivinen, aloitteellinen vastuu.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Korteniemen muisti oli joka tapauksessa valikoiva, niin aion pikkasen puuttua siihen.

Ensinnäkin Ahon hallituksen ajalta voin sanoa yhden asian, joka oli erittäin hyvä. Te piditte

meidän kanssamme kiinni siitä, että aravajärjestelmä säilytettiin, kun silloinen ministeri Rusanen olisi mielellään heittänyt senkin romukoppaan. Mutta jo sinä aikana minä sanoin usean kerran, että asuntokysyntä tulee patoutumaan, mutta teidän mantranne oli silloin se, että Suomi on rakennettu valmiiksi, korkeintaan hieman täydennysrakentamista tarvitaan. Se oli semmoinen väärinajattelu tässä kohdassa.

Mitä tulee Lipposen ensimmäisen hallituksen aikaan, ministeri Mönkäre otti erityisesti muun muassa pääkaupunkiseudun kunnat puhuteluun siitä, että rakentakaa nyt, rahaa on. Mutta kun kunnat olivat yksinkertaisesti siinä tilanteessa, että niillä ei ollutkaan rahaa. Muistatte varmaan esimerkiksi kotikaupunkini Vantaan, joka joutui lomauttamaan koululaisia, ja sen, mikä huuto siitä oli. Jos samaan aikaan olisi tavallaan satsattu maapolitiikkaan, niin ei se olisi mennyt kenellekään läpi, eivätkä päättäjät missään tapauksessa voineet tätä ratkaisua tehdä, mikä johti siihen, että esimerkiksi pääkaupunkiseudulle varattuja määrärahoja jouduttiin siirtämään muualle Suomeen. Se on hyvä muistaa tästä historiasta.

Mitä tulee Vuokralaisten Keskusliiton lausuntoon, jos ed. Korteniemi olisi jaksanut syventyä lukemaansa, niin hän olisi huomannut, että siinä viitattiin myös vuokrasääntelyn purkuun, joka tapahtui teidän hallituksenne aikana. Minun mielestäni se on tehty ja sille ei voi enää mitään, mutta nämä faktat tulisi muistaa.

Mitä keinoja on nyt? Ei ole mitään uutta popakonstia, vaan joudutaan käyttämään monien vanhojen keinojen yhdistelmiä.

Mutta sen haluan ministeri Hassille sanoa, että se, kuinka paljon kaavoitettua maata on olemassa täällä pääkaupunkiseudulla, ei todellakaan kuvaa yhtään mitään, vaan pitäisi katsoa, kuka ne omistaa ja mikä on kaavoitus- ja rakentamistilanne.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korteniemi vaati teknologian tukirahojen tasapuolista jakamista. Mitähän se tarkoittaa, kun tällä hetkellä näitä tukirahoja kuitenkin suunnataan enemmän niin sanottuihin kehityskaakuntiin, niille nimittäin Tekes antaa suhteellisesti suuremman osan rahoista kuin sikäläiset yritykset panevat? (Ed. Ala-Nissilä: Ei markkoja ole näkynyt!) Jos yritykset panevat määrätyn määrän ja Tekes panee vielä suhteellisesti enemmän kehitysalueille, kyllä se silloin on jo kehitysalueiden tukemista selvästi. Minusta ei

voi ajatella, että huipputekniikkaa Suomessa joka paikassa saataisiin kehittymään vain sillä, että jaetaan rahaa. Kyllä Suomi on aikamoisessa kilpailutilanteessa. Kyllä varat täytyy jakaa sinne, missä ne parhaiten voidaan käyttää. Siinä suhteessa kehitysalueillakin on hyviä yrityksiä, jotka sitä saavat. Mutta se on kuitenkin kohtuullinen raja.

Siten etätyön edistäminen, sehän on kiinni vain meistä. Kuka hyvänsä voi ajatella ja yrittää etätyötä, ja yritykset voivat sitä myöskin käyttää hyväkseen. Ei siinä varmaankaan hallitusta tarvita, vaan se on ihan kansalaisten ja yritysten tehtävä.

Ministeri Korhonen luetteli Tekesin ja vastaavia rahoitusmääriä. Siinä ilmeisesti oli Suomen Akatemiakin mukana. Minusta olisi parempi, että niitä rahoja lisättäisiin, kansantulo-osuutta lisättäisiin edelleen, koska Suomen pitäisi olla nyt johtava maa tällä alueella, eikä silloin ole varaa siihen, että välillä odotellaan.

Ed. Isohookana - Asunmaa (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olen ministeri Korhosen kanssa samaa mieltä siitä, että ongelmiin pitäisi nyt löytää vastauksia ja ratkaisuja. Sen takia oppositio on koko välirikityksen tehnytkin, että hallitukselta näitä ratkaisuja tulisi, koska niitä nyt pikaisesti tarvitaan. Mutta kun kuunteli äsken ministeri Korhosen puhetta, se oli aivan saman suuntainen kuin se, jonka hän kävi ympäristövaliokunnassa esittämässä, tämän pitkän esitelmän. Tekisi mieli kysyä ministeri Korhoselta, miksi nämä teidän hyvät ehdotuksenne eivät nyt näy käytännössä eikä tämän teidän puheenne konkretisoidu. Mistä se johtuu?

Olen ministeri Hassin kanssa aivan samaa mieltä, tai ministeri Hassin puhe osoitti minusta sen, mihin hän jossain yhteydessä viittasikin, että tarvitsemme asuntopolitiikkaan tällä hetkellä suunnitelmallisuutta. Yksi suurimpia ongelmia onkin se, jonka ministeri Korhonen on ääneen jossakin lehdessä sanonutkin, että yhteiskunnallemme ei ole halua panna suitsia markkinataloudelle. Jos näin on, mihin en usko kuitenkaan, siitähän juuri johtuu se, että meidän asuntopolitiikkamme on poukkoilevaa. Näin ollen on ihan oikeutettua se kritiikki, jota esimerkiksi asian tuntijat ympäristövaliokunnassa esittivät, että jälkikäteen joutuu hallitus puuttumaan ja paikkailemaan ja että näitä suuria linjoja ei ole löytynyt. Näin se on, kun ei haluta panna markkinataloudelle suitsia.

Minä en usko, ed. Kautto, siihen, että nyt poppakonstit auttavat, kun te äsken sanoitte, että tarvitaan poppakonsteja. (Ed. Kautto: Ei, sanoin että ei tarvita poppakonsteja!) — Niin, nimenomaan nyt tarvitaan ennen kaikkea selvä, suunnitelmallinen asuntopolitiikka, joka koskee koko maata ja ottaa huomioon erilaiset alueet ja erilaiset tarpeet. Ja kun tänne ei ole mahdollista rakentaa, silloin pitää tehostaa alueellista, tasa-painoista kehittämistä.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kautto minusta kiteytti aivan olennaisesti sen pulman, josta me tässä juuri nyt keskustelemme. Mutta ed. Ala-Nissilä otti malliksi Irlannin ja puhui samaan aikaan arkeologiasta — jos minäkin nyt menen sinne arkeologian alalle. Jos oikein muistan, ed. Ala-Nissilä oli kiiivaimpia EU-kehityksen vastustajia aikoinaan, ja Irlannin aluepolitiikka, jos mikä, on suoraa seurausta EU:n kehityksestä, EU:n rahoista, EU:n logiikasta, siitä tavasta, miten maihin suhtaudutaan tasapuolisen tulonjaon kannalta. (Ed. Ala-Nissilän välihuuto) — Suurkiitos, ed. Ala-Nissilä, että te annatte tälle arkeologialle näin jälkikäteen edes tämän tunnustuksen.

Ed. Korteniemen puheenvuoron päätöksen jaan. Minä olen siitä etuikasta, jolla hän puhui, täsmälleen samaa mieltä, mutta jokaisesta yksityiskohdasta, minkä hän otti esille, olen eri mieltä. Hänen puheenvuoronsa ei sisältänyt yhtään sellaista ajatusta, joka olisi toimeenpantavissa enää nykyaikana. Yksinkertaisesti Suomi elää sellaista kehitysvaihetta, jossa siihen vanhaan logiikkaan, johon ed. Korteniemi viittasi — tasaiseen rahanjakoon sen mukaan, kuka missäkin sattuu asumaan — siihen ei ole paluuta. Silloin me menemme sille arkeologian linjalle, josta ed. Ala-Nissilä niin kauniisti puhui. Minä haluaisin nähdä, että keskustapuolue ei ole arkeologinen puolue tässä mielessä, vaan että sillä on jonkinlainen näkökulma sen suhteen, miten juuri tässä tilanteessa, jossa markkinavoimat joka tapauksessa jylläävät, voidaan toimia.

Ed. S. Kanerva merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Korhonen nosti esille korkotason, ja on todella hyvä, että niistä 17—18 prosentin koroista, joihin edellisen sinipunakau-

den aikana Holkerin loppuvuosina päädyttiin, on tultu alas päin. Sitten markkinakoroista kymmenkunta prosenttia putosi Ahon kaudella ja muutama prosentti vielä Lipposen hallitusten kaudella. Mutta kun asuntopolitiikasta ja sen lainalaisuuksista, kuluttajan käyttäytymisestä, puhutaan, silloin on hyvä tietysti nähdä, miten pitkässä juoksussa sekä inflaatio että korkojen verovähennysoikeuden vaikutus on myös vaikuttanut vallitsevaan reaalikorkoon, koska sehän lopulta ratkaisee sen, mitkä ovat kuluttajien mahdollisuudet. Tässä suhteessa kehitys ei ole ollut kuluttajan näkökulmasta aivan sitä luokkaa, miltä tuo korkotason putoaminen sinällään visuaalisesti näyttäisi. Itse asiassa on siirrytty tässä suhteessa pluskoron puolelle reaalikoron osalta.

Ministeri Korhosella oli myönteistä se, että hän sanoi selvästi, että on tutkittava Tekes-rahojen hajautusmahdollisuus nykyistä enemmän. Taisi olla ensimmäinen kerta, kun minä ministerin suusta olen kuullut tämän, mitä keskusta on nyt pitkään pitänyt esillä.

Ministeri Hassin arvio tonttireservin riittämisestä pääkaupunkiseudulla ei kyllä käy oikein yksin sen todellisuuden kanssa, jossa ne, jotka hakevat tontteja pääkaupunkiseudulla, elävät. Minusta tässäkin ehkä teoriaa ja käytäntöä pitäisi hieman lähentää toisiinsa. Jos sanotte, että on 15 vuoden omakotitonttireservi, ja haluatte laittaa sen liikkeelle korottamalla näiden rakentamattomien tonttien kiinteistöveroä, luuletteko, että 15 vuoden tonttitarve otetaan kovin nopeasti käyttöön? Eivät sitä markkinat edes vedä.

Todennäköisesti kiinteistöveron korotuksessa tulee käymään niin, että se osuu erittäin raskaasti moniin, voi sanoa, syyttömiin, sellaisiin, joilla ei ole edes edellytyksiä saada niitä tontteja rakenteille vielä pitkään aikaan. Sinällään tavoite tässä suhteessa hallituksella on hyvä, että se yrittää löytää keinot tarjonnan lisäämiseksi.

P u h e m i e s (koputtaa): Muistutan vieläkin, että jos on tulenpalava vastauspuheenvuoron tarve, nousetaan seisomaan ja ääneen lausuen pyydetään vastauspuheenvuoro sen jälkeen, kun nappi on painettu kiinni. Meidän pääsääntömme ei tahdo mennä läpi!

Ed. Vehviläinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L e h t o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puutu tähän äsken käy-

tyyn historiakeskusteluun, koska poliittinen muistini ei ulotu kovin pitkälle, vaan sen sijaan palaan tähän, mitä ministeri Korhonen jokin aika takaperin tässä lausui.

Hän puhui hyvin kauniisti siitä, miten eri ta-
soisten keskustusten helminauhaa Suomeen pyri-
tään luomaan. Muistuttaisin siinä vain siitä, että
ei riitä silloin, että pelkästään tehdään yliopisto-
paikkakunnille näitä panostuksia, vaan myös
maakuntakeskuksiin laajemminkin.

Sitten pitää muistaa myös niitä alueita, jotka
sijaitsevat vielä kaukana näistä maakuntakes-
kuksistakin. Ainakin ne maatalouspoliittiset
ratkaisut, joita taas on tehty ja ollaan tekemäs-
sä, eivät kyllä tue sitä, että meillä maaseutuakin
elävänä olisi syrjäisemmillä alueilla myös jat-
kossa.

Suurta painoarvoa nyt pannaan EU-tuelle ja
ykköstukialueelle Itä-Suomeen, joka on tulossa,
mutta ihan taivaallista mannaahan sieltäkään ei
ole satamassa, joskin hyviä lähtökohtia se tar-
joaa. Mutta nyt mielestäni olisikin kreivin aika
ja todella h-hetki yhdessä ykköstuen kanssa ot-
taa käyttöön myös kansallisia uusia, räväköitä
keinoja. Kyllähän se on pötyä, etteikö niitä mei-
dän puoleltamme esitetä. Miksei voida tehdä
alueellisia kokeiluja esimerkiksi vapaan poisto-
oikeuden kohdalla? Miksi meidän pitää olla niin
dogmaattisia tässä asiassa, ettei kerta kaikkiaan
mitään alueellista kokeilua voida pistää pys-
tyyn?

Sitten toivoisi, ettei kuntien vuosikatteesta
mitenkään takkia revittäisi auki, koska me kaik-
ki tiedämme sen, mikä totuus keskimääräisen
vuosikatteen takaa paljastuu.

Onneksi minulla on mahdollisuus toivottaa
ministeri Korhonen lauaintaina tervetulleeksi
Kainuuseen, jossa näitä varjoisampia puolia
kuntien vuosikatteesta hänelle tullaan esittele-
mään!

Ed. K o r t e n i e m i (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa rouva puhemies! Eivät asiat tietenkään
syytlemällä korjaannu. Se on totta. Tässä minä
yhdyn kyllä ministeri Korhosen lausumaan. Tar-
vitaan rehellistä tosiasioitten tunnustamista niin
hallituksen kuin oppositionkin taholla.

Ministeri Hassin puheenvuorosta muistutan,
että se kritiikki, jota puheenvuorossani toin esil-
le, oli suoraa lainausta Helsingin kaupungin kiin-
teistöpäällikön haastattelusta, joka julkaistiin
4.9. Helsingin Sanomissa. Kyllä minulla on hyvä
syy uskoa, että nämä asiat Helsingin kiinteistövi-
rastossa varsin hyvin tunnetaan.

Sitten lainasin myös Iltalehden tekstiä eiliseltä
päivältä. Siinähan oli varsin iso otsikko: ”Vuok-
ralaiset syyttävät: sateenkaarihallitus ajoi asun-
totuotannon alas.” Ei siis tämä ollut mitään op-
position tekstiä, ed. Kautto, vaan kyllä se oli
lehden toimittajan laatima johtopäätös.

Sitten ed. Kekkoselle, kun hän sanoi, että hän
oli kaikesta eri mieltä minun puheenvuorossani.
Nyt otan pari kolme asiaa puheenvuorostani esil-
le. Onko totta, kun luetteloin näitä keskustan esit-
tämisiä aluepoliittisia keinoja, joilla voitaisiin vai-
kuttaa maaseudun kehittämiseksi, että nämä-
kään eivät kelpaa? Mainitsin teknologiarahojen
tasapainoisemman kohdistamisen kaikkiin maa-
kuntiin. Te olette siis tästäkin eri mieltä.

Etätyön helpottamisen mainitsin. Edelleen
mainitsin työmatkaliikenteen verovähennyksen
korotuksen, korkeakouluopetuksen saavutetta-
vuuden parantamisen koko maassa, ammatillisen
koulutuksen ja aikuiskoulutuksen kehittämi-
sen sekä tietoyhteiskunnan ulottamisen koko
maahan.

Tällaisia asioita luetteloin, ja kaikesta ilmoitti
ed. Kekkonen olevansa eri mieltä. Aika yllättä-
vältä kuulostaa.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa rouva puhemies! Tällaisella yleisellä ot-
sikkotasollahan me voimme kaikki olla kaikesta
samaa mieltä. Eihän mikään ole sen yksinkertai-
sempaa. Se on naiiveinta politiikantekoa, mitä
voi kuvitella.

Silloin, kun me lähdemme puhumaan asioista
asioina — mikä on se, miten te jaatte sen suuren
periaatteen, kun te käytätte yleisotsikkoa — niin
silloin me tulemme olemaan koko ajan eri mieltä.
Ei kai tietoyhteiskuntaa kukaan vastusta. Ei kai
kukaan alueellista tasapainoa vastusta. Ei tieten-
kään! Mutta sitten, kun me menemme ... (Ed.
Pekkarinen: Kyllä tekojen perusteella vastustaa!)
— Ei, ed. Pekkarinen, ei pidä paikkaansa. Teidän
mantranne on juuri tämä, mutta en ole kuullut
kertaakaan yhtään keskustalaista puheenvuo-
roa, jossa olisi analysoidusti, spesifioidusti seli-
tetty, mitä te teette toisin kuin tällä hetkellä ta-
pahtuu. En kertaakaan!

Kun sanoin, että olin ed. Korteniemen kanssa
samaa mieltä hänen päätöksestaan, niin olen
edelleenkin sitä samaa mieltä, mutta se yleistaso-
nen otsikointi, jota kepulaiset tässä salissa har-
rastavat, on suoraan sanoen aika vastenmielistä.
Minusta se on epämiellyttävää, epärehellistä, ja
se ei pureudu yhteenkään todelliseen ongelmaan,
joka pitäisi ratkaista.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonen, eihän kukaan tietysti pysty siihen analytyttisyyteen, johon te omalla retoriikallanne pystytte, emmekä me tavoittelekaan sitä. Mutta me, ed. Kekkonen, emme voineet mitenkään ymmärtää sitä, että samaan aikaan, kun EU meillä Suomessa tukee meidän aluekehitystämme — niin kuin Irlannissa aikanaan, kun Irlannissa myös Irlannin oma valtio huolehti omasta kansallisesta aluekehityksestään — mitä Suomessa on tehty? Suomen hallituksen monin eri toimenpitein on viety sitä kehityksen perustaa omin kansallisin toimin pois, jolloin EU-toimien vaikuttavuus ei ole sitä luokkaa, mitä se olisi voinut olla.

Mitä ne keskustan vaateet ovat? Jos yritän yhtä niistä aukaista, niistä monista, jotka aika selkeästi ed. Korteniemen puheenvuorossa tulivat esille: osaamisen, tietämisen, taitamisen ja teknologian määrärahat. (Ed. Kekkonen: Onko joku eri mieltä tästä?) — Aivan oikein! No, te äsken kiistitte sen. Te kysyitte, millä tavalla niitä voimavaroja pitäisi kohdentaa. Minä yritän selittää, millä tavalla niitä voimavaroja pitäisi kohdentaa. Nimenomaan sillä tavalla, että tällä hetkellä on olemassa kasapäin erilaisia hankkeita, joissa yritysten tietoteknisten tarpeiden kohentaminen tarvitsisi voimavaroja taikka joissa yritysten asianomaisen henkilökunnan osaamisen, tietämisen, taitamisen voimavaroja voitaisiin kohdentaa tai jossa nimenomaan tuotantotoiminnan teknologiatasoa voitaisiin kohentaa jnp. Näihin maakuntiin ei tällä hetkellä tule rahaa, niin kuin voisi, pitäisi ja tulisi tulla. Tässä on yksi esimerkki siitä, mitä me tarkoitamme sillä, kun me sanomme, että uuden ajan hunajaa, osaamisen, teknologian, tietämisen voimavaroja pitää tasapuolisemmin kohdentaa eri puolille maata. Ei tarvitse ottaa pois täältä keskuksista. Me tarvitsemme maakuntakeskuksia. Ne ovat vetureita, mutta sen lisäksi tarvitsemme myös alemmanasteisiin keskuksiin tätä uuden kehityksen voimaa.

Ed. H u u t o l a (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minusta ministeri Hassi otti esiin sen keskeisimmän asian, joka koskee niin asuntopolitiikkaa kuin muuttoliikettäkin, eli talouden kasvun eli lähtökohdan siitä, että se massatyöttömyys, joka tuli 90-luvun alussa, oli hyväksytty massatyöttömyys. Sen jälkeen Ahon hallituksen aikana valittiin vientiteollisuuden kasvu keskeiseksi politiikaksi, joka nostaa maan suosta. Okei, se voi olla ihan oikeaa politiikkaa, sitä en siinä mielessä kritisoi, mutta se on väistämättä ajanut

siihen, että ihmiset keskittyvät kasvukeskuksiin, sinne, missä on teollisuutta, sen ympärillä olevaa pienteollisuutta. Siitä hedelmästä me nyt nautimme. Nyt voi olla pieniä mahdollisuuksia muuttoliikkeen pysäyttämiseksi. Jos nämä markkinat nyt pysyvät kotimarkkinoilla eli talouden kasvu on kotimarkkinoilla, niin se voi luoda edellytykset myöskin muuttoliikkeen pysäyttämiseksi.

Ed. Nordman merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S m e d s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministereiden ja hallituspuolueiden kansanedustajien puheenvuoroja kuunneltua nousee semmoinen ajatus mieleen, että näinkö hallituspuolueet ja niiden tukijat näkevät asuntopolitiikassa ongelmia ollenkaan. Ehkä teillä on kokemus ja käsitys siitä, että hallitus on tehnyt kaiken voitavan, ja jos jotakin on jätetty tekemättä, se on tehty kuusi tai seitsemän vuotta sitten. Kansalaisten kokemus asuntotilanteesta on karun toisenlainen. Asunnottomuutta on paljon, monet opiskelijat eivät löydä opiskelija-asuntoja ja hinnat karkaavat käsistä.

Nyt minusta olisi myönteistä, jos tämä hallitus ehkä hallituksista ensimmäisenä voisi kriittisesti tarkastella omaa toimintaansa, sitä, miten tämän ja edellisen hallituksen sosiaalisen asuntotuotannon toimenpiteet ovat olleet mitoitettut tarpeeseen nähden. Tosiasiallisesti aravavaltuudet ovat muutamassa vuodessa vähentyneet 20 000 asunnon tasolta nyt budjetissa esitettyyn 13 000 asuntoon. Perusparannuslainoitettavia asuntoja valmistui vuonna 98 vielä noin 13 000. Nyt määrä laskee 4 000 asunnon tasolle. Korjausavustuksia on määrätietoisesti koko ajan vähennetty. Minusta tässä olisi kriittisen tarkastelun paikka. Hallitus on liikaa luottanut kylmiin markkina-voimiin, siihen, että markkinavoimat hoitavat asuntopolitiikan. Sosiaalisella asuntotuotannolla on paikkansa. Toivoisin, että kun budjetti ensi vuodelle on vielä auki tässä salissa, hallituspuolueidenkin edustajat olisivat valmiit tekemään asuntovaltuuksiin selviä tasokorotuksia.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Kekkonen puheenvuoron johdosta. Ed. Kekkonenhan on sosialidemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja, puolueen, joka saa suurimman kannatuksensa idästä. Te olette idän puolue. Ette te voi, ed. Kekkonen, tyytyä vain reto-

riikkaan ja seurata katseilla, kun Itä-Suomi tyhjenee. Teillä on myöskin puolueena vastuu etsiä sellaisia keinoja, joilla voitaisiin tasapainoisempaa kehitystä tehdä.

Minä toin kaksi keinoa. Esitin, että työmatkavähennyksen ylärajaa korotettaisiin ja se ulotettaisiin myöskin kakkosasuntoon. Esitin, että ruuhkakeskusten ulkopuolelle, niin kuin ed. Paula Lehtomäki totesi, annettaisiin ennakkoluulottomasti määräaikainen erityispoisto-oikeus, jolloin informaatioteknologian yritykset voisivat sijoittua esimerkiksi ruuhkakeskusten ulkopuolelle. Kuten ed. Pekkarinen sanoi, seutukunnissa maakuntakeskusten ulkopuolella on myöskin paljon osaamista ja yrittäjyyttä ja verkottumista. Siellä on ammattikorkeakouluyksiköt, siellä on yrityksiä, siellä on kunnissa paljon osaamista, kehittämiskeskuksia. Olisi hyvin tärkeää, että me voisimme edistää ja kannustaa tällaisten osaosaamiskeskusten syntymistä maakuntiin ja se osaaminen voisi verkottua hieman laajemmin ja sillä tavalla voitaisiin estää liiallista ruuhkautumista. On olemassa keinoja, ed. Kekkonen, jos on tahtoa kantaa vastuuta niistä alueista, joilta myöskin teille tulee paljon kannatusta.

P u h e m i e s : Nyt myönnän ed. Pekkarisen puheenvuoroon vastauspuheenvuorot ja ed. Kekkoselle sitten ed. Ala-Nissilän puheenvuoroon, ja siihen päättyy sitten se debatti, ja arvoisat ministerit, jos haluavat vastata tässä. Meillä on pitkä puhujalista, ja sitten siirrymme siihen ja jatkamme debatteita jonkin aikaa.

E d. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta ed. Pekkariselle, että nyt täytyy katsoa vähän näitä muuttoliikkeitä, joita tämän maan historia tuntee. Viimeisin muuttoliike poikkeaa kaikista muista siinä mielessä, että kerrankin se ei suuntaudu vain pääkaupunkiseudulle ja Jumalan kiitos ei Suomen rajojen ulkopuolelle siinä mitassa kuin aikaisemmin. Nyt on monia muita hyviä kasvavia keskusta, muun muassa Oulu, Turku, Tampere jne. Sen lisäksi on kehittyviä, voimakkaasti eteenpäin meneviä aluekeskuksia, ja mistä ed. Pekkarinen luulee, että näille olisi yhtäkkiä rahaa siunaantunut? Väitän, että nämä varsinkin yliopisto- ja korkeakoulupaikkakunnat ovat nimenomaan pitkälti hallituksen uuden politiikan tulosta, jossa on ohjattu näihin voimavaroja ja joka on saanut näitä liikkeelle. Mutta on selvää, ettei joka kylä voi tulla omaksi uudeksi aluekeskukseksi ja sillä pohjalla viedä eteenpäin.

Minun käsittääkseni niin sanottua EU-rahaa ja Suomen kansallistakin rahaa on jaettu hyvin paljon muualle Suomeen. Minua nyt ihmetyttää, mihin te olette ne rahat pistäneet, jos niitä ei kerta kaikkiaan missään näy. Ilmeisesti te ette ole osanneet käyttää niitä oikein, mutta ei sitä voida täältä ministeritasolta, hallitustasolta, eduskuntatasolta sillä tavalla vahtia. Jos otetaan se teidän esittämänne politiikka, että jaetaan tosiaan hunajaa kaikille tasapuolisesti, siinä teillä on nyt hunajanne, kun katsotte niitä tyhjiä asuntoja. Silloin jaettiin aravarahat joka puolelle tasapuolisesti ilman, että päätäkään mietittiin, riittääkö niihin joskus asukkaita.

E d. U o t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen totesi Irlannista, että siellä on hoidettu rahanjakoa oikein ja kehitystä. On totta, että Irlanti on pystynyt hyödyntämään ja saanut EU:lta paljon rahaa vuosien mittaan, mutta mitä tulee keskittymiskehitykseen Irlannissa, niin sieltä sitä vasta voidaan mallia mennä katsomaan. Dublinissa asuntojen hinnat ovat kahdessa vuodessa kaksinkertaistuneet. Sen lisäksi talous on kuumentunut siellä muutenkin. Työntekijöitä haetaan megafoneilla kadunkulmista töihin, ja Irlannin muu osa kärsii monista yhtä vaikeista ongelmista kuin meilläkin on sivualueilla, eli keskittymistä tapahtuu sielläkin. Asuntojen hinnat ovat karanneet käsistä, vaikka ministeri Siimes ei olekaan käynyt siellä puhumassa verovähennysoikeuteen puuttumisesta. (Naurua)

Ed. Pekkarinen totesi, että jos jaettaisiin rahaa erilaisin keinoin, verohelpotuksin, tukipolitiikalla tai muuten, se ei olisi keneltäkään pois. Totta kai se on pois. Jos ajatellaan tilannetta, että 20 miljardia sinällään perustelluilla eri perusteilla jaettaisiin yhteistä rahaa ympäri maata, se 20 miljardia pitäisi tavalla tai toisella kerätä muilta yrityksiltä, muilta veronmaksajilta ja työntekijöiltä, jolloin 20 miljardilla keskimäärin Suomen kilpailukyky suhteessa ulkomaihin heikkenisi, jolloin olisi vaara, että kysymys ei olisiakaan pääkaupunkiseudun ja muun maan välisestä kilpailusta vaan siitä, että työpaikat menisivät kokonaan meiltä pois. Tämä pitää muistaa.

Mitä tulee konkreettisiin esityksiin, niin ilahduin ed. Smedsin ehdotuksesta, että nyt eduskunnassa pitäisi puuttua ensi vuoden budjettiin vielä myöntämisvaltuuksien osalta. Ihmettelen, että sen paremmin ed. Pekkarisen ensimmäisessä puheenvuorossa kuin ed. Vanhasenkaan ryhmäpuheenvuorossa ei tätä asiaa ole otettu esille. Konk-

reettisin keino, mitä eduskunta voisi tehdä ensi vuoden budjetin osalta, on purkaa 2 miljardin arava- ja korkotukivaltuudesta ja ottaa kaikki rahat käyttöön heti vuoden alusta.

Ed. **K e k k o n e n** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan ed. Ala-Nissilälle. Hän otti esiin kaksi asiaa. Toinen oli työmatkavähennys. Ei kai viisaaksi tietämäni ed. Ala-Nissilä voi kuvitella, että suomalainen aluepolitiikka, muuttoliike, joka nyt on menossa, ratkaistaisiin työmatkavähennyksillä. Hyvänen aika, eikö se ole sen kaltaista näpertelyä, josta tässä salissa ei pitäisi olla mitään jakoa?

Arvoisa rouva puhemies! Sitten erityispoistaoikeudet. Se on jo vähän vakavampi kysymys. Minulla on taipumusta ajatella vähän samalla tavalla kuin ed. Ala-Nissilä tässä ajattelee. Sillä puolella voisi olla jotain tehtävissä, koska se merkitsee sitä, että työnantajalle, joka säätelee työpaikkoja, jäisi hiukan enemmän liikkumavaraa muuttoliikkeen keskellä. Jos minä olisin ministeri, mieltisin hyvin vakavasti ed. Ala-Nissilän edustamaa ajatusta. Minusta siinä on jotain lojikkaa.

Palaan edelleen siihen, että älkää nyt hyvät keskustalaiset olko niin naïiveja, että te kuvittelisitte, että työmatkavähennyksillä, ja mitä kaikkea teidän arsenaaliinne kuuluukaan, te ratkaisisitte tämän ei vain suomalaisen vaan myös eurooppalaisen ongelman, joka meidän edessämme on.

Arvoisa rouva puhemies! Jos hiukan retorisesti kiihdyin äsken ed. Korteniemen puheenvuoron jälkeen, se kiihtyminen ei johtunut hänen edustamistaan asioista, vaan toistan, mitä sanoin: jaan hänen päätöksensä siitä huolesta, joka Suomessa tällä hetkellä on ihan totta.

Ed. **P e k k a r i n e n** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuultuani äsken ed. Kekkonen puheenvuoron lopun voin edellisen puheenvuoroni osalta yhtyä hänen viimeisiin sanoihinsa koskien hänen puheenvuoroansa.

Arvoisa puhemies! Ed. Uotilalle ihan lyhyesti. Luen keskustan ryhmäpuheenvuoron ydinkohdat:

Tarjonnan parantamiseksi keskustan eduskuntaryhmä on valmis lisäämään usean vuoden ajan valtion aravalainoitusta ja korkotukea sekä valtion maiden käyttöä tonttitarkoituksiin pääkaupunkiseudulla ja suurimmissa keskuksissa et cetera. Me pidämme välttämättömänä osana tämän asian tasapainoon saamista, sitä että siellä,

missä kysynnän tarve on suurin, nyt nimenomaan aravaehtoista tuotantoa lisätään, valtuutta lisätään aivan tuntuvasti. Se oli meidän pääsanomanne, ed. Uotila. Se jäi teiltä varmasti kuulematta, ja sen takia annoitte äsken vähän väärän todistuksen.

Mitä tulee siihen, mitä Irlannissa ja mitä meillä, vielä kerran: yli 6 miljardin markan t&k-rahoista tällä hetkellä Suomessa 80 prosenttia menee neljään viiteen suurimpaan keskukseseen. Ne tarvitaan siellä, ed. Uotila. Mutta kun nyt maakunnissa luotua kansallisvarallisuutta on jo myyty 20 miljardilla ja nyt myydään 30 miljardilla, olisi kohtuullista, että näitä voimavaroja valtion budjetin kautta tuloutettaisiin takaisin maakuntiin niihin tarpeisiin, joita keskustan edustajat puheenvuoroissaan ja minä äsken viimeisimmissäni yhtenä esimerkkinä kerroin.

Ed. Kautolle sanon, että pyydän teitä kääntymään ed. Laitisen puoleen. Hän tietää Kivijärven tilanteen. Oliko väärin, että Laitinen ja monet muut ystävät olivat aikanaan edesauttamassa Kivijärven asuntotarvetta? Silloin siellä oli työtä ja toimeentuloa. Nyt sitä ei ole. Nyt siellä ollaan vaikeuksissa tyhjien asuntojen kanssa.

Alue- ja kuntaministeri **K o r h o n e n**: Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti muutama kommentti, kun ed. Pekkarinen ja moni muukin kiinnitti huomiota Ruotsiin, Irlantiin ja Norjaan — Ruotsi ja Norja jäivät tällä kertaa luettelematta. Tässä on hyvin mielenkiintoista, että te aina luettelette ne maat, joissa keskittämiskehitys on ollut kaikkein voimakkainta. Te aina huudatte apuun niitä keinoja, joita siellä käytetään. Katsokaa, mitä on tapahtunut Norjassa, mitä on tapahtunut Ruotsissa, mitä on tapahtunut Irlannissa — juuri ilmeisesti päinvastainen kehitys, mitä se sanotte tavoittelevanne. Minusta alkaa välillä tuntua, että teidän tavoitteenne eivät ehkä olekaan niin vilpittömiä kuin puheet. Jos todella halutaan, että saavutetaan myönteisiä tuloksia, ei ainakaan näitä maita pidä käyttää esimerkkeinä. (Ed. Pekkarinen: Ruotsin kehitys oli 20 vuotta sitten, ei viiden viime vuoden aikana!) — Ruotsissa on tapahtunut tämä kehitys. Jos tänä päivänä ajelette Ruotsissa, näette, mitä siellä on. 80 prosenttia Ruotsin väestöstä asuu Helsingin eteläpuolella, ja se on tapahtunut kehitys, ei kai sille mitään voi. Jatkuvasti teiltä tulee esityksiä, että ottakaa Ruotsista mallia.

Jos me haemme mallia, minusta meidän pitää olla kyllä niin itsenäisiä, että me haemme omat mallimme. Niitä on haettu, niillä on saavutettu

tuloksia. Tällä hetkellä, ed. Pekkarinen, esimerkiksi jos katsoo yliopistojen kehittymistä Joensuussa, Jyväskylässä, Oulussa, Rovaniemellä ja Kuopiossa, se on tervettä aluekehittämistä. Sen kautta tapahtuu positiivista kehitystä. Sinne pannaan panoksia. Kun te sanotte, ettei mitään rahoiteta, katsokaa esimerkiksi rahoituspanoksia, miten ne kohdentuvat yliopistojen kohdalla. Ei pidä olemattomia väittää. Jos väittää, pitää olla faktoja tai ainakin näyttöä faktoiksi. Yliopistojen kehitys on ollut positiivista alueiden kehityksen eteenpäinviemistä mitä merkittävimmässä määrin. Jos katsomme Tekesin ja muiden tutkimuslaitosten rahoituksia, vuosina 97—99, niin kuin minä puheessani sanoin, ne olivat 3,35 miljardia markkaa, mikä nosti rahoituksen tasoa 1,5 miljardilla, 1 500 miljoonalla markalla kulvana vuonna. On totta, että suurin osa rahoista kanavoituu Tekesin kautta, mutta siitä huolimatta Tekesin kautta on pystytty kanavoimaan hyötyä myös alueille ja on myös saatu hyvin positiivisia vaikutuksia.

Kun ed. Korteniemi lainasi lehteä, en malta myöskään olla lainaamatta, koska minusta tuntuu välillä, niin kuin eilen taisin sanoa, että keskustan eduskuntaryhmältä todellisuus unohtuu. Ehkä pitäisi täältä talosta mennä joskus tuonne kentälle ja tavata niitä ihmisiä, jotka siellä toimivat. Huomasin Suomenmaa-merkkisestä lehdestä, että keskustalaiset kunnallispäättäjät ovat olleet hyvässä seminaarissa. Alaotsikossa sanotaan: ”Yllätys, yllätys, kuntakenttä ei surkutellutkaan kuntaseminaarissa omaa kohtaloaan eikä hallituksen julmaa leikkauksipolitiikkaa”, niin kuin täällä eduskuntaryhmä tekee. Minusta oli hyvin mielenkiintoista lukea, miten kentällä reagoidaan. Hyvin mielenkiintoista varmaan olisi teidänkin tutustua omaan kenttäväkeenne. Suora lainaus tästä lehdestä, ettei taas tule epäselvyyksiä: ”Jatkuva narina kuntakentässä ottaa minua päähän. Kunnat käyttäytyvätkin osittain kuin sopulilauma. Kun joku päättää esimerkiksi lomautuksista, myös muut kunnat ottavat saman keinon käyttöön, vaikka siihen ei olisi mitään syytä”, kritisoi Palomäki, Vehkalahden kunnanjohtaja, joka varmaan on ed. Pekkariselle tuttu mies. Palomäen mielestä ”kuntien menestymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että johtavien viranhaltijoiden talousasiantuntemus on kunnossa”. Minusta on erittäin mielenkiintoista lukea teidän kenttänne omia mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, missä ollaan menossa, ja kuunnella, kuinka erkaantunut väki on täällä kentän tuntemuksista.

Jos saisi muutamalla sanalla kommentoida ed. Isohookana-Asunmaan näkemyksiä siitä, miksi vaikutukset eivät näy. Eiväthän ne näy, jos laput silmillä kulkee. Laput pitää ottaa pois silmiltä. Esimerkiksi työllisyystilastossa suoranaiset vaikutukset ovat jokaisen nähtävissä. Iissä, Taivalkoskella ja Pudasjärvelläkin ne menevät positiiviseen suuntaan, vaikka mitä yritetään väittää. Siellä oli yli 20 prosentin työttömyyksiä. Se ei ole pieni ongelma vielääkään, mutta positiiviseen suuntaan mennään, mikä on olennaista. Toinen asia on kansantalouden kehitys. Ehkä ed. Isohookana-Asunmaa myös niiltä osin voi joskus kurkistella lukuja ja kuntatalouden lukuarvoja, sitä, mihin ne ovat esimerkiksi omassa kunnassanne Haukiputaalla kääntymässä, kun tämä julma aika on loppu. No kyllä, 1 600 markan yhteisöverokertymä nousee tänä vuonna ja ensi vuonna. Ei pidä kaikkea vaatia. Jossakin pitää olla jokin rajakin.

Jos edustaja viitsii vielä katsoa korkoja. Siinä mielessä olen ed. Vanhasen kanssa samaa mieltä, että reaalkorkotaso ei ole niin positiivinen kuin yhtäkkiä saattaisi suurista luvuista käsittää. Mutta jos taas ostovoiman kautta tarkastellaan kehitystä, olemme menossa positiiviseen suuntaan sillä rintamalla. Laput pois silmiltä, niin alkaa näkyä, mihin suuntaan tässä on väännetty näitä asioita. Minusta erinomaisen hyvään suuntaan olemme myös menossa, jos saavutamme tavoitteet, jotka asetetaan esimerkiksi ykköstuokialueen sisällä — kun taas sanotaan, että mitään ei tapahdu — 47 000 työpaikkaa.

Kun ed. Lehtomäki sanoi, että ei Itä-Suomessa mitään positiivista tapahdu, otetaan jokin lukuarvo taas. Ei pidä enempäänsä tietenkään olla vailla. Jos katsomme esimerkiksi rahoituksen muutosta tavoite 6 -ohjelman sisältä siihen esitykseen, joka nyt tulee Itä-Suomeen tavoite 1 -ohjelman osalta, korotus on 126 prosenttia kaiken kaikkiaan, miljoonina 322 miljoonaa markkaa pelkkä korotus. Onhan se nyt jotakin enemmän kuin ei yhtään mitään, niin kuin edustaja sanoi.

Siitä olen täsmälleen samaa mieltä, että eihän kuntatalous ole ongelmaton. Mutta silloin me olisimme suuresti syvemmissä ongelmissa, jos ei kokonaisvaltainen kehitys olisi kääntymässä positiiviseen suuntaan. On kai se arvo sinänsä. Ei pidä aina olla niin itsekäs, että vain pelkästään katsoo jotakin osa-aluetta. Pitää yrittää katsoa koko maata, koko maan talouskehityksen kääntymistä positiiviseksi. Se eriytymiseen puuttuminen tapahtuu. Se, miten voimme saada siinä hy-

viä vaikutuksia aikaan ja miten pystymme siitä sopimaan, on myös osaksi tämän talon käsissä, mitä suurimmaksi osaksi. Siihen tulemme panostamaan.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa rouva puhemies, kyllä näillä keinoilla yritetään. Toivotaan ja uskon myös saavutettavan aivan hyvää jälkeä nimenomaan alueiden kehityksen, työllisyyden kehityksen ja ennen kaikkea hyvinvointiyhteiskunnan ja kansalaisten tuntemuksien näkökulmasta.

Ympäristöministeri H a s s i : Arvoisa puhemies! Ed. Smeds väitti, että hallituksen puheenvuoroista saa sen vaikutelman, että hallitus kieltää nämä ongelmat. Minä kyllä ihmettelen, millä korvilla ed. Smeds on hallituksen puheenvuoroja kuunnellut. Minusta me emme lainkaan kiellä näitä ongelmia vaan olemme kertoneet, mitä kaikkea tässä nyt on ainakin yritetty tehdä näiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Ed. Ala-Nissilä esitti muutamia keinoja omiksi ratkaisukeinoiksi aluepolitiikan ongelmiin. En suhtaudu mitenkään täysin kielteisesti näihin kaikkiin, mutta esimerkiksi työmatkavähennyksissä on se huono puoli, että ne ovat omiaan hajauttamaan yhdyskuntarakennetta, mikä ei liikenteen aiheuttamien ympäristöongelmien eikä myöskään palvelujen saavutettavuuden kannalta ole myönteistä kehitystä. Minä suhtautuisin tähän keinoon varoen.

Sen sijaan olisin kyllä itse avoin ainakin erilaisille alueellisille verohelpotuskokeiluille. Mielestäni ne ovat hyvin harkinnan arvoisia asioita. Olen itsekin niitä eri yhteyksissä esittänyt, mutta näiden asioiden valmistelu ei tämän hallituksen työnjaossa kuulu minun vastuulleni. Kuitenkin pitäisin perusasiana työvaltaisille aloille sellaisia verohelpotuksia, jotka yleisesti helpottaisivat työvaltaisten alojen asemaa. Pidän sitä kuitenkin tärkeimpänä keinona parantaa verotuksen avulla työllisyyttä ihan joka alueella.

Ed. Kautto on ihan oikeassa todetessaan, että kuntien pelkkä kaavavaranto, josta luettelin lukuja pääkaupunkiseudulla, ei kuvaa ongelmaa kokonaisuudessaan eikä ole ratkaisu. Sitä minä en ole väittänyt. Totesin vain, että kaavavarannon puuttuminen ei ole pullonkaula. Kaavavarantoa kyllä on. Tarvitaan todella sellaisia keinoja, jotka kohdistuisivat tontin omistajiin, jotta tonttimaavaranto saataisiin myös asuntorakentamisen käyttöön.

Luettelin jo aikaisemmassa puheenvuorossani muutaman keinoja, joita hallitus on pannut vireille. Niistä yksi on korotettu kiinteistövero,

kuntien mahdollisuus periä korotettua kiinteistöveroa rakennuttamiskelpoisesta mutta rakentamattomasta tontista. Muistaakseni ed. Vanhanen sanoi, että tämä keino voi kohdistua väriin tahoihin. Korostan sitä, että keinon käyttö on tietenkin kuntien, mikäli eduskunta sen hyväksyy, harkinnassa. En usko, että sellaiset kunnat, joissa ongelmaa ei ole, sitä tulisivat käyttämään.

Hallituksen tavoitteena ei todellakaan ole ensisijaisesti se, että peritään korotettua veroa, vaan että tontteja alettaisiin rakentaa. Jos nykyinen omistaja ei halua tai voi, niin tavoitteena on se, että hän myisi tontin jollekulle, joka haluaa rakentaa. Ongelmahan on se, että monesti tällaisten tonttien omistajat pitävät tontteja vähän niin kuin arvopapereita, panttaavat niitä rakentamattomina arvonnousun toivossa. Jotta tämä vähenisi, siihen on tämä hallituksen esittämä keino kunnille tarjolla.

Kunnilla on todella mahdollisuus käyttää myös rakentamiskehotuksia. Niitä on valitettavan vähän pääkaupunkiseudulla käytetty.

Ed. Isohookana-Asunmaa kaipasi asuntopolitiikkaan suunnitelmallisuutta. On totta, että kuten monessa muussakin asiassa, myös aluepolitiikassa tarvitaan poikkihallinnollista vastuuta. Varmasti on syytä kehittää toimintatapoja siinä, että meidän mielestäni aivan liian sektoroitunut hallinto pystyisi toimivampaan yhteistyöhön tässä ja monessa muussakin kysymyksessä.

Mutta työ pääkaupunkiseudun yhteistyöpaketin syntymiseksi on esimerkki poikkihallinnollisesta yhteistyöstä. Se on yritys ottaa kokonaisvastuuta pääkaupunkiseudulla ei pelkästään eri ministeriöiden välillä valmisteltavissa asioissa, jotka ovat monen eri ministeriön valmistelu vastuulla — esimerkiksi joukkoliikenneinvestoinnit ja asuntorahoitus ovat eri ministeriöissä — vaan myös valtion ja kuntien välillä.

Yksi uuden suunnitelmallisuuden keino, jonka edellinen hallitus valmisteli ja edellinen eduskunta hyväksyi, on rakennuslaki, jossa yhtenä uutena keinona ovat kuntien yhteiset yleiskaavat, jotka mahdollistavat aikaisempaa tehokkaamman kuntarajat ylittävän suunnittelun.

Lopuksi haluan vielä toistaa sen, mitä sanoin aikaisemmassa puheenvuorossani. Minusta syiden ja syyllisten etsiminen ovat kaksi eri asiaa. Kun esimerkiksi totesin sen tosiasian, että ei asuntojen hintojen lasku Ahon hallituksen aikana ollut mitään onnea — ainakaan suurimmalle osalle ihmisistä se ei ollut onnea — en esittänyt sitä minään syytöksenä Ahon hallitusta vastaan.

Totesin vain sen tosiasian, että aika monissa asioissa, jos muutos on kovin nopea, menee se sitten kumpaan suuntaan tahansa, niin aina siitä joku kärsii. Tavoitteena pitäisi mielestäni olla ylipäättensä se, että muutoksen nopeus olisi kohtuullinen, jotta ihmisten sopeutumisvaikeudet olisivat nekin kohtuullisia ja hallittavissa.

Ed. R. Korhonen: Arvoisa puhemies! Raakamaan valmistaminen on päättynyt sitten luomiskertomuksen. Olemassa olevan maan asianmukainen, tehokas sekä elinkaaripohjainen käyttö rakentamiseen, tässä asuntorakentamiseen ja kaavoitukseen, ei sen sijaan ole vielä hallinnassa edes pääkaupunkiseudulla.

Suomessa on aina harjoitettu asuntotukipolitiikkaa. Sen sijaan asuntopoliittista ohjelmaa, tutkimusta tai edes sen tarkastelua ei ole.

80-luvulla tapahtunut asuntoasioiden siirto sisäasiainministeriöltä ympäristöministeriölle tuotti toimikunnan ja sen ristiriitaisen pohdiskelelu tuloksena mietinnön n:o 28/1981, jonka piti myöhemmin puitelain muodossa ratkoa määrällinen uudisasuntopula. Jo tuolloin vuokra- ja omistusasuntopolitiikka oli vastakkainasettelun, ei vaihtoehtoisuuden, politiikkaa, eikä mikään ole parissakymmenessä vuodessa sillä rintamalla muuttunut.

Kun julkisuudessa on usein päivitelty suurten puolueiden toimintalinjojen samankaltaisuutta, on tässä ainakin osoitettavissa yksi selkeä ero oikean ja vasemman laidan poliittisten linjausten välillä. Kokoomus on aina ajanut vaihtoehtojen kirjon laajaa rintamaa myös asumisessa sekä maankäytön politiikassa. Kun tarkastelee linjantonta asuntopolitiikkaa nyt, voi todeta, että vanhoilla sammutusvälineillä pyritään vastaamaan uusiin paloihin. Suomen valtiontalous on edelleen raskaasti velkaantunut, vaikka velan lyhenystä on käynnistetty. Asuntorahastossa on kiinni kymmenien miljardien valtion lainoittama asuntolainakanta. Asuntojen hinnat ovat nousseet pääkaupunkiseudulla syksystä 95 lähes 60 prosenttia ja muualla Suomessa samanaikaisesti vajaat 40 prosenttia. Yleinen hintatason nousu on osaltaan ollut kirittämässä yhteiskunnan lainoittaman asuntotuotannon kustannusrakennetta.

Samalla voisi heittää kysymyksen, miten paljon kustannuslisää yleensä rakentamiseen on tuonut Helsingin kulttuuripääkaupunkiprojekti, jossa kaikki kaupungin ja osin valtionkin institutionaalisten ja valtaa symboloivien rakennusten julkisivut ja sisuskalut pannaan kalusteita myö-

ten täydellisesti uusiksi, puhumattakaan katurakenteista, lämmitettävistä shoppailuraitteista ja jalkakäytävistä. Pääkaupunkiseudun kunnallsilta päättäjiltä voisi syystä kysyä heidän päätöksentekonsa järkevyyttä ja perusteita.

Julkista rakentamista on aina tarvittu laman aikana suhdannetasajana rakennussektorin merkittävässä romahdustilanteessa, jolloin markkinoilta poistuu, kuten viimeksi 90-luvun alussa, merkittävä määrä osaamista sekä työtekijöiden, teollisuuden että rakennusliikkeiden muodossa. Tässä tilanteessa kulttuuripääkaupunkirakentamisprojekti olisi pitänyt käynnistää laskusuhdanteessa eikä nyt kilvan asuntopulan kanssa.

Rakennusalasta olevalla neljännesvuosisadan tarkasteluperspektiivilläni voin todeta, että päättäjätasolla Helsingissä, maan osaamisen, vaurauden ja päättävällän keskuksessa, ei ole taidettu oppia historiasta mitään. Tuntuu kuin alakoululaiset olisivat lauantaikarkkikaupalla kaikki rahat kourassa. Viis siitä, jos sunnuntaina on maha kipeä.

Rakennusalan toimijana toisaalta tiedän, miten nautinnollista on suunnitella, rakentaa ja pistää kaikki uusiksi vaikka viiden vuoden välein. Yrittäjien ja toimijoiden tehtävänä on toimia ja yrittää. Päättäjien ja päätös- ja rahoitusvaltaa käyttävien tehtävänä on tehdä oikea-aikaisia päätöksiä, koska juuri he ovat sen lauantaikarkkitiskin vartijoita. Rakentamisen helsinkiläinen sikasykli on iskemässä päälle.

Maassa on asuntopinta-alaa tilastollisesti tarkasteltuna per asukas suhteellisen riittävästi edelleen. Asunnot eivät vain enää pääosin sijaitse siellä, missä asuntopula näyttää olevan huomattava. Asuntojen hintahaitari repeää myös siten, että väestöllisesti taantuvilla muuttotappiopaikkakunnilla asuntojen arvo saattaa laskea selvästi alle uudisrakennusten rakentamiskustannusten, kun taas muuttovoittoisella pääkaupunkiseudulla asuntojen hintojen ansioton arvonnousu tekee mahdolliseksi monelle nuorelle päästä kiinni omistusasuntoon tai perheelliselle vaihtaa isompaan.

Arvoisa puhemies! Asuntorahastossa on kiinni kymmenien miljardien valtion lainoittama asuntolainakanta. Useiden uusien valtion lainoittamien vuokra-asuntorakennusten kohdalla pääkaupunkiseudulla tilanne on kuitenkin taloudellisesti sangen ikävä. Tämä koskee erityisesti 80-luvun lopulla kalliisti rakennettuja vuokratuloja, joiden taloudellinen asema heikkenee koko ajan. Myös ne vanhenevat, mutta niiden pää-

omakustannuksia ei lyhennetä 30—40 vuoteen eikä inflaatio hoida enää tässä ja tulevassa ajassa pääomakustannuksia, kuten aikaisemmin useilla tahoilla on tuudittauduttu ajattelemaan. Nämä talot joudutaan siis taas varmasti saneeraamaan yhteisin verovaroin tulevaisuudessa.

Vastaavia taloudellisesti epäterveitä rakennuksia voi taas päästä syntymään. Näin ei saa missään tapauksessa tapahtua. Jos rakennuskustannukset pääkaupunkiseudun hallitsemattomasta tontti-, kaavoitus- ja rakentamispolitiikasta johtuen yhä jatkavasti nousua, saattaa syntyä paineita joillakin tahoilla vaatia lisäsubventioita rakennuskustannuksiin. Tonttikustannusten kohdalla on nähtävissä saman tyyppistä ilmiötä. Molemmat tekijät vauhdittavat taas osaltaan 80-luvun ilmiön toistumista.

Useat asiantuntijat ovat lausunnoissaan asettaneet paineita eduskunnan erityisvaliokunnille aikaistaa taas valtioneuvoston myöhemmän kurkistukseen siirtämää 2 miljardin markan asuntorakentamisen rahoitukseen tarkoitettua valtion tukipanosta. Onneksi edes valtiovarainministeriössä on muisti pelannut rakentamisen ylikuumenemisen seuraamuksista budjettia tehtäessä. Toivottavasti eduskunnassa riittää jäitä hattuun.

Arvoisa puhemies! Uusi rakennuslaki astuu kokonaisuudessaan voimaan ensi vuosituhannen alusta. Se antaa välineitä hyvälle maankäytön suunnittelulle ja erityisesti suunnitteluprosesseille. On toki todettava, ettei vanhakaan rakennuslaki olisi estänyt hyvää maankäyttösuunnittelua ja viisasta ja monipuolista maapolitiikkaa. Ennemminkin se on ollut ja on kiinni maankäytön suunnittelun megatrendeistä ja muotivirtauksista yhdyskuntasuunnittelussa.

Kun tätä pääkaupunkiseutua tarkastelee viikoittain useammankin kerran ilmasta lintuperspektiivistä käsin, voi todeta, että seutu on väljästi ja vihreästi kaavoitettua 70-luvun aatepoliittisen suuntauksen mukaisesti. Työpaikkakeskittymät yhtäällä ja nukkumalähiöt toisaalla ovat olleet omiaan luomaan liikenteellisiä paineita. Yksityisautoistuminen on ollut nopeaa, vaikka väestöpohjaltaan suurella pääkaupunkiseudulla olisi ainoana alueena maassamme ollut edes reaalisesti mahdollisuus synnyttää todellinen ja jopa taloudellisesti itsekannattava pohja julkiselle liikenteelle. Väljä rakentamisperiaate lähiöalueilla ei välttämättä ole kuitenkaan suosinut sitä. Yksityisautoistumisen kasvu aiheuttaa siten osaltaan merkittäviä liikenneinfrastruktuurin rakentamispaineita. Huonolla ja väärin ajoitetulla

maankäytön ja liikenteen suunnittelulla sekä lyhytnäköisellä poliittisella päätöksenteolla on voitu ja voidaan edelleen hukata merkittäviä summia yhteisiä verovaroja.

Kaupungit ja kunnat, joilla on ikimuistoisesti ollut kaavoitusmonopoli, voivat siten syyttää vain itseään huonosta ja tehottomasta sekä ympäristölle epäedullisesta yhdyskuntarakenteesta. Yhteistyö yksityissektorin ja sen eri maanomistajatahojen kanssa olisi voinut ja voisi johtaa merkittävästi parempaan ja juohevampaan ja taloudellisempaan yhdyskuntarakenteeseen. (Ed. Kautto: Se on perua 70-luvun gryndausten ajoista!)

Asunto- ja ympäristöjaosto on vastikään perehtynyt sängen perusteellisesti puurakentamiseen kaupunkimaisessa ja urbaanissa miljöössä. Aivan kuten ministeri Siimes mainitsi omassa puheessaankin, on meillä paineita rakentaa ihmisille laadullisesti parempaa ja mittakaavallisesti miellyttävämpää elinympäristöä. Parasta oppia, mitä tuolta maailmalta voi Suomeen lanseerata, on kaavataloudellinen ajattelu ja todellinen urbaani kaupunkirakenne.

Mittakaavaltaan pienimuotoinen palvelu- ja työpaikkarakenteeseen limittyvä kaupunkimainen puutorakentaminen soveltuu myös Suomeen. Tonttihakkuudessa se tarkoittaisi 3—5-kertaista rakennusoikeutta ja samalla tonttikoon pienentämistä puoleen tai kolmannekseen asumisväljyyden silti säilyessä.

70-luvun Helsingin lähiöiden torninostrikaavat ja noin 30 vuoden elinkaariajatteluun perustunut kerrostalorakentaminen oli edellisen suomalaisen kansainvaelluksen satoa. Niidenkin rakentumista perusteltiin sen ajan puistokaupunkiaatteella, maaseudun siirtämisellä kaupunkiin. Olisiko nyt aika lähteä yhteiskuntasuunnittelussa tulevaisuudesta? Tulevaisuuden Suomi edellyttää uudenlaista keinovalikkoa, uutta asuntopolitiikkaa ja uutta yhteistyöhakuista maankäyttöpoltiikkaa. Tietoteknisen viestinnän, etätyön, ympäristöystävällisen tuotannon, älytyön ja elinikäisen oppimisen tulisi näkyä myös rakennetussa ympäristössä. Raskassoutuinen asuntohallinto kuntasektorilla, valitusten pitkittämä kaavoitus- ja maapolitiikka eivät reagoi suhdanteisiin. Samaa voisi sanoa vieläkin sodanjälkeiseen asumistapaan ja nyt kirjoittamattomiin arvasuunnitteluohjeisiin nojautuvasta nykyisestä asuntopuunnitteluohjauksesta ja sille rakentuvasta asumiskulttuurista tai paremminkin sen puutteesta.

Maa, jonka kulttuurinen historia on nuori ja

jonka väestö tuntuu joutuvan liikkeeseen neljännesvuosisadan trendeissä, tarvitsee vahvan rakennetun ympäristön ja laadukkaan asuinympäristön kulttuuria. Sitä ei takuulla synnytetä asuntokipolitiikalla. Edellinen valtioneuvosto hyväksyi vuoden 1998 joulukuussa arkkitehtuuripoliittisen ohjelman. Se on järjestyksessä kolmas eurooppalainen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma. Se on saanut osakseen merkittävää huomiota erityisesti EU:n kahdessa tulevassa puhejohtajamaassa, Portugalissa ja Ranskassa. Ohjelma on lyhyt ja selkokielinen ja sisältää joukon hyvin yksinkertaisia teesejä ja toimenpiteitä. Ohjelman hyväksymisestä voi kiittää edellistä hallitusta ja erityisesti sen pääministerin elävää kiinnostusta hyvin rakennetusta ympäristöstä ja arkkitehtuurista. On vahinko, ettei tuo ohjelma ole villimmin kulunut opposition käsissä. On onni, että se on löytänyt tiensä Ranskan kulttuuriministeriöön, ja Ranska omalla puhejohtajuuskautellaan haluaa hyvin rakennetun asuin- ja elinympäristön EU:n agendalle. On ollut myös virkistävää huomata, että todellisissa eurooppalaisissa kulttuurimaissa osataan arvostaa suomalaista arkkitehtuuria, vaikka sitä ei aina täällä rakennetun ympäristön laatua tarkasteltaessa huomaakaan.

Arvoisa puhemies! Pyrin tässä viimeisessä tiivistetyssä kappaleessa vastaamaan opposition esittämään kysymykseen, ja kun muistaa tuon kysymyksen otsakkeen muotoilun eli hallituksen toimeentulusta pääkaupunkiseudun asuntopulan ratkaisemisessa ja miettii keskustan juuria, on tietysti mielenkiintoista, että keskustasta on tullut urbaani puolue, joka huolehtii erityisesti pääkaupunkiseudun asuinrakenteesta.

Suomi on osannut rakentaa hyvää ja laadukasta asuinympäristöä lähes koko historiansa ajan. Mustimman ja laadullisesti epäonnistuneimman rakennetun ympäristön kausi alkoi 70-luvulla, jolloin asuntokipolitiikasta syntyi suomalaisen asumisen sisältö ja ohjausväline ja vaihtoehdottomuudesta sen doktriini. Hyvä yhdyskuntasuunnittelu on myös hyvää aluepolitiikkaa ja maapolitiikkaa. Kunnilla on tulevaisuudessakin monopolioikeudet siihen. Jos pääkaupunkiseudun osaamiskeskittymä ei osaa omaa yhdyskuntasuunnittelupolitiikkaansa, siitä tuskin voi syyllistää hallitusta. Kunnalla ja kaupungilla on myös oikeus sanoa ei niille yrityksille, joiden tuomaa rasitetta, muuttovirtaa ja infrastruktuurirakentamista se ei halua kontolleen.

Yksi tapa sanoa ei on myös se, että asioille ei

tee mitään. Tekemisen paikka on silloin niillä seutukunnilla, jotka pystyvät tarjoamaan osamispohjaa, palveluja ja riittävää liikenne- ja tietoinfrastruktuuria hyvinkin erilaisille yrityksille. Yritykset tuovat taas työpaikat, lisää osaajia ja verotuloja, joilla hyvinvoinnin pyörää voidaan kääntää eteenpäin peräpeiliin katsomisen ja ruikkuttamisen sijasta. Myös kunnat omilla valtuuksillaan ja vastuunkannollaan voivat hoitaa asioita yhdessä ja tasapainoisemmin. Ehkä se vaatii tulevaisuudessa toiset päättäjät ja toiset johtajat kuntatasollekin.

Vielä sokerina pohjalla helsinkiläistä erikoisuutta, joka on sattunut silmiin ja tarttunut korviin etelän ihmeitä ihmetellessä. Eräissä Helsingin kantakaupungin vuokrataloissa yli 20 prosenttia asukkaista ylittää tulorajat. Saamalla nämä ihmiset muuttamaan pois niin sanotuista sosiaalisista vuokra-asunnoista vapautettaisiin noin kymmenen vuoden uustuotannon verran asuntoja vähätuloisille pääkaupunkiseudulla asuville. Tarvitaanko vähätuloisille tarkoitettuja aravavuokra-asuntoja enää Helsinkiin, jos arava-asunnot jo muodostavat noin runsaan 20 prosenttia asuntokannasta? Eli subventoiduista asunnoista poismuuttokynnys luo helposti markkinoita vinouttavan tekijän. Valtion tuemassa vuokra-asuntokannassa asuu tulorajat ylittäviä ihmisiä, ja kun otetaan huomioon, että tulorajat ovat varsin korkeita, tässä voisi Helsingin kaupungilla itsellään olla jotakin tekemistä.

Lopuksi haluaisin vastata ed. Kauton aikaisemmassa puheenvuorossa esittämään näkemykseen, josta olen eri mieltä. Minusta Vantaa ja pääkaupunkiseutu saavat syyttää itseään väärin sammutetusta palosta laman aikana. On kummallista, että rakentamista, joka tarjoaa työtä, ei aloitettu toteuttaa silloin, kun oli lama, vaan mieluummin elettiin syväjäädetyksessä ja maksettiin ihmiset työttömiksi kotiin.

Toinen on vastaus ed. Kekkoselle työmatkavähennyksistä. Julkiset subventoidut kulkuneuvot toimivat etelässä ja ruuhka-alueilla. Niitä ei ole olemassakaan haja-asutusalueilla, ja siellä ihmisten tehdäkseen työtä on pakko omistaa auto ja pakko liikkua sillä. Paras tapa subventoida haja-asutusalueen asukasta ja ylläpitää siellä asumiskulttuuria on se, että on olemassa riittävät työmatkavähennysoikeudet.

Ed. Pekkariselle vielä. Helsinkiin toimii seutukuntien kannalta oikein. Kun se ei toteuta asumista, asukkaat varmasti palaavat joskus synyinseudulleen.

Vastauspuheenvuoroja pyydetään.

P u h e m i e s : Nyt pyydän arvoisia edustajia säästämään arvokkaat ajatuksensa. Noin kymmenen puheenvuoron jälkeen debatoidaan, jos niikseen on. Se oli hyvä puheenvuoro, kaikin mokomin, mutta nyt edetään puhujalistaa.

Ed. T a h v a n a i n e n : Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla odotin puheenvuoroani. Haluan vastata tässä muutamien edustajien kommentteihin samanaikaisesti.

Mutta ensinnäkin tähän kokonaisuuteen: Kun puhumme asumisesta, voisi todeta, että oma koti turhan kallis. Taitaa olla aina sellainen tilanne, että tälle köyhälle kansalle oma koti on aina turhan kallis niihin tuloihin nähden, oli aikakausi sitten mikä tahansa.

Tiedetään, että viime vuosisadalla mäkitupa-laiset ja torpparit saivat asua hyvin pieneläisissä asunnoissa. Köyhyyttä ja kurjuutta riitti. Sotajan aikana oli myös hyvin ahdasta, ja siihen aikaan hygieniatilat vaikuttivat hyvin paljon myös koko elintasoon, ja edelleen asuminen oli kallista.

Teollistumisen ja kaupungistumisen aikakautena, jolloin vanhempani ovat muuttaneet kaupunkeihin, edelleen oli ahdasta ja kallista. Nyt oman syntymäni aikoihin pikku hiljaa on parantunut jollain tapaa asumisen väljyys, taso ja hygienia, mutta edelleen asuminen on ollut suhteellisen kallista vähäväkisemmälle kansalle. Sitä tuskin kukaan voi kieltää. Ongelmia on ollut ja niitä edelleen tietysti on milloin minkäkinlaisia asuntojen vuokraamisen tai omistamisen suhteessa.

Kun täällä on puhuttu hyvin paljon siitä, mikä vaikuttaa eniten asumiseen, asumisen kalleuteen, pääkaupunkiseudun tonttipulaan ja asuntopulaan tällä hetkellä, ja syytelty hyvin monestikin edellisiä hallituksia tai aikakausia, niin kyllähän täytyy todeta, että koko yhteiskunnan kehitys ja se, että on menty yhä teknistyvämpään ja kaupungistuvampaan yhteiskuntarakenteeseen, lie-nee tähän suurin syy ja myös se, että tällä hetkellä ollaan markkinoiden armoilla kyllä hyvin pitkälle monessakin suhteessa tämän yhteiskunnan kehityksessä. Eli poliitikot eivät enää kykene ja voi ohjata samalla tavalla koko yhteiskunnan kehitystä kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Valitettavasti!

Tässä suhteessa muun muassa keskustalaisten esille ottama Tekes-rahoitusosuus on tietysti hyvin mielenkiintoinen aihe. Olen heidän kanssaan

siinä mielessä samaa mieltä, että Tekes-rahoitus suuntautuu liikaa pelkästään niihin keskuksiin, joissa on osaamispääomaa ja huippututkimuslaitoksia jo tällä hetkellä. Se ikään kuin lisää sitä nousukierrettä niissä keskuksissa ja niillä alueilla, mutta siellä, missä tällaisia laitoksia ei ole aikanaan osattu perustaa tai jostain syystä saatu sinne alueelle, on ongelmia tällaisessa osaamis-teen keskittyvässä politiikassa.

Sen vuoksi muun muassa olen sitä mieltä, että Tekes-rahoituksesta pitäisi erottaa suhteellisen suuri summa siihen, että perustetaan lisää osaamiskeskittymiä niille alueille, joilla ei ole tällä hetkellä riittävästi mahdollisuutta hakea edes näitä rahoja eikä myöskään sitä yritystoimintaa ja osaamispääomaa. Pohjois-Karjalan, jossa itse asun, otan esimerkkinä. Näistä ylimääräisistä Tekes-varoista, teknologiarahoista, joita hallitus ohjelmansa mukaisesti edellisellä kaudella jakoi 500 miljoonaa markkaa, siitä potista viime vuonna ohjautui 3 miljoonaa markkaa Pohjois-Karjalaan, joten jonkin sortista vinoutumaa toki tällä alueella on olemassa. Hallituksen pitäisi kyllä tämä asia ottaa laajempaan tarkasteluun.

Mutta mitä muutoin tässä markkinoiden vinoutumisesta muun muassa ed. Riitta Korhonen äsken mainitsi, olen hänen kanssaan aivan eri mieltä siitä, että nimenomaisesti pelkästään sosiaalisella asuntotuotannolla tai asumisen tukemisella vääristetäisiin ja vinoutettaisiin asuntomarkkinoita. Pikemminkin tällä hetkellä on sellainen tilanne, että asuntomarkkinat, jotka toimivat pelkästään markkinoiden varassa, ovat liian vinot, koska käytännössä pelkkä kysyntä silloin ohjaa hintoja, ja tällä hetkellä tiedetään, että kysyntää on paljon ja hinnat nousevat, ja sitä kautta ikään kuin tulee näitä ongelmia nimenomaan suurissa kasvukeskuksissa.

Myös vuokra-asumisen suhteen ongelmat ovat hyvin paljon syvemmällä kuin siinä, että esimerkiksi asumistukea myönnettäisiin liikaa, kuten kokoomuslaiset hyvin usein puhujakorokkeelta ovat käyneet syyttämässä. Kysyin asiantuntijalta jokin aika sitten ympäristövaliokunnassa, kuinka paljon asumistuki vinouttaa tai nostaa vuokra-asumisen hintaa. Asiantuntija totesi, ettei kovinkaan paljon. Suurin merkitys on nimenomaan näillä kustannuskysymyksillä ja sillä, että kysyntää on niin paljon. Kun tällä hetkellä tiedetään, että on hyvin tuottavaa sijoittaa vuokra-asumiseen, tätä kautta hinnat nousevat.

Nuorena ihmisenä tiedän tämän erinomaisen

hyvin, koska olen asunut hyvin erilaisissakin asunnoissa: niin kaupungin vuokra-asunnossa Joensuussa kuin myös sitten nousun vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa ja nyt tällä hetkellä omistusasunnossa, johon on ollut mahdollisuus. Hyvin erilaiset syyt ovat vaikuttaneet asumismuodon valintaan. Vuokratason nousun syyt sinäkin aikana, kun itse opiskelin ja asuin vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa, olivat ihan josain muualla kuin asumistuen tasossa.

Halusin myös tässä tuoda esiin näkemyksen siitä, että asuntopolitiikkaa käytetään aika paljon suhdannepolitiikan keinona. Etenkin viime kaudella tehtiin isoja satsauksia asuntopolitiikan puolelle, varattiin määrärahoja ja sitten heti seuraavana vuonna jo vedettiin määrärahoja takaisin sen vuoksi, että pelättiin asuntorakentamisen kuumenemista ja sitä kautta talouden ylikuumentamista.

Asuntotuotantoa toki pitää kontrolloida ja kaiken aikaa valvoa, että tätä kautta ei tuoteta yhteiskuntaan liiallisia ongelmia, mutta tämän tyyppisellä politiikalla myös saadaan aikaan epävakautta asuntomarkkinoilla, ja koska maan eri osissa on erilainen tilanne, suhdanteisiin vaikutaan, sanoisinko, vääristävästikin. Eli samalla kun nähdään esimerkiksi pääkaupunkiseudun tai joidenkin suurten kasvukeskusten ongelmaksi se, että hinnat nousevat ja ikään kuin ylikuumentumisvaraa on, niin joillakin muilla alueilla on pikemminkin päinvastoin, että ei ole päästy edes nousuun laman jälkeen.

Sen vuoksi nimenomaan tulevaisia päätöksissä pitäisi jakaa erikseen peruskorjausmäärärahaa ja rahoitusta asuntojen uustuotantoon ja säännötellällä enemmänkin tätä asuntojen uustuotantoa ja katsoa, että uustuotantoa jaetaan tasaisemmin vuoden eri aikoihin ja valvotaan hintatasoa. Samalla peruskorjausmäärärahojen ikään kuin annetaan juosta kaiken aikaa niin, että alueilla, joilla ongelmia on asuntojen ja rakennusten huonokuntoisuuden vuoksi, annettaisiin myös suhdannepoliittisista syistä peruskorjausmäärärahojen kaiken aikaa juosta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tässä haluan vielä sanoa muutaman sanan opiskelija-asumisesta etenkin senkin vuoksi, kun tässä talossa ollaan tällä hetkellä myös päättämässä opiskelijoitten asumisen tukemisesta.

Tässä yhteydessä ei ole mielestäni pohdittu riittävästi sitä vaikutusta, mikä opiskelijoitten asumistuen leikkauksella on opiskelija-asutuskysyntään. Tällä hetkellä noista noin 40 000 opiskelijasta, jotka ikään kuin tulevat uudistuk-

sen myötä menettämään asumistukeaan, asuu noin puolet opiskelija-asunnoissa ja toinen puolisko siis vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa, joissa on todella korkea vuokrataso tällä hetkellä. Noista 20 000 henkilöstä aika iso osa saattaa olla jo ensi syksynä opiskelija-asuntojonossa, mikä tietää sitä, että joudumme rakentamaan lisää opiskelija-asuntoja. Hyvin pitkälle siis ei riitä tämä 130 miljoonan markan säästö, joka nyt budjetissa saataisiin aikaan ja jota perustellaan budjettipolitiikan kireydellä ja tarpeella kiristää finanssipolitiikkaa. Toisaalla sitten tulee kustannuksia yhteiskunnan syliin, ja varmastikin useiden satojen miljoonien markkojen panostusta sitten kaivataan tuolla opiskelija-asuntotuotannon puolella jossain vaiheessa.

Samalla haluaisin myös todeta sen, että jonkin sortista vuokratason sääntelyä tarvitsemme yhteiskuntaan tai ainakin määrittelyä ja yhteiskunnallista keskustelua siitä, mikä on kohtuullinen vuokrankorotustaso. Toivoisin, että jotkut vuokralaiset lähtisivät peräämään jopa oikeusteitse ennakkopäätöstä siitä, minkälainen on kohtuullinen vuokrankorotustaso. Sitä kautta, yhteiskunnallisen moraalin kautta, voitaisiin vaikuttaa vuokratason. Toivottavasti tämä ei ole pelkkä toiveajatus.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i : Arvoisa rouva puhemies! Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen pääkaupunkiseudulla on keskustan välikysymyksen aihe. Ed. R. Korhonen tuossa vähän aikaa sitten ihmetteli, miten keskusta on ryhtynyt urbaaniksi puolueeksi ja kyselee tällaista. Minusta kysymys on hyvin luonnollinen. Asuntojen hinnat ovat pääkaupunkiseudulla karanneet tavallisten ihmisten käsistä ainakin silloin, jos ostat ensimmäistä asuntoa, isoa tai pientä. Moni pääkaupunkiseudulle muuttava, on hän sitten keskustalainen tai kokoomuslainen tai sosialidemokraatti, huomaa tämän karun tosiasian, että edes 0,5 miljoonalla markalla ei tästä ydinkeskustasta saa yksiötä. Keskustalaisilla ei ole näitä perintöjä täällä pääkaupunkiseudulla, joten me huomaamme ehkä paremmin tämän hintojen nousun kuin vaikkapa sitten äveriäät kokoomuslaiset, jotka pitävät luonnollisena sitä, että rahallahan niitä asuntoja saa. Vuokra-asunnot ovat aivan yhtä kalliita, ja sitä paitsi täällä on todella vaikea saada vuokra-asuntoa.

Kohtuuhintaisen asumisen turvaamisessa yksösasia on se, että hallitus tunnustaisi sen tosiasian, että tässä on iso ongelma. Kun kuunteli hallituspuolueiden edustajien ryhmäpuheenvuo-

roja, vain vihreiden Osmo Soininvaara tunnusti, että ongelma on iso. Tämän päivän keskusteluissa muissakin puheenvuoroissa edustajat ovat kyllä tunnustaneet sen, että jotakin olisi tehtävä.

Onko ongelmana se, että Suomessa on toteutunut niin sanottu tyytyväisyysyhteiskunta? Tämä on Galbraithin termi, ja se tarkoittaa sitä, että enemmistöllä kansalaisista menee aika hyvin ja enemmistö joko vastustaa sellaisia muutoksia, jotka auttaisivat hädänalaisia ihmisiä, tai sitten enemmistö on välinpitämätön, koska asia ei heitä koske. Tämä on se suuri ongelma minun mielestäni.

Tämä asuntokeskustelu lähti liikkeelle siitä, että ministeri Suvi-Anne Siimes vaati korkovähennyksen poistamista. Nyt keskustelu on onneksi laajentunut, mutta tällä välillä on tapahtunut kuitenkin asuntojen hintojen nousua, joka on valitettavaa.

Asuntojen lisäämisessä ja hintatason pysäyttämässä tarvitaan toimenpiteitä ja myös rahaa. Mutta minusta aivan yhtä oleellinen on asenne-muutos. Minä ainakin toivoisin hallituksen ministereiltä joskus toivon ja uskon luomista maakuntien ihmisille. Mutta kun ryhdytään puhumaan aluepolitiikasta, niin hyvin harvoin saa sellaista positiivista myötäkaikua hallituksen riveistä. Olen huomannut, että monilla hallituspuolueiden kansanedustajilla on tosi vaikeaa omilla alueillaan, maakunnissa.

Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön Tilastokeskuksella teettämän asukasbarometritutkimuksen mukaan suurin osa suomalaisista on tyytyväisiä asuntoonsa, asuintaloonsa, pihaansa ja asuinalueeseensa. Ongelmakohtia-kin toki löytyy. Selvityksestä käy myös ilmi, että suurin osa suomalaisista haluaa asua omakotitalossa tai vähempi osa pari- tai rivitalossa. Nämä kansalaisten toiveet pitäisi kaavoituksessa ja uudisrakentamisessa ottaa vakavasti. Kun kasvukeskusten rakentamistarvetta ryhdytään toteuttamaan, niin lähtökohta pitäisi olla se, että rakennetaan sellaisia asuntoja ja sellaisia alueita, missä ihmiset haluavat asua ja missä he viihtyvät.

Eduskunnan ja varsinkin hallituksen tulisi myös pohtia vakavasti keinoja muuttoliikkeen hillitsemiseksi, jotta sekä asuntojen että palvelujen päällekkäiseltä rakentamiselta vältyttäisiin. Toki muuttoa tulee aina olemaan. Se on luonnollista, eikä sitä kukaan halua pysäyttää, mutta varmasti tunnustamme sen, että muuttoliikkeesä on mukana pakosta paljon sellaisia ihmisiä, jotka haluaisivat asua omalla kotiseudullaan,

mutta kun työtä ei ole, niin toki on ymmärrettävää, että silloin on muutettava.

Edellisen puheenvuoron aikana puututtiin Tekesin määrärahoihin ja niistä on puhuttu jo täällä aikaisemminkin. Tekesin määrärahojen suuntaaminen on yksi keino ratkaista myös vaikeaa asunto-ongelmaa. Nämä määrärahat jakaantuvat tällä hetkellä varsin epätasaisesti. Lähes puolet niistä on Helsingin seudulla. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaa saa Tekesin määrärahoista vain 1,5 prosenttia, ja se ei toki vastaa väestöosuutta.

Kun nyt muutetaan osaamisen perässä — ennen muutettiin pääoman perässä — olisi tärkeää, että osaamista olisi ympäri Suomea. Tämä ei vaadi muuta kuin uusia hallituksen päätöksiä. Osaamista kyllä on — sitä on täällä pääkaupunkiseudulla, mutta sitä on muuallakin — ja sitä pitäisi tukea ympäri maata, koska se on myös yksi keino siihen, että me voimme kehittää Suomea tasapuolisesti, tasaisesti, ja vältymme siltä, että jokin väestönosa tuntee, että se olisi unohdettu.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

Ed. L a i t i n e n : Arvoisa puhemies! Tähän asuntopoliittiseen keskustelun yhteyteen on jollakin oikeastaan käsittämättömälläkin tavalla kytketty Tekesin myöntämät määrärahat. Muiden muassa ed. Jätteenmäki totesi, että Tekesin määrärahoja tulisi ohjata tasapuolisemmin eri alueille. Hän totesi, että Etelä-Pohjanmaa ei ole saanut väestönosuuden mukaista Tekesin määrärahaa. Tuo ajattelutapa on hivenen, luvalla sanoen, ihmeellinen. Täytyy perehtyä hivenen tarkemmin Tekesin määrärahojen myöntämisperusteisiin. Ei Tekesin määrärahoja voida minäkään väestönosuuden mukaan eri alueille jakaa. Minä olen aina pitänyt Etelä-Pohjanmaata innovatiivisena alueena ja kuvitellut, että siellä yrittäjäjyys on voimissaan ja että siellä syntyy uusia tuoteideoita, uusia yrityksiä erityisesti teknologian alueelle, mutta ilmeisesti näin ei sitten ole. Kyllä Tekesin määrärahat täytyy myöntää ilman muuta näiden hyvien ideoiden, kehittämishankkeiden pohjalta, ei minään aluepoliittisina avustuksina, mutta se siitä.

Arvoisa puhemies! Keskustaopposition väliskysymyksessä keskitytään pääkaupunkiseudun asumisongelmiin. Tämän hetken asuntopoliitti-

set ongelmat koskettavat kuitenkin koko maata. Asuntorakentamisen nopeudesta johtuva asuntojen hintojen varsin nopea nousu koskee pääkaupunkiseudun lisäksi muitakin alueellisia kasvukeskuksia, esimerkiksi Jyväskylän seutua.

Olen hiukan hämmentynyt siitä, että tässä talossa edustettuna olevista puolueista keskusta on se, joka välikysymyksessään haluaa nostaa esiin nimenomaan pääkaupunkiseudun ongelmat. Tältä osin en voikaan olla epäilemättä itse asiassa muiden hallituspuolueiden edustajien tavoin keskustan pääkaupunkiasujien asemasta kantaman huolen aitoutta.

Välikysymyksessään oppositio kiinnittää huomiota muuttoliikkeeseen pääkaupunkiseudun asunto-ongelmien synnä. On totta, että maassamuutto on laman jälkeen vilkastunut. Koko maan osalta muuttoliikkeen huippu kuitenkin näytetään jo saavuttaneen. Muutto muualle kuin pääkaupunkiseudulle näyttäisi tänä vuonna laantuneen huippuvuoden 98 luvuista. Viime vuoden muuttoliikekään ei kuitenkaan yltänyt huippuvuoden 1974 lukemiin. On syytä, kun tarkastellaan muuttoliikettä, mennä historiassa vähän pitemmälle.

Nykyinen muuttoliike eroaa myös merkittävästi edellisistä muuttoliikkeistä. Suuren osan muuttoliikkeestä selittävät vuoden 1994 muutokset kotikuntalakiin, joiden johdosta opiskelijoiden muuttoluvut ovat merkittävästi kasvaneet. Tällä hetkellä muuttoliike on myös pääasiassa kaupunkien välistä muuttoliikettä paikkakunnille, joille laman jälkeen on syntynyt uusia työpaikkoja. Tässä mielessä maaseudun tyhjentyminen on tapahtunut jo aikaisempien vuosikymmenten aikana. Maaseutukuntien muuttotappio on tällä hetkellä noin kolmannes 50-, 60- ja 70-luvun muuttotappiolukumista. Lisäksi 90-luvun muuttoliikettä selittävät vuosikymmenen alkupuolen poikkeuksellisen syvän laman aikana patoutuneet muuttohalut.

Eräs pääkaupunkiseudun ja muiden korkeakouluseutukuntien ominaispiirre on erityisesti pienten vuokra-asuntojen suuri kysyntä. Tähän vaikuttavat sekä opiskelijoiden että muiden nuorten laajamittainen muutto ja muun muassa pääkaupunkiseudulle 70-luvulla tulleiden suurten ikäluokkien lasten itsenäistymistarpeet.

Vuokrasääntelyn purku 1990-luvun alkupuolella helpotti tilannetta vain hetkellisesti. Nousukauden myötä kärsimme jälleen vuokra-asuntopulasta, sääntelemättömistä ja samalla pilviä hipovista vuokrista huolimatta. Vuokrasääntelyn purku toteutettiin Ahon hallituksen aikana. Mie-

lestäni jonkinasteiseen sääntelyyn tulisi palata. Nimittäin en usko siihen, että markkinavoimat tämän sääntelyn hoitaisivat.

Meiltä poliitikoilta onkin lupa odottaa toimenpiteitä asuntotilanteen parantamiseksi. Ottamatta kantaa asiaan sen yksityiskohtaisemmin totean tässä yhteydessä vain sen, että viimeksi kuluneiden 2—3 vuoden kehitys on viimeistään osoittanut sen, että valtion ja kuntien voimakasta vuokra-asuntotuotantoa tarvitaan edelleen. Lueskelin tuossa asuntoneuvoston tiedotetta, neuvoston, jonka puheenjohtaja ed. Tarja Kautto on. Luin sen hyvin huolellisesti ja hyvin pitkälle yhdyin niihin näkemyksiin, joita asuntoneuvosto kannanotossaan esittää.

Pääkaupunkiseudun asuntotilanteen yhdeksi pullonkaulaksi näyttää muodostuvan tonttipula. Kyse ei niinkään ole kaavoitetun tonttimaan puutteesta vaan sen saamisesta rakentamisen piiriin. Tältä osin valtion mahdollisuudet vaikuttaa tonttimaan tarjontaan varsinkin lyhyellä aikavälillä ovat aika tavalla rajoitetut. Veropolitiikalla tonttimaan tarjontaan voidaan kuitenkin vaikuttaa. Verotuksen osalta on turvaututtava niin keppiin kuin porkkanaan. Rakentamattoman tonttimaan verotuksen kiristäminen ei yksin tietenkään riitä. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä, joilla kaavoitetun, mutta rakentamattoman maan myyntiä helpotetaan. Asuntopaketin osana hallitus onkin ilmoittanut antavansa vielä tällä viikolla esityksen, jolla yksityishenkilöiden rakentamattoman maan myynnistä saaman myyntivoiton verotuksesta määrääjäksi pidättäydytään.

Nämä konkreettiset veropoliittiset keinot tarjoavat apua pääkaupunkiseudun akuuttiin tonttimaan pulaan ja helpottavat tietenkin seudun asuntopulaa tietyllä viiveellä. Muilta osin hallitus on elokuun lopussa ilmoittanut asuntopoliittisista toimenpiteistään. Asuntopaketin osana pääkaupunkiseudun erityisongelmia asetettiin pohtimaan myös oma ministerityöryhmä. Hyvä näin, mutta samalla ministerityöryhmän tulee ehdottomasti myöskin muiden kasvukeskuseutukuntien ongelmiin paneutua.

Arvoisa puhemies! Meidän on ehdottomasti kyettävä pitkäjänteisempään, yli hallituskausien ulottuvaan kestävään suunnittelujaksoon, jolloin asuntomarkkinat kokonaisuutena voitaisiin ottaa paremmin huomioon. Kyllä meidän on turvattava riittävän korkea aravavuokra- ja asumisoikeustuotanto. Vapaaehtoiseen tuotannon varaan kysynnän tarvetta ei voida rakentaa. Tosiasiassa vapaaehtoisen tuotannon käynnis-

tämiseen liittyy monia suuriakin epävarmuustekijöitä etenkin pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa.

Edes kohtalaisen asuntotuotannon turvaamiseksi on täysin välttämätöntä, että vuoden 2000 talousarvioon varattu 7 miljardin markan myöntämismäärä myönnetään heti vuoden alusta. Uskon, että hallituspuolueiden eduskuntaryhmät tulevat tämän kyllä hoitamaan. Uskallan sanoa, että ei ainakaan sosialidemokraattiselta eduskuntaryhmältä tämän asian osalta tahtoa puutu.

Ed. Oinonen: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva välikysymys asuntopoliikkaan liittyen on hyvin ajankohtainen aihe.

Asunto on tietysti aina ajankohtainen ja välttämätön asia, mutta aivan erityisesti tämän syksyn aikana on koettu hyvin konkreettisesti ja rajulla tavalla se, kuinka nimenomaan pääkaupunkiseudulla, mutta aivan kuten ed. Reijo Laitinen ansiokkaassa puheessaan totesi, myös muualla on koettu asuntopulaa, asuntojen korkeita hintoja nimenomaan silloin, kun on asunnon tarvitsija etsinyt asuntoa.

Mutta nimenomaan pääkaupunkiseudulla tilanne on suuresti korostunut tänne töihin tulevien ihmisten kohdalla ja täällä opiskelevien kohdalla. Muutama viikko sitten oli lehdissä artikkeleita poliisien tilanteesta, joka on ehkä hyvin kuvaava monille muillekin tänne työhön tuleville. Tavallisen ihmisen tavallisella palkalla ei voi asuntoa saada. Elämä käy muutenkin liian ahtaalle ja liian kalliiksi, ja siksi muun muassa poliiseja ei kovin helposti pääkaupunkiseudulle tahdo saada, ellei sitten ole pääkaupungin alueelta kotoisin ja itse jo valmiiksi suvun tai perheen kautta omista täällä asuntoa.

Mutta kysymys ei koske ainoastaan poliiseja tai muita vastaavia, vaan se koskee kaikkia, jotka ovat eri syistä tulleet maakunnista ja myös maaseutukaupungeista pääkaupunkiin. Silloin asuntojen hinta on ollut hyvin polttava kysymys. Aivan kuten Vuokralaisten Keskusliitto äskettäin totesi, tavallisen ihmisen tuloilla ei asuntoa tahdo saada. Se on kovaa todellisuutta.

On käyty jo pitkään eri näkökohtiin perustuvaa hyvää keskustelua. Haluaisin tuoda vielä erään kysymyksen esille. Aiemmin, otetaanpa tilanne vaikka kaksi — kolmekymmentä vuotta sitten, oli paljon työsuhdeasuntoja, virka-asuntoja. On niitä toki edelleenkin, mutta näitten osuus tässä maassa on kovasti vähentynyt. Seurakunnilla, kunnilla, Puolustusvoimilla, Raja-

vartiolaitoksella, yrityksillä kiinteistöyhtiöillä jne. oli asuntoja työntekijöilleen. Kun oli kysymys luontoisetuasuamisesta, se oli eri hallitusten aikana pitkään verottajan ankan kohtelun alaista. Siksi monet rakennetut asunnot ovat nyt muissa tarkoituksissa.

Muun muassa kirkon kohdalla on ollut tämä kehitys hyvin merkille pantavaa. Samoin kyläkoulujen opettaja-asunnot koulujen yhteydessä monet lienevät nytkin syysiltana vailla valoja. Opettajat asuvat kaupungeissa tai kirkonkylissä, mistä käyvät kylän lapsille opettamassa. On menetetty asuntoja. Osaltaan sama uhka on myös Puolustusvoimissa, jos siellä tehdään kiinteistöjärjestelyjä, jotka nyt ovat suunnitteilla ja johtavat kohtuuttomiin vuokrien korotuksiin. Näin siis konkreettisesti menetetään asuntoja asuntokäytöstä.

Tietysti kaikki menetykset eivät suinkaan kohdistu pääkaupunkiseudulle, mutta osaltaan asuntoja on näin jäänyt veropoliitiikan seurauksena tyhjilleen ja osaltaan sen vuoksi, että yhteiskunnassa ei ole tajuttu niiden asuntojen tehtävää ja merkitystä, jotka esimerkiksi kunnilla ovat muun muassa koulujen yhteyksissä. Tämä kaikki on luonut painetta siirtyä väestökeskukseen, ja suoraan ja välillisesti tämä on ollut eräs niitä tekijöitä, joka on autioittanut maaseutua. Esimerkiksi kyläkoulun valojen sammuminen on välillisesti ollut tekijä, joka on vienyt elämänuskoa maaseudulta, ja moni on ajatellut, että jos se olisi parempi tuo elämä kaupungin valoissa.

Monet esitetyt ratkaisumallit, joita täällä on tullut esille, saattavat osaltaan lievittää vaikeaa asuntokysymystä. On tietysti selvä, että yhdellä välikysymyksellä sitä ei voida tehdä. Olisi perin helppoa, jos näin tapahtuisi. Mutta on hyvä, että Suomen eduskunta, kansanedustajat, ja sitä kautta myös julkinen sana käyvät keskustelua asuntokysymyksestä.

Toin yhden asian esille, työsuhdeasunnot. Siinä on eräs sellainen kysymys, että jos tilanne olisi se, mitä se on ollut joskus aikaisemmin, olisi työsuhdeasuntoja, joita on ollut Valtion rautateillä jne., se paljolti olisi tänä päivänä helpottanut tilannetta. Olisi ollut tarjota työhön tuleville asuntoja, olipa työpaikka sitten pääkaupungissa tai missä tahansa maalla.

Toivon, että keskustelua käydään rakentavasti ja välikysymyskeskustelun jälkeen tehdään rakentavia pienempiä ja suurempia ratkaisuja. Ei tämä asia muutamien iltojen keskustelulla poistunut. Se kestää pitempään, mutta tässä tarvitaan

yhteistyötä ja rakentavaa toimintaa jatkossa nimenomaan.

Ed. L e p p ä : Arvoisa herra puhemies! Tämän välikysymyskeskustelun aikana on tullut todella paljon ja syvää analyysiä siitä, millä tavalla pystyisimme helpottamaan koko valtakunnassa, mutta eritoten täällä kasvukeskusalueella asuntopoliittisia huolia ja asuntohuolia. Nyt puhumme kuitenkin ei pelkästään politiikasta, asuntopoliitikasta, vaan jokaiselle perheelle, jokaiselle ihmiselle jälleen tärkeästä asiasta, asumisesta, viitaten siihen, että talvikin on taas Suomeen tulossa.

Kun hiljattain kuuntelin ministeriäitiosta käytettyjä puheenvuoroja, totesin mielessäni, että valtakunnassahan onkin kaikki hyvin. Meillä ei ole minkäänlaista huolta eikä murhetta näistä asioista, vaan kaikki sujuu aivan mallikkaalla tavalla ja opposition huolenaihe onkin aivan aiheeton. Mutta sitten muistelin jälleen niitä aikaisempia ajatuksia ja puheenvuoroja, joita on käytetty niin opposition kuin myös hallituspuolueiden edustajien toimesta. Niissä molemmissa on esitetty hyvin mielenkiintoisia asioita ja parannusehdotuksia, millä tavalla voisimme tätä ratkaista yhteisvoimin, niin kuin jo alun alkaen ed. Pekkarisen puheenvuorossa esitettiin tätä problematiikkaa. Mutta se on silmiinpistävää näin uuden edustajan näkökulmasta, että hallitukselle ei näytä kelpaavan kerta kaikkiaan mikään asia, mitä oppositio on esittänyt. Samoja asioita on myös esittänyt hyvin moni hallituspuolueen edustaja. Nyt täytyy todeta poikkeus: Ed. Kekkonen esille ottama ajatus siitä, että hän voisi harkita erityispoisto-oikeuksien käyttöönottoa, on ainoa myönnytys, jonka tähän mennessä olen siltä suunnalta kuullut. Tämä on valitettavaa siitä syystä, että huolenaihe on kuitenkin meillä yhteinen.

Erityisesti harmittelin ministeri Siimeksen lausuntoa, jonka hän antoi televisiouutisissa, kun siellä, tosin hieman johdattelevasti, toimittaja kysyi, onko ministerin mielestä parempi äänestettyä eduskuntaa kuin ottaa opposition ohjeita, vihjeitä ja sen esittämiä asioita esille. Ministeri Siimes totesi, että on. Hän mieluummin äänestyytään kuin ottaa näitä esille. Tätä ihmettelen suuresti. Haluaisin, että kaikki yhdessä tarttuaisimme, niin hallitus kuin oppositioikin, näihin asioihin emmekä olisi tällä tavalla tukkanuottasilla periaatteen vuoksi, niin kuin vähän näytti.

Täällä on moneen kertaan sanottu, että muuttoliike on suurin syyllinen nykyiseen tilanteeseen

meidän kasvukeskuksissamme tässä valtakunnassa. Näin varmasti onkin, ja myös muuttoliikkeestä johtuu se, että syntyvyys täällä pääkaupunkiseudulla on niin kovaa luokkaa, kuin se tällä hetkellä on. Se on erinomainen asia ja siihen ei ole mitään pahaa sanottavaa, mutta muuttajaväki on sitä nuorta, parasta ikäluokkaa, mikä meiltä maakunnista tänne tulee. Jos se muuttajaväki olisi jo 20—30—40 vuotta vanhempaa, en uskoisi, että syntyvyys olisi ihan sitä luokkaa, kuin se nyt on. Kääntöpuoli tälle kaikelle on se, että me maakunnista menetämme tuon parhaan mahdollisen aineksen ihmisiä ja kehitystä, ja heille me myöskin olemme velvoitettuja löytämään keinoja, joilla he asunto-ongelmansa ratkaisivat.

Seisoin pari vuotta sitten erään tyhjän omakotitalon, maalaismaisemassa olevan omakotitalon, pihalla erään pääkaupunkiseudun tuttavani kanssa. Hän totesi erittäin osuvasti silloin, että Suomi on todella rikas maa, kun meillä on varaa pitää tyhjiillään tällaisia asuntoja. En arvannut silloin, että käyttäisin täältä tätä vertausta käsittelyssä olevassa aiheeseessä. Kuinka oikeaan osunut se on! Me rakennamme tätä yhteiskuntaa toiseen kertaan, jopa kolmanteen kertaan. Ja niin erilaiset ovat meidän tarpeemme: Täällä pääkaupunkiseudulla on huutava asutuspula, ja toisaalla me kärsimme tyhjilleen jäävistä asunnoista ja arvonalennuksista suurimmassa osassa maata.

Koko ajan on eriarvoisuuden mittari tikittänyt yhä suurempaa eroa, mitattiinpa sitä ihmisten sosiaalisella hyvinvoinnilla tai mitattiinpa sitä kuntien tuloksella, kuntien mahdollisuuksilla hoitaa omaa peruspalveluvelvoitettaan.

Noissa keinoissa, joita hallitus esittää, on aivan erinomaisia keinoja tämän asian parempaan tolaan saattamiseksi, muun muassa jo äskeisessäkin puheenvuorossa ja edellisessäkin mainittu luovutusvoitosta perittävästä verosta luopuminen ja erityisesti se, että valtion maiden suhteen aktiivisempi ote tonttitarjonnassa otetaan nyt listalle eikä enää makuuteta sitä varantoa, joka sieltä löytyy. Se pitää ottaa ensimmäisenä tietenkin käyttöön tässä pääkaupunkiseudun alueella.

Mutta sitten näille muille keinoille, mitä oppositio on esittänyt, ei sitten enää olekaan löytynyt ymmärtämystä. Toivon vielä kerran, että me pystyisimme yhteistyöhön, en käy niitä luettelemaan uudestaan, ne löytyvät meidän keskustalaisten edustajien esittämistä puheenvuoroista. Ne varmasti ovat teille kaikille, arvoisat kollegat ja arvoisat ministerit, selvillä. Toivoisin, että ne otettaisiin käyttöön: pitkäjänteisyys asuntotuotantoon, itse sairauden hoitoon, ei ainoastaan oirei-

den hoitoon, tarkoitan muuttoliikettä; ja opposition taholta tämän kysymyksen esillenosto on aitoa huolenaihetta. Joku kollegoista epäili, että se ei ole opposition taholta aitoa. Kyllä se on aivan aitoa, ja me näemme tässä sen koko valtakunnan kokonaisuuden, ei ainoastaan pääkaupunkiseudun vaan myös koko maan, asiana. Oppositiolla on taitoa ja tahtoa selvittää asia yhdessä hallituksen kanssa, koko tämän salin kanssa, niin että me saisimme asuntoasiat niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin myös maakunnissa paremmiksi.

Ed. Nousiainen: Arvoisa puhemies! Keskusta ja muu oppositio on halunnut välikysymyksen avulla hallitukselta vastauksia ja näkemyksiä toimenpiteistä pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten asuntopulan ja nousevan hintakierteen katkaisemiseksi. Me halusimme myös tietää ja saattaa kansalaisten tietoon, mitä hallitus aikoo tehdä muuttoliikkeelle, jonka jäljiltä maakunnissa on tyhjänä noin 4 000 arava-asuntoa, joista suurin osa kuuluu kunnille ja asunto-osakeyhtiöille. Mitä hallitus tekee muuttoliikkeelle, jonka seurauksena uudehkoa ja käyttökelpoista yhdyskuntatekniikkaa ja palveluja jää vaille käyttöä?

Ministeri Siimeksen vastauksesta en löytänyt juurikaan ratkaisuja näihin kysymyksiin. Pääministerin ja asuntoministerin asuntopoliittiset linjat ja saavutukset ovat rajoittuneet lähinnä korkovähennyskeskusteluun, joka sinällään johdi välittömästi 10 prosentin hintojen nousuun pääkaupunkiseudun muutenkin ylihinnoitetuilla asuntomarkkinoilla. Lisäksi hallitus on tehnyt periaatepäätöksen asuntopoliittisista toimista, mutta noiden toimien vaikuttavuus näyttää jäävän varsin vähäiseksi. Yleistä myönteistä reaktiota ei ole juurikaan tapahtunut. Olemme saaneet kuulla, että myyntivoiton verotuksesta ollaan luopumassa silloin, kun luovutus tapahtuu kunnille ja toivottavasti myöskin yleishyödyllisille yhteisöille. Yhtä lailla esillä on ollut korotettu kiinteistövero kuntien ratkaisuvallan mukaisesti tontin saatavuuden helpottamiseksi.

Mitä tästä on todettavissa? Hallitukselta on puuttunut ja puuttuu asuntopoliittinen pidemmän ajan kokonaisnäkemys ja asuntopoliittinen linjaus, ja me olemme odottaneet myöskin asuntopoliittikan alueellistamista. Hallitukselta on puuttunut kyky nähdä tai se ei ole halunnut nähdä yhteiskunnallisten kehityskulkujen syy- ja seuraussuhteita. Muuttoliikkeen ruuhkautumisen ja keskittymisen ongelmien ketju on ilmeinen.

Hallitus on ummistanut silmänsä eikä se halua tehdä mitään kehityksen tasapainottamiseksi tai kehityksen suunnan muuttamiseksi.

Hallitus, kuten todettiin, on jättänyt vastuun asuntopoliitikasta kuntien ja markkinavoimien harteille sekä muuttovoitto- että muuttotappioalueilla. Toivottavaa olisikin, että hallitus ja valtiovalta tulisivat viimeistään nyt jakamaan vastuuta kummassakin päässä. Tyhjenevistä arava-asunnoista koitua ongelma muodostaa talousvaikeuksissa kamppaileville kunnille ja asunto-yhtiöille todellisen ja yhä pahenevan ongelman. Tyhjenevät asunnot lisäävät myös paineita muiden asukkaiden vuokrankorotuksiin. Nyt olisi valtiovallan syytä tulla vastaan tarjoamalla helpotuksia aravalainojen korkoihin tai tarjoamalla osittaista lainojen anteeksiantoa näille yhtiöille ja kunnille. Ongelmallisimmissa kunnissa voitaisiin vapauttaa taloja aravan rajoituksista, mikä mahdollistaisi asuntojen vuokraamisen ei-aravakelpoisille tai jopa myynnin heille. (Eduskunnasta: Mutta kun näin on tehtykin!) — Hyvä.

Pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa asunto-ongelmat ovat siis tiedossa. Vuokra-asuntoja on niukasti, ja vuokrataso on kohonnut pilviin. Omistusasuntojen hinnatkin ovat kivunneet keskituloisten suomalaisten saavuttamattomiin. Julkinen vuokra-asuntotuotanto on riittämätöntä ja laahaa jäljessä. Asuntojen tarjontaa tulee meidän yhteisillä päätöksillämme nyt lisätä ja luoda edelleen vakaat rahoitusmarkkinat asuntojen tarjontajille. Kannatan sitä näkemystä, että nuo myöntämisvaltuudet otetaan käyttöön rajoituksetta, mitkä budjetti mahdollistaa.

Muuttoliikkeen vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan asuntotuotantoon, vaan pelkästään pääkaupunkiseudulla joudutaan lisäksi rakentamaan kymmeniä päiväkoteja ja kouluja muuttajien lapsille. Suomea rakennetaan jälleen uudelleen.

Me kaikki olemme varmaan yksimielisiä siitä, että entisenlainen, kaiken alleen jyräävä lähiörakentaminen ei ole uuden vuosituhanen ratkaisu asuntopulaan. Asumisessa on asetettava tavoitteeksi ihmisten omien halujen mukaiset ratkaisut. Käytännössä se tarkoittaa pientalorakentamista, luonnon kunnioittamista ja maisemallisten arvojen huomioon ottamista. Näissä vaihtoehdossa on tärkeää myös luoda edellytyksiä pitkäaikaiselle ja vakaalle asuntoluotolle, jotta asunnot olisivat myös tavallisten ihmisten ulottuvilla.

Asuntopoliittikan uudistamisen rinnalla tarvitaan myös uutta tasapainottavaa aluepolitiik-

kaa, minkä useat ovat todistaneet. Me tarvitsemme työtä sinne, missä on työvoimaa. Ministeri Siimes nosti vastauspuheenvuorossaan aluepolitiikan ja rakennerahastot sekä tavoiteohjelmat ratkaisevaan asemaan toisaalta asuntopolitiikan tasapainottajina ja toisaalta alueellisen kehityksen vahvistajina. On syytä kuitenkin huomata, että aluepoliittiset toimet eivät yksin ole riittävät, koska hallitsematonta muuttoliikettä tapahtuu jatkuvasti, josta olemme nyt välikysymyskeskustelua käymässä.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme aluepolitiikan sisälle vahvaa yrityspolitiikkaa, yritystutkia ja toimia, jotka alentavat yrittäjiltä työvoiman välittömiä kuluja ja madaltavat uuden työvoiman palkkauskynnystä. Ennen kaikkea me tarvitsemme nyt hallitukselta viestin, että samalla, kun se hoitaa kasvukeskusten asunto-ongelmia, se haluaa vahvistaa alueellista kehitystä ja haluaa tuoda työtä maakuntiin ja kuntiin, että ihmisten ei tarvitse lähteä työn perään pois kotiseudultaan.

Ratkaisuna on esitetty työmatkakulujen verovähennysoikeuden korotusta, ja lisäksi edellisen hallituksen asettama Itä-Suomi-työryhmä nosti vahvasti esille vapaan poisto-oikeuden korotuksen, nosti esille myös konsernien yritystutkimykset samoin kuin kansainvälisten yritysten helpomman verokohtelun. Näitä kaikkia toimia olisi syytä kokeilla.

On myös vedottu maakuntiin ja niiden rooliin aluekehitysviranomaisina, mutta haluan kysyä, miksi hallitus hyväksyessään tavoite 1 -ohjelman Itä- ja Pohjois-Suomen osalta poisti kaikki maakunnalliset ominaispiirteet ja maakunnalliset rahoituskehykset. Onko tämä ollut maakuntien tukemista aluepolitiikassa?

Kuten on todettu, teollisuuden kasvu ja uudet työpaikat tulevat pääosin telekommunikaation, tietotekniikan ja elektroniikan aloille. Näin ollen tuntuu luonnolliselta, että Tekesin rahoitusta tulisi alueellistaa ja ohjata kasvattamaan maakuntien suunnitelmien mukaisesti uuteen osaamiseen perustuvaa yritystoimintaa, jolloin myös maakuntakeskukset ja seutukuntakeskukset pääsisivät osalliseksi vallitsevasta taloudellisesta kasvusta.

Arvoisa puhemies! Ne edut, joita hallitus on kaavailemassa pääkaupunkiseudun asuntotilanteen helpottamiseksi, kuten myyntivoiton verotuksesta luopuminen kuntakaupoissa ja valtion maan luovuttaminen edullisesti asuntotuotantoon, tulee ulottaa koko maahan, jotta näissä asioissa ei synnytetä eriarvoisuutta, jota nyt kun-

tatalouteen on muodostunut enemmän kuin kokaan. Pääkaupunkiseutu ja kasvukeskukset tarvitsevat tehokasta asuntopolitiikkaa, ja asuntopolitiikan tarve ei ole hävinnyt myöskään muualta maasta. Siellä tarvitaan asuntoja, rahoitusta peruskorjauksiin sekä asuntoja erityisryhmille, kuten nuorille, ikääntyneille, palvelutarpeessa oleville jne. Asunto kuuluu ihmisen perustarpeisiin. Se on turvattava hänelle tarpeensa mukaan. Siinä työssä me kaikki voimme olla yhteisesti mukana.

Ed. Filatov: Arvoisa puhemies! ”Sano, mistä katon päänsä päälle saa kaksi, jotka toistaan rakastaa”, sanotaan vanhassa kauniissa laulussa. Ikävä kyllä, ongelma on edelleen ajankohtainen.

Opposition välikysymyksessä on puututtu aitoon ongelmaan, mutta kysymyksen perusteena käytetty tilanneanalyysi on aika ohut ja osin jopa harhaanjohtava. Ilkeästi voisi ajatella, että kysymys on pääkaupunkiseudun ihmisten miellyttämiseksi asuntopolitiikan verhoon puetusta tavoitteesta käydä vanhakantaista aluepoliittista keskustelua. Esimerkkinä tästä mielestäni on hyvin Tekesin rahoitusmalli. Käsitteäkseni Tekesin tehtävä on vahvistaa Suomen kansainvälistä kilpailukykyä ja auttaa meitä selviytymään globaalissa taloudessa. Meillä on monia muita keinoja, joilla me voimme aluepolitiikkaa harjoittaa, myös sellaisia rahoja, joita on paljon käyttämättä, koska ideoista on pulaa.

Esimerkiksi Norjassa on harjoitettu öljyvaroilla varsin anteliasta aluepolitiikkaa. Opiskelijan lainat maksaa käytännössä valtio, jos tämä jää syrjäseudulle työhön. Jotkut jäävät joksikin aikaa, mutta kun lainat on maksettu, sen jälkeen Oslon seutu alkaa houkuttaa.

Ihmisten muuttamista ohjaavat monet tekijät, esimerkiksi rakkaus, opiskelu, työ, intuitio ja halu päästä eteenpäin elämässä. Pohjois-Karjalasta muuttavista ihmisistä valtaosalla on työpaikka kotiseudullaan, silti he muuttavat sieltä pois. En halua vähätellä alueen työttömyysongelmaa, mutta esimerkki kertoo hyvin sen, että pelkkä työn puute ei ole muuttamisen syy.

Oppositio näkee kysymyksessään, että kasvukeskusten ulkopuolella olevien alueiden uusien työpaikkojen synnyn esteenä on pula koulutetuista osaajista, ja tämä on varmasti totta. Sitran tutkimusten mukaan Helsingin seudulla on noin 48 prosenttia Suomen osaamispääomasta, Tampereella 13 prosenttia ja Oulussa 10 prosenttia. Loppu, reilu 20 prosenttia, sekin keskittyy lähin-

nä Lappeenrantaan, Jyväskylään ja Kuopioon. Ainakin osaaminen on keskittynyt tässä maassa.

Kyse on kuitenkin tilanteesta, jossa joudumme pohtimaan sitä, kumpi on ensin: muna vai kana. Jos oppositio esittää ratkaisuna sitä, että teknologia- ja kehittämisrahoja pitäisi jakaa tasaisemmin, kuitenkin olemme tilanteessa, jossa esimerkiksi Sitran hallinnassa aluerahaverkossa on tälläkin hetkellä käyttämätöntä rahaa. Vain yksi viidesosa näistä rahoista on pystytty jakamaan, koska pula on ideoista, ei niinkään rahasta. Ideat taas synnyttävät osaamista, ja ihmiset, jotka osaavat, muuttavat sinne, missä on ennestään osaavia ihmisiä. Enää eivät keskity vain pääomat, vaan myös osaaminen. Tulee mieleen vanha partaherra Karl Marx, joka aikanaan puhui pääoman keskittymisestä. Voisi sanoa, että hänen oppinsa ovat olleet aika oikeassa, onhan osaaminen nykypäivänä yksi tärkeimpiä tuotantoketjijöitä, jopa tärkeämpi kuin pääomat.

Rahan jakamisessa on ongelma. Sanotaan, että kannettu vesi ei pysy kaivossa. Me tarvitsemme oikeasti ideoita, jotka kantavat myös tulevaisuudessa itse, joita ei tarvitse loputtomiin rahoittaa muualta tulleella rahalla.

Osaamista on monenlaista, tietoon ja taitoon perustuvaa. Taito on jakautunut maassamme hieman tasaisemmin kuin tietopohjainen osaaminen, ja esimerkiksi Sitran avulla on perustettu projekteja, joissa tätä taitopohjaista osaamista pyritään kehittämään niillä alueilla, joilla sitä on. Tähän suunnatuilla aluerahoilla on saatu hyviä tuloksia. Ne ovat tuottaneet kestävää tulosta eikä pelkästään sitä kannettua vettä.

Jos pohditaan hieman tarkemmin, mistä pääkaupunkiseudun kasvu johtuu, 40 prosenttia siitä tulee syntyvyydestä. Olivat ihmiset sitten paljasjalkaisia helsinkiläisiä tai maalta muuttaneita, onneksi he vielä sentään rakastavat toisiaan tästä ”pääkaupunkiseudun kurjuudesta” huolimatta ja synnyttävät lapsia. Viime aikoina muuttajista lähes viidennes on ollut maahanmuuttajia, lähes puolet opiskelijoita, jotka nykyisin voivat kirjoitautua opiskelupaikkakunnalleen. Muuttoliikkeestä siis varsin pieni osa on sellaista, johon me voimme edes kuvitella vaikuttavamme. Siitäkin osa on aivan normaalia työn perässä muuttamista eikä pakon edessä tapahtuvaa.

Vaikka muuttoliike ei olekaan ihan yhtä draamaattista kuin oppositio on tässä keskustelussa antanut ymmärtää, asuntopula on silti totta.

On kuitenkin kyseenalaista väittää, että esimerkiksi asuntoministeri Siimeksen esitys asuntolainojen korkovähennysoikeuden poistamis-

ta olisi ollut syy kesällä tapahtuneeseen asuntojen hintojen nousupiikkiin. Yhtä hyvin noususta voisi syyttää sitä, että poliitikot, niin oppositio kuin hallituskin, olivat huolissaan asuntopulasta. Jos hallitus ei olisi asiaa pohtinut ja keskustelua ei olisi käyty niin rajusti julkisuudessa, asuntopula ei olisi saanut sellaisilta näyttäviä mittasuhteita, jotka se nyt sai. Ehkä asuntokauppiat käyttivät tilannetta hyväkseen ja huomasivat, että niukasta hyödykkeestä on helppo rahastaa. Mielestäni ihan yhtä hyvä syy hintapiikille on tämä keskustelu kuin ministeri Siimeksen puheenvuoro.

Ilman julkista keskusteluakin hallitus olisi valmistellut ne toimenpiteet, joita se pikapaketissaan esitti, ja selvitysmies oli nimetty ennen kesäpuheita pohtimaan asuntopoliittista strategiaa. Suomi on onneksi avoin maa ja keskustelu käydään julkisuudessa siitä huolimatta, että markkinat siihen joskus reagoivat.

Asuntojen hinnat ovat korkeita ja ne ovat olleet niin kauan kuin minä muistan. Mutta asuntojen reaalin hinta ei ole lähelläkään sitä tasoa kuin se oli ennen lamaa. Ahon hallituksen aikana asunnot olivat kuluttajahintaindeksin mukaan kalliimpia kuin nyt. Ihmiset ostavat asuntoja rahalla, markoilla, tällä hetkellä ja tulevaisuudessa euroilla eikä nousuprosenteilla.

On ymmärrettävää, että muuttaessaan perheet tuntevat katkeruutta eri alueiden asuntojen hintatason eroista, jotka usein aiheuttavat suuria ongelmia. Lohdutuksen sanana voisi sanoa, että kasvukeskusten ulkopuolella asuneet ovat kohtuullisen pitkään asuneet kohtuullisen hintaisessa asunnossa. Tämän lohdutuksen kertoi minulle ihminen, joka muutti pohjoisesta Hämeenlinnaan ja kauhisteli Hämeenlinnan hintatasoa.

Suomalainen asuntopoliittikka on ollut ja on yhä liian omistusasuntopainotteista. Onneksi omistusasumisen puolella korkotason lasku ja vakaas ovat tehneet asuntolainoista hiukan inhimillisempiä kuin ennen. Silti me tarvitsemme yhä aina enemmän vuokra-asuntoja. Maailma on muuttunut vain liikkuvaisemmaksi. Työelämä, opiskelu ja monet muut syyt liikuttavat ihmistä. Paitsi se, että vuokra-asuntoja on liian vähän, on vuokra-asunnoista tullut keinottelun kohde. Olisikin syytä mahdollisimman pian saada inhimilliset pelisäännöt sille, miten vuokra-asuntoja voidaan välittää ja minkälaisia takuuvuokria voidaan periä, puhumattakaan siitä, minkälaiset hinnankorotukset vuokrissa kerralla ovat hyväksyttäviä.

Tämän keskustelun keskellä tuntuu hiukan

kerettiläiseltä puhua erityisryhmien asuntotarpeesta, kun massa-asunnoistakin on pulaa. Silti rakennuskustannusten nousun uhallakin meidän pitäisi suunnitella asuntoja, jotka sopivat myös ikääntyvien ihmisten asunnoiksi. Pitkällä aikavälillä muuntumiskykyiset asunnot tulevat edullisimmiksi koko kansantaloudelle.

Vanhusväestön asuminen mahdollisimman pitkään kotona on kiinni paitsi tukipalveluista myös asuntopolitiikasta, ja usein riittävän väljät ja liikuntaesteettömät asunnot ovat viihtyisiä myös niin sanotulle normaalille perheelle varsinkin, jos sisäarkkitehtuuri on kelvollista. Seuraava asuntopolitiikan pullonkaula onkin varmasti vaiheessa, jossa suuret ikäluokat ikääntyvät, ellemme ajoissa varaudu ikääntyvien ihmisten erilaiseen asunnontarpeeseen. Jos erityisryhmille tehdään aina omat erilliset asuntonsa, niin me emme koskaan saa asukkaita ja asuntoja kohtamaan tasapainoisesti. Onhan ikääntyneellä ja vajaakuntoisella väestölläkin oikeus muuttaa.

Ehkä pääkaupunkiseudun painetta voisi purkaa radanvarsikaupunkeihin hieman pidemmälle kuin nyt on tapahtunut. Radanvarren toimivuus ja kaupunkien yhteistyö on ensisijaisen tärkeää.

Muutama sana vielä tästä ongelman vakavasti otettavuudesta. Kun ed. Jätteenmäki väitti, että ainoastaan vihreiden ryhmäpuheenvuorossa on kannettu aitoa huolta asuntopolitiikasta ja muissa puheenvuoroissa on kielletty koko ongelma, niin en malta olla lainaamatta kolmea kohtaa sos. dem. puolueen ryhmäpuheenvuorosta, jossa ainakin varsin nöyrästi suhtaudutaan asuntopoliittisiin ongelmiin. Puheenvuorossa sanotaan: "En halua -- siirtää koko vastuuta nykyisistä ongelmista --." Tunnustetaan siis ongelmien olemassaolo ja sanotaan, että on totta, että "asuntojen korkeat hinnat ovat iso ongelma tänä päivänä". Sanotaan vielä: "Asuntojen hintojen nousu on ollut viime aikoina nopeaa pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Helsingissä."

Minun mielestäni tämä ei ole ongelmien kieltämistä vaan päinvastoin tunnustamista. Mutta sitä me emme suostu allekirjoittamaan, että hallitus olisi ollut toimeton tässä asiassa. Vaikka kesän ja keskustelun jälkeen tullut pikapaketti ei ongelmia ratkaise, niin lisää on koko ajan luvassa ja keinoja etsitään. Niitä keinoja on esitetty SDP:n ryhmäpuheenvuorossa lukuisia, mutta niitä en käy nyt tässä toistamaan.

Ed. Bremer: Arvoisa puhemies ja salin täyttävät kansanedustajakollegat! Keskustapuolue,

kaikella kunnialla, mutta kyllä sitä kunniaa nakertaa tällainen välikysymys pääkaupunkiseudun kohtuuhintaisen asumisen turvaamisesta. Kyllä on paukut vähissä, kun pitää jättää maaseudun ongelmien analysointi ja kääntää katseet pääkaupunkiin, kun pääkaupungin iankaikkisen, kaiken kattavan kuppaaamisen jälkeen pitää vielä ryhtyä farisealaisesti voivottelemaan oman kuppaaamisensa jälkiä. Stadin asuntoasioidenkin viitsaus ovat maalaiset, jotka tulla rymsivät peltojensa tukiaisista ja metsärikkauksistaan tuohitukot käsissään valloittamaan parhaat palat Stadin asunnoista sen enempää kyselemättä. Tuohta on, ja sekös nostaaakin stadin asuntojen hintatasoa. Suomen metsävarantojen enemmistöomistajat ovat muuttaneet, kuten tiedetään, Stadiin ja pääkaupunkiseudulle parhaille paikoille. Ja senhän stadilaiset tuntevat nahoissaan.

Stadilaisilla nuorilla ei ole käytännössä mahdollisuuden häivää jäädä asumaan omille kotikonnuilleen, vaan he joutuvat kiertämään Stadin periferioiden kautta, kaukaisten maaseutulähiöiden kautta, kunnes vasta, kun omat lapset ovat muuttaneet kotoa pois, on taloudelliset mahdollisuudet ostaa koti omilta syntymäkuilmilta. Enemmistö helsinkiläisistä, joilla on varaa asetaa asumaan Helsingin niemelle, on sisäänmuuttajia, keskustapuolueen sydänmailta karanneita.

Keskustapuolue puhuu välikysymyksessään farisealaisesti "kohtuuhintaisten" asuntojen puutteesta. Mikä on "kohtuuhintainen"? Puhemies! "Kohtuuhintainen" on itse kunkin lompakossa. Se on kupla, samanlainen kupla kuin tämä välikysymys. "Kohtuuhintaisen" puute on peruskisten ja huonolla selviytymistaidolla varustettujen ongelma. "Kohtuuhintainen" Pariisissa tai Nykissä on ihan muuta kuin Stadissa tai Tikkurilassa. Mikä on keskustapuolueen "kohtuuhintainen"? Se on kupla. Ei Helsingissä eikä pääkaupunkiseudulla ole puutetta "kohtuuhintaisista" asunnoista. Niitä vain löytyy huonommin parhailta paikoilta, niiltä paikoilta Hakamaen linjan eteläpuolelta, joilta maalaiset, keskustalaiset, tuohitukot käsissään, vaativat itselleen "kohtuuhintaisia" asuntoja. Itse he ovat ajaneet sekä omistusasuntojen että vuokra-asuntojen hinnat taivaisiin.

Välikysymys perustaa väittämänsä farisealaisesti pääkaupunkiseudun asuntomarkkinoiden hintahuippuihin. Niistä otettu lähtökohta yleistämiseen on harhaista, joko tahallista vänkäämistä tai silkkaa tietämättömyyttä. Neuvoisin hakemaan, kuten stadilaiset, kohtuuhintaisia

Herulista, Hertsikasta, Hakunilasta, oikeista paikoista Haagassa ja Käpylässä ja monesta muusta paikasta tai esimerkiksi Espoon puolelta vaikkapa Olarista, jossa tällä hetkellä hetkellisten liikenneongelmien takia on erittäin ”kohtuuhintaisia” asuntoja, jotka aivan tuossa tuokiossa, kun Kehä II valmistuu, nousevat huimasti. Siellä voi tehdä jopa voittoja tällä hetkellä.

Vantaan Tammistossa pelot vain odottavat rakentamista loistavien liikenneyhteyksien varrella, moottoritien varrella Helsinkiin. Mutta vieläkin hintataso siellä, niin lähellä Helsinginniemeä, ei ole saavuttanut edes sitä hintatasoa, että rakennusliikkeiden kannattaisi rakentaa asuntoja sinne. Puhemies! Pitää vain tsennaa mesteja, niin kyllä löytyy, eikä rynnistää voimansa tunnossa sinne, mistä haluaa löytää, ja vaatia, että sieltä se kohtuuhintainen pitää löytyä.

Puhemies! 1980- ja 1990-luvun taitteen hullut vuodet nostivat hyvin epätasaisesti alueittain Helsingin asuntojen hintoja. Itse asiassa vasta nyt ollaan saavuttamassa tila, jossa asuntojen hinnat tasaantuvat kaupunginosittain ja alueittain johdonmukaiselle ja keskenään vertailukelpoiselle tasolle. Samalla kiistatta yleiseurooppalainen urbanisoitumiskehitys lisää paineita, pääkaupunkiseudulla erityisesti.

Tällä käydyssä keskustelussa on todettu asumismuodon valinnan johtuvan ympäristövaatimuksista, palveluista ja sosiaalisesta statuksesta. Lisäisin: myös henkilökohtaisesta varallisuudesta ja elämäkatsomuksesta yhtä lailla kuin työpaikkojen maantieteellisestä sijainnista ja työpaikkojen muuttoliikkeestä. Asuntojen hintatasoa ohjaavat lukemattomat tekijät. Näiden tekijöiden ohjaamiseen taas on käytännössä vähän keinoja. Päätäjätkin ovat erehtyneet. Helppo raha, kuten 1970-luvun alussa ja 1980- ja 1990-luvun taitteessa, lisäsi kysyntää ja hintatasoa, jopa hallitsemattomasti.

Erot Stadin ja ympäristökuntien välillä ovat hyvin suuria. Vain tiedonpuute voi erehdyttää käsittelemään pääkaupunkiseutua yhtenäisenä asuntopoliittisena kokonaisuutena, kuten välilyksymyksessä tehdään. Asuntopoliittikka pääkaupunkiseudulla saisi vähiten olla riippuvuus-suhteessa päivänpolitiikkaan ja poliittisiin vaalikausiin, mitä se valitettavasti on ollut. Poliittiset aatelataukset näkyvät muun muassa aravajärjestelmässä. Se pudottaa kohtuuttomalla tavalla yhä enenevästi stadilaisia, kanta-asukkaita tässä minun kotikaupungissani, järjestelmän ulkopuolelle, koska aravatulorajat eivät riittävässä määrin sopeudu tulotasoon Helsingissä.

Helsingin asuntopoliitikassa olisi tärkeää hiltit kysynnän holtitonta kasvua. Korkovähennysoikeuden, kuten myös helpon rahan, sääntely sekä vakuusehtojen ja valtion takuiden kiristäminen tarjoavat keinoja aivan siinä, missä keskustapuolueen osaavat ratkaisut maaseudun väestön pitämiseksi yhtä tyytyväisenä ja motivoituneena omilla kotikonnuillaan kuin stadilaiset omillaan.

Valtiovalta ei toki ole virheetön Stadinkaan asuntopoliittikan hoidossa. Liikelaitostamisvimmaa viedään läpi kaikkea muuta kuin liikemiesmäisesti, itse asiassa surkuteltavan alkeellista liikemiesaitoa osoittavien, virkamieslähtöisten liikeneuvosten — neuvoksiahan ovat nykyään kaikki — yrityksen ja erehdyksen menetelmällä. Se on johtanut myös siihen, että rakennusmaapulaa jossain määrin poteva Stadi joutuu niin kovan taloudellisen kiristyksen kohteeksi valtion toimesta, joka on huomattavan suuri maanomistaja Stadissa, että se osaltaan on jo johtanut huutavaan tarjonnan puutteeseen. Kun sitten kysyntää on, mutta tarjontaa ei, joudutaan Stadissa vallitseviin ei-toivottuihin asuntopoliittisiin tilanteisiin. Teoriassahan hallituksella on ratkaisevat helpotuksen avaimet kädessään ja tietenkin tällä eduskunnalla viime kädessä, vaikka todellisuudessaan yrityksen ja erehdyksen kautta taapertavilla liikeneuvoksilla on todellinen valta maassa.

Vielä, arvoisa puhemies, muutama sana omistus- ja vuokra-asuntojen tarkoituksenmukaisesta keskinäisestä suhteesta pääkaupunkiseudulla. Meillä suomalaisilla on vielä aika lohduon pulajan syndrooma, pakkomielle, että pitää omistaa oma asunto. Sillä on luonnolliset, hyvin ymmärrettävät historialliset perusteensa. Kun omistaa oman asuntosi, kukaan ei voi sinua häätää pihalle, ulos kylmään maailmaan. Oma asunto takaa turvallisuutesi, näin tunnetaan yleisesti vieläkin. Tästä pitäisi jo pyrkiä pois. Omistusasunto johdtaa kovin moniin, liian moniin, haitallisiin seurauksiin, joita en lähde erittelemään tässä ja nyt. Kuitenkin meilläkin, kuten yleiseurooppalainen linja on, pitäisi lisätä ratkaisevasti vuokra-asumista. Siihenkin on hallituksella ja eduskunnalla ratkaisun avaimet hallussa.

Samalla kun totean tämän, haluan painottaa, että silti myös omistusasumisella on edelleen myös puolustettavia perusteita. Oman omistaminen luo turvallisuudentunteen, jota ei pidä vähätellä. Se on monelle ihmiselle tärkein henkisen tasapainon tekijä. Tässäkään asiassa, vuokra-asumisen tarkoituksenmukaisessa lisäämisessä,

ei pidä rynnä suin päin äärimmäisyydestä toiseen.

Ed. Myllyniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Bremer käyttää hyvin värikästä kieltä ja käytti sitä nytkin, mutta kyllä pikkuisen kammoksun sitä vihaa, jota hän nyt osoitti keskustapuoluetta kohtaan tässä asiassa; niin kuin se olisi keskustapuolueen vika, että Helsingissä ei ole asuntoja ja se hinta olisi niin kallis.

Hän väitti vielä, vaikka sanoi, että Vantaalla on peltoja vapaana, kuitenkin loppupuheenvuorossaan, että täällä on maasta pulaa. Minä väitän, että jos saisim ottaa hyvän kuljettajan, vaikka Bremerin, kuskiksi, saman tasoisen kuljettajan, ja 10—15 minuuttia ajettaisiin sopivaa tietä Kirkkonummen suuntaan ja puoli tuntia käveltäisiin siellä maastossa, ed. Bremer ei löytäisi takaisin sieltä. Täällä on niin paljon tyhjää tilaa Helsingin ympäristössä joka paikassa. Ei ole kysymys missään tapauksessa mistään tonttipulasta vaan siitä, että täällä ei haluta kerta kaikkiaan rakentaa.

Sanovat, että jotkut grynderit kerta kaikkiaan hallitsevat niin vankasti Helsingin asumista, että täällä sen vuoksi hinnat nousevat mahdottomasti. Jos haluttaisiin ja rakennettaisiin, ei se voi täällä maksaa 10 000:ta markkaa enemmän neliö kuin Oulussa, mutta siihen ei ilmeisesti ole halua. Hämmästyttävä puheenvuoro! (Ed. Kautto: Sen kun pakkolunastetaan, raakamaan hinnalla, sopii erinomaisesti!) — Raakamaan hinnalla! Maata on, vaikka sitä ei uutta enää valmisteta, mutta sitä kuitenkin on riittävästi täälläkin alueella.

Ed. Bremer (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa minä rakastan keskustapuoluetta. Siellä ovat minun parhaat ystäväni, oikein todellisia maanläheisiä ja turvallisia kaveria.

Mutta näin on, ed. Myllyniemi, että te teette virheen, kun te vedätte saman linjauksen alle yhdellä huitaisulla Helsingin ja pääkaupunkiseudun, siis ympäristökunnat. On totta, että jos me menemme Helsingin ulkopuolelle, sieltä löytyy tonttimaata paremmin kuin Helsingistä. Helsingistäkin löytyy, mutta kyllä täällä alkaa olla aika ahdasta, ja siellä, mistä löytyy, tahtoo olla niin, että valtio on suuri omistaja täällä. Ongelma on se, millä me saisimme valtion luopumaan omistuksistaan kohtuuhinnalla, että voidaan rakentaa kohtuuhintaisia asuntoja. Valtion liikelaitostamisvimma ja nämä pienet, pienet liikeneuvok-

set, joilla ei ole mitään liikemieskokemusta taustallaan, lähtevät vetämään viimeistä hintaa Helsingistä. On ihan selvä, että jos Helsinki sen jälkeen kohtuudella rakentaa sinne jotain, nousevat ne asuntojen hinnat.

Toinen asia on todella se, että kun te pitäisitte omanne kurissa, kyllä täällä olisi paljon vähemmän kysyntää.

Ed. Lehtimäki: Arvoisa puhemies! Asuntomarkkinoiden tehtävä on kohdentaa ihmisille asuntoja, joissa heillä on omien tulojensa mukaan varaa asua. Asuntomarkkinoilla on kuitenkin eroja kysynnän ja tarjonnan reaktionopeudessa. Asuntojen kysyntä nousee ja laantuu hyvinkin nopeasti. Sen sijaan tarjonta on jäykkää. Asuntokannan hidas muutos rajoittaa myös tarjontaa.

Asuntopolitiikan tehtävä on myös vaikuttaa niihin asuntomarkkinamekanismin ongelmiin, joita syntyy asuntojen tarjonnan ja kysynnän vaihteluiden erilaisista syistä. Asuntopolitiikan tehtävä on varmistaa, että rakennetaan oikeanlaisia asuntoja. Jos esimerkiksi rakennusmarkkinat eivät tuota riittävän yksinkertaisia asuntoja vaan viimeisen päälle varusteltuja ja siksi kalliita asuntoja, voidaan tähän puuttua asuntopolitiikan keinoilla, kuten kaavoituksella ja rakennusluvilla.

Asuntopolitiikka on myös oltava riittävän pitkäjänteistä, jotta se ei aiheuta vaikeasti ennakoitavissa olevia muutoksia ihmisten kyvyssä ja/tai halussa hankkia asuntoja. Ihmisten epävarmuus johtaa rakentajien ja rakennuttajien epävarmuuteen. Siksi mahdollisesti rakennetaan väestömäärän kasvuun nähden liian vähän.

Asuntopolitiikkaan voidaan katsoa myös kuuluvaksi varmistaa, että ihmisillä on mahdollisuus rahoittaa asunnon osto tulevia tulojaan vastaavasti. Mikäli rahoitusmarkkinat eivät pysty tarjoamaan asunnonostajille tai rakennuttajille rahoitusta tuloja vastaan, voidaan järjestää tai auttaa rahoitusta jotenkin muuten. Tällainen on esimerkiksi valtion osatakaus, joka on helpottanut nuorten vakuusvajetta asunnonostossa ja poistanut tarvetta henkilötakauksiin.

Tällä hetkellä kukaan ei ed. Oinosta lukuunottamatta liene sitä mieltä, että ihmisten asunnonsaannin ongelmana asuntomarkkinoilla on rahoituksen saatavuus. Rahoitusmarkkinat ovat pystyneet vastaamaan ihmisten asuntokysyntään tarjoamalla asunnonostomahdollisuutta niille, joilla ei ole perintöjä tai muuta varallisuutta vaan vain työnsä ja palkkansa.

Arvoisa puhemies! Asuntopoliitiikan tehtävä ei kuitenkaan ole pyrkiä asuttamaan ihmisiä asuntoihin, joihin heillä ei ole varaa. Se on sosiaalipoliitiikkaa. Sosiaalipoliitiikan tärkeä tehtävä on varmistaa, että niillä, joilla ei ole mahdollisuuksia hankkia tuloja, on kuitenkin mahdollisuudet riittävään ja riittävän tasoiseen asumiseen. Sekoittamalla asuntopoliittiseen välineistöön sinänsä hyvää tarkoittavan sosiaalipoliitiikan retoriikan tuottamia päätöksiä päädytään tilanteisiin, joissa yhden kohdan korjaaminen johtaa kahden kohdan repeämiseen toisaalla asuntomarkkinoilla.

Ed. Bremerin mainitsemilla kalliilla asuntoalueilla, kuten Helsingin keskustassa, on vuokra-asuntoja, joissa asuvien ei ole varaa käydä töissä asumistuen menettämisen pelossa. Aravan tai Hitasin kaltaisiin järjestelmiin liittyvä rakentamisen, rahoituksen ja kaupankäynnin rajoituksia, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että vapailla markkinoilla on edullisempia ratkaisuja kuin nämä suunnitellut ja tuetut ratkaisut.

Arvoisa puhemies! Näihin muutamaaan ongelmaan, mitkä nostin esille, hallitus on kuitenkin vastannut sillä tavalla, että epäluottamukseen ei ole aihetta.

Ed. K u o p p a : Herra puhemies! Vuokrat ovat 1990-luvulla nousseet tuntuvasti. Tilastokeskuksen laskeman vuokraindeksin mukaan keskimääräinen nousu on noin 45 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 1999. Erityisesti muuttovoittopaikkakunnilla vuokrat ovat nousseet tuntuvasti. Tilastokeskuksen uusimman vuokratilaston mukaan vuokrat nousivat Helsingin vaaparahoitteisissa asunnoissa vuodessa 5,5 prosenttia, Tampereella 4 prosenttia ja Jyväskylässä 5,1 prosenttia, kun koko maan keskiarvo oli 3,6 prosenttia. Vuokrien nousu ylittää tuntuvasti yleisen hinta- ja kustannustason nousun, joten sitä ei voi selittää näillä tekijöillä. Reaalivuokrat ovat nousseet noin neljänneksen 1990-luvulla. Vuokrien noususta nähdään myös se, että korkojen alentumisena toteutunut pääomakustannusten alentuminen ei ole koitunut vuokralaisten hyväksi, vaan hyöty on ilmeisesti mennyt yksinomaan vuokraisännille.

Vuokrien nousuun vaikuttaa selvästikin vuokrasääntelyn purkaminen, jota 1990-luvun alussa ryhdyttiin toteuttamaan asteittain ja joka vietii päätökseen toukokuussa 1995. Kun valtiolta ei enää määrittele kohtuullista vuokratasoa eikä vuokrankorotusten ohjetasoa, vuokranantajilla on varsin vapaat kädet korottaa vuok-

ria. Vuokranantaja voi uhata vuokralaista vuokrasuhteen irtisanomisella, jos tämä ei suostu korotettuun vuokraan.

Tiedossa on, että eräät suuret vuokranantajat ovat viime vuosina tihein välein korottaneet vuokria. Muun muassa vakuutusosakeyhtiö Pohjolan pääkaupunkiseudulla toteuttamat suuret vuokrankorotukset ovat aiheuttaneet paljon vastalauseita vuokralaisten keskuudessa.

Keskustapuolue kauhistelee välikysymyksessä asuntopulaa ja korkeita vuokria. Ahon — Viinaseen hallituksen aikana lopetettiin vuokrasäännöstely ja mahdollistettiin toistuvat kohtuuttomat vuokrankorotukset. Kun viimeinen vuokrasääntely purettiin, asuntoministerinä hän oli kokoomuksen Pirjo Rusanen eli se oli kokoomuksen asuntopoliittinen linja.

Ed. Vanhanen ryhmäpuheenvuorossa kehuu tätä politiikkaa oikeaksi ja kiittää yksityisiä vuokranantajia ”että myös yksityiset vuokranantajat jatkavat vuokrauskulttuuria”. Vuokrauskulttuurihan on sitä, että toistuvasti korotetaan vuokria vähintäänkin vuosittain, ja kun ei ole mitään sääntelyä, niitä korotetaan todella rajusti. Ed. Vanhanen puheenvuorossaan totesi myös sen, että silloin kun vuokrasääntely purettiin, myös vuokra-asuntojen määrä markkinoilla kasvoi. Se pitää paikkansa, mutta on syytä muistaa, että silloin myös asuntokauppa oli lamassa. Sijoitusasunnot eivät käyneet kaupaksi, ja ne pistettiin vuokralle, ja kun vuokrasääntely purettiin, niistä saatiin todella suuri tuotto. Tuotto voidaan varmistaa sillä, että nostetaan joka vuosi vuokria käytännössä niin paljon kuin sielu sietää, ja vuokraisäntien sielu on sitä tuntunut sietävän.

Vuokralaisilla on mahdollisuus riitauttaa vuokrankorotukset, mutta käytäntö osoittaa tämän tien hyvin teoreettiseksi, eikä myöskään todellisia neuvottelujakaan vuokran suuruudesta juuri käydä. Vuokra-asuntojen omistajilla on käytännössä sanelulta vuokran suuruudesta päätettäessä. Käsitys siitä, mikä on oikea markkinavuokra, on vaikeasti tulkittavissa ja määriteltävissä, ja tuomioistuimet hyväksyvät helposti vuokranantajan käsityksen asiasta.

Vuonna 1998 annettu valtioneuvoston päätös vuokrien korotustavoista on vain suositus, eikä sillä juuri näytä olevan vaikutusta vuokrien tasoon. Erityisenä ongelmana on vuokranantajien vaatimat vuokratakuut sekä asunnonvälittäjien vaatimat välityspalkkiot, joiden suuruutta ja kohtuullisuutta päätös ei mitenkään määrittele.

Koska asunto on kansalaisten tärkeimpiä perustarpeita ja samalla suurimpia menoeriä koti-

talouksien kulutuksessa, vuokrien hallitseman nousu aiheuttaa paljon ongelmia. Vuokrien korotuksista kärsivät erityisesti vähävaraiset ja pienituloiset väestöryhmät. Aikaisemmin, 1970-luvulla, asuntopolitiikan tavoitteeksi asetettiin, että asumiskulut eivät saa ylittää 20:tä prosenttia käytettävissä olevista tuloista, mutta tästä tavoitteesta on 1990-luvulla luovuttu. Etenkin pienituloisilla osuus ylitetään yleisesti ja entistä selvemmin.

Näistä syistä olisi harkittava uudelleen palamista vuokrasääntelyyn tai muita vastaavanlaisia keinoja vuokrien nousun hillitsemiseksi. Hallituksen olisi selvitettävä vuokrasääntelyn purkamisen seurauksia ja erilaisia vaihtoehtoja vuokrien nousun taittamiseksi. Ennen kuin tällaiset päätökset valmistuvat, olisi toteutettava väliaikainen vuokrasulku, joka estäisi keinotellen ja vuokrien ennakoivan korottamisen.

Vuokrasulku olisi toteutettava välittömästi, ja se voisi olla voimassa vuoden 2000 loppuun. Vuokrasulun tulisi koskea kaikkia voimassa olevia vuokrasuhteita ja myös niitä tapauksia, joissa asukas vaihtuu asunnon kuitenkin ollessa edelleen vuokrauskäytössä. Muuten vuokranantajat voivat kiertää vuokrasulkuja irtisanomalla edelliset asukkaat.

Uudessa perustuslaissa sanotaan: ”Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.” Asumiskustannusten kalleus tekee monien suomalaisten kohdalla uuden perustuslain tarkoittaman turvan oikeudesta omaan asuntoon pelkäksi kuolleeksi kirjaimeksi.

Asunnottomuus on jälleen palannut suurelle joukolle ihmisiä todellisuudeksi. Vuokra-asuntojonot kasvukeskuksissa pitenevät entisestään. Näyttää siltä, että vuokra-asuntopulaa pidetään erityisesti oikeiston taholta yhteiskuntaan kuuluvana luonnollisena asiana, jolle todellisuudessa ei edes haluta tehdä mitään. Annetaan vain markkinavoimien toimia. Vuokra-asuntopula varmistaa korkean vuokratason ja asuntopula yleensä korkeat tonttien ja asuntojen hinnat. Ihmisen hädänalainen asema mahdollistaa häikäilemättömän saalistuksen korkeina vuokrina, välistä hyvin kyseenalaisena asunnonvälitystoimintana ja omistusasuntojen huippukorkeina hintoina. Vuokralaisten oikeudet ja asuntopolitiikka on yhä enemmän jätetty, kuten jo aikaisemmin totesin, vain markkinavoimien hoidettavaksi.

Asuntopula ei ole mikään luonnonlaki, jota ei voitaisi poistaa, jos poliittista tahtoa vain löytyy. Helsingin Sanomissa 27.9.1999 kerrottiin, miten

Wienissä asia on hoidettu. Itävallan pääkaupungin Wienin esimerkki osoittaa, että myös suurkaupungeissa asuntopula on mahdollista poistaa, jos todella sitä halutaan. 1 600 000 asukkaana kaupungissa ei ole asuntopulaa, vaikka 1990-luvun alussa asuntoa jonotti 10 000 ruokakuntaa ja uusia asunnontarvitsijoita tulvi Itä-Euroopasta. Voimakas rakennustoiminta poisti asuntopulan ja pitää myös vuokrat kohtuullisina. Asunnonhakija voi valita useammasta asunnosta, minkä asunnon haluaa vuokrata. Sen sijaan meillä vuokranantaja on kuningas. Tulkoon todetuksi, että Itävallassa ja erityisesti Wienissä myös vuokra-asuntokanta on huomattavasti suurempi suhteessa kuin esimerkiksi Helsingissä tai muissa suomalaisissa suurimmissa kaupungeissa.

Vuokranantajan ahneudesta eräs esimerkki: Tampereläinen sijoitusyhtiö, joka omistaa muun muassa yhden suurehkon vuokratalo-yhtiön, jossa on yli 250 asuntoa, on ilmoittanut nostavansa ensi vuoden alusta vuokria 6,15 markkaa neliöltä kuukaudessa. Jos ajattelee, että on 50 neliön kaksio, pelkkä vuokrankorotus tekee 307,50 markkaa kuukaudessa. Tuskin yhdenkään talossa asuvan eläke, työttömyysturva tai edes palkan korotus nettona korvaa korotetun vuokran. Jo entinen korottamaton vuokra oli yläkanttiin. Kaiken lisäksi talot ovat entisiä työsuhteasuntoja ja ne on rakennettu 1950-luvulla valtion lainoituksen turvin. Vastaukseksi ei kelpaa asukkaille se, että hakekaa halvempi asunto, koska asuntoja ei yleensä ole Tampereella saatavina ja erityisesti kohtuuhintaisista asunnoista on pula.

Ed. Bremer kysyi, mikä on kohtuuhintainen. Mutta kyllä kai se sellainen asunto on kohtuuhintainen, mistä tavallinenkin ihminen pystyy vielä omilla ansiotuloillaan maksamaan vuokran ja sen jälkeen vielä elämään, ilman että täytyy mennä toimeentulotukea hakemaan.

Tampereella ja sen ympäristökunnissa vuokra-asuntojen hakijoiden jonot ovat tuhansien ruokakuntien pituiset. Lisäksi opiskelijoiden asuntopula näyttää edelleen pahenevan Tampereen seudulla.

Herra puhemies! Mielestäni tässä tilanteessa vuokrasulku tulisi säätää välittömästi voimaan, sillä se olisi ainut tehokas keino, millä nopeasti voitaisiin hillitä vuokrien korotuksia ja pitää asumiskustannukset edes jossain määrin kurissa.

Ed. Vokkolainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H u u t o l a : Arvoisa puhemies! Asuntojen hintatasoa ja uudistuotannon kustannuksia tulee seurata erittäin tarkasti jopa ylikuumenemisenkin estämiseksi. Yhtä tärkeää on pitää mielessä se, että asumisen kannalta merkittävä inflaatio syntyy vuokrien kehityksestä. Niiden paino on inflaation kannalta paljon paljon suurempi kuin uusien asuntojen tuotantokustannusten nousu. Rajoittaessaan asuntojen rakentamista valtiovalta saattaa siis itse asiassa kiihdyttää inflaatiota, mikäli asuntojen tarjonnan puute johtaa vuokratason voimakkaaseen nousuun. Näinhän meillä on tapahtunutkin. Vuokrat nousivat ennätyksellisen korkeiksi. Vastuullisimmat vuokra-asuntoja välittävät yritykset ovat jo ehtineet varoittaa vuokranantajia liian korkeista vuokrapyyntöistä. Asunnot vuokrataan tällä hetkellä mihin hintaan hyvänsä, mutta epärealistisen korkeat vuokrat johtavat liian vilkkaaseen vaihtuvuuteenkin itse asiassa asunnoissa.

Täällä salissakin monet kuvittelivat vuokrasäännöstelyn vapauttamisen johtavan vuokra-asuntojen tarjonnan lisääntymiseen. No, itse asiassa näin kyllä tutkimusten perusteella kävikin, mutta nämä asunnot, jotka tulivat vuokratyöntöön, olivat peräisin vanhasta asuntokannasta. Niin kuin ed. Kuoppa edellisessä puheenvuorossa sanoi, vuokrasäännöstelyn purulla turvattiin tuloja asunnon omistajille, jotka olivat laman kautta menettäneet osakkeittensa arvoja. Uusia vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja ei sen sijaan ole rakennettu käytännöllisesti katsoen lainkaan — hiukan karrikoiden sanottuna — mutta kuitenkin siihen verrattuna, mitä oli tarve.

Vuoden 97 jälkeen vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen määrä on todellisuudessa kääntynyt laskuun. Tämä siitä huolimatta, että vapaan vuokranmääräytymisen perusteisiin ei ole kajottu. Vain markkinoiden täydellisyyteen uskova yliromantikko voi kuvitella yksityisen sektorin pystyvän takaamaan taloudellisesti tehokkaan ja yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisen asuntopolitiikan toteutumisen. Ilman yhteiskunnan ohjausta tapahtuu itse asiassa päinvastoin. Koska vuokra-asuntoja ei ole riittävästi tarjolla, muuttuu asuntojen hallintajakauma omistusasuntovaltaiseksi. Taloutemme vakauden kannalta olisi hyvä, jos olisi enempi vuokra-asuntoja kuin nyt on.

Tähän maahan tarvitaan varmastikin lisää vuokra-asuntoja. Yksityisen sektorin voimin niitä ei nouse riittävästi harjaan. Sen vuoksi aravarakentamisen asemaa tulisi vahvistaa. Vastaisuudessa tulee pyrkiä siihen, että asuntopolitiikan

ammattilaisia kuunnellaan aiempaa huomattavasti tarkemmin esimerkiksi silloin, kun pääteään aravarakentamisen lainanmyöntämisvaltuuksista. Monissa puheissa on takavuosina — tänä syksynä ei ole kovin paljon kuullut puhuttavan — kovasti puhuttu ylikuumenemisesta, mikä on jonkin verran rajoittanut asuntorakentamista ja vuokrarakentamista myöskin. Kuitenkin puheet ylikuumenemisesta tulisi vähintäänkin lopettaa. Onneksi ne nyt on lopetettu, mutta vaarallista on, jos joku tämän suuntaista suustansa laukoo. Ainut tekijä, joka osoittaa, että taloutemme voisi olla jollain tapaa ylikuumentunut, on pääomatulojen kansantulo-osuus. Se on nyt nimittäin poikkeuksellisen korkea, niin kuin varmaan kaikki tietävät.

Mielikuvituksen käytön pitäisi olla sallittua myös aravarakentamisessa. Pitkään on kuvitelu, että me suomalaiset haluamme asua pelkästään omistusasunnoissa. Tosiasiassa me haluamme asua omakotitalossa tai sellaisessa rivitalossa, joka mahdollistaa omakotitalomutoisen asumisen. Tällaisia ei kuitenkaan ole juuri vuokralle tarjolla sen paremmin aravakannassa kuin vapaarahoitteisillakaan markkinoilla.

Aravarakentamisen olisi nyt aika karistaa viimeisetkin rippeet perinnöstään ja ruveta vaatimaan rakennuttajilta asukkaitten tarpeitten ja toiveitten mukaisia ratkaisuja. Tässä yhteydessä tulisi tarkistaa myös aravahintarajoja kestävää kehitystä silmälläpitäen ja asettaa vaatimukset tai taso sen mukaisesti. On nimittäin aivan järjontä säästää markka nyt, jos siitä maksetaan muutaman vuoden päästä moninkertainen hinta. Aravarakentamisessa on selvästi ollut suuri ongelma se, että rakennetaan huonosti. Ei ole riittävästi varoja rakentaa kunnolla, mistä on hyviä esimerkkejä; viime viikkoina on puhuttu usein homeongelmista ym.

Arvoisa puhemies! Keskusta on tehnyt nyt välikysymyksen, joka pääosiltaan kohdistuu heidän itsensä tekemiin ratkaisuihin. Laman syviminä aikoina Ahon hallitus lopetti vuokra-asuntojen rakentamisen, kun samanaikaisesti talouden elvyttäjäksi valittiin vientivetoinen kasvupolitiikka. Selvää on, että pelkästään viennin varaan rakennettu talouskasvu keskittää ihmisiä kasvukeskuksiin ja teollisuuspaikkakunnille. Tästä me nyt tällä hetkellä nautimme. Se, että muuttoliike on näin voimakasta, johtuu niistä ratkaisuksista, mitkä valittiin aikoinaan, että nimenomaisesti vientiteollisuudessa on saatava aikaan kasvua ja siten nujerrettava lama. Enkä väitä sitä, etteikö tästä olisi aika suuri yhteisym-

määräns eri poliitikkojen ja puolueitten välillä aikanaan ollutkin. Mutta on vain niin, että ne ratkaisut ovat johtaneet siihen, että maakunnista tapahtuva muuttoliike on ollut näin rajua. Ei se ole sattumaa eikä vuoden eikä kahden, ei yhden Lipposen hallituksen, ratkaisuja, vaan ne olivat talouskasvuun pyrkiviä ratkaisuja ja nimenomaisesti vientiteollisuuteen liittyvän talouskasvun ratkaisuja. Ne ovat aivan keskeisiä olleet siinä, että väki muuttaa maakunnista kasvukeskuksiin.

Nyt kuitenkin talouden kasvu on myös kotimarkkinoissa. Tämä luo varmasti selvät edellytykset myös muuttoliikkeen nujertamiseksi ja pysäyttämiseksi.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa herra puhemies! Tutkimusten mukaan maassamme muutetaan pääosin työn ja opiskelun takia. Muuttoliikettä on mahdotonta estää, kun omalla alueella ei ole riittäviä työnsaantimahdollisuuksia. Asutus yleensä suuntaa sinne, missä työpaikat ovat. Työpaikat puolestaan syntyvät alueille, joilla yrityksillä on parhaat toimintaedellytykset.

Muuttoliikkeen takia on maan eri osissa hyvin erilainen asuntotilanne. Voimakkaan väestökasvun alueilla asunnoista on pulaa ja vuokrat ja asuntojen hinnat ovat nousseet, samoin on käynyt myös rakennuskustannuksille. Näin muuttoliike heikentää myös kasvukeskuksissa asuvien ihmisten mahdollisuuksia parantaa asumista-soaan. Asuntotilanne on kiistatta kaikkein vaikein pääkaupunkiseudulla. Muuttotappioista kärsivillä alueilla asuntojen hinnat puolestaan laskevat ja asuntoja jää jopa pysyvästi tyhjilleen.

Asuntopolitiikka ei ole pelkästään tukipolitiikkaa, vaan siihen kuuluvat kaikki ne julkisen vallan toimenpiteet, joilla vaikutetaan asuntomarkkinoihin. Julkisen vallan tehtävänä on korjata asuntomarkkinoiden epätäydellisyyttä ja luoda siten edellytyksiä asumisen omatoimiselle järjestämiselle. Asuntomarkkinoihin vaikutetaan tukien lisäksi verotuksella, maa- ja kaavoituspolitiikalla sekä erilaisilla säännöstelytoimenpiteillä. Kaikilla edellä mainituilla toimenpiteillä on vaikutus paitsi yksityisten kotitalouksien myös asuntorakentajien sekä -rakennuttajien toimintamahdollisuuksiin sekä hintojen kysynnän ja tarjonnan käyttäytymiseen asuntomarkkinoilla.

Yksi asuntopolitiikan uusia linjauksia on ottaa entistä voimakkaammin huomioon erilaisten seutujen tyypilliset ongelmat ja niiden vaatimat, keskenään erilaiset asuntopoliittiset toimenpi-

teet. Kyse on suurelta osin eri alueiden elinvoimaisuuden ylläpitämisestä, missä korostuvat muun muassa työllisyyttä tukevan elinkeinotoiminnan kehittäminen sekä riittävän palvelurakenteen ylläpitäminen.

EU:n jäsenyyden myötä ihmisten liikkuvuus lisääntyy. Yritykset ja ihmiset toimivat yhä laajemmalla alueellisella ja toiminnallisella pohjalla. Alueen onnistumisen lähtökohdaksi on nousemassa alueen kyky uudistua ja verkostoitua sekä hyödyntää omia vahvuuksiaan. Maaseudun ja kaupungin välinen yhteistyö ja sen määrätietoinen hyödyntäminen sekä siihen liittyvien kysymysten esiin nostaminen kehitysohjelmiksi ja -hankkeiksi on maakunnissa välttämätöntä, mikä luo kummallekin sopijapuolelle etuja. Keinoina työllisyyden lisäämiseen ovat muun muassa työvoimakustannusten ja verotuksen keventäminen ja yksilön työn kannattavuuden lisääntyminen.

Maaseudun luonnollinen rakennemuutos on väistämätön. Tärkeintä onkin tulevaisuudessa turvata niiden tulevaisuus, joilla on mahdollisuus tehdä työtä pysyäkseen edelleen maaseudulla. Ennen kaikkea on meidän kiinnitettävä huomiota nuorison koulutukseen työvoiman kysynnän mukaisesti ottaen huomioon myös alueiden yksilöllisyys. Muuttoliikettä ei voida keinotekoisesti estää. Julkisella tuella voidaan edistää haja-asutusalueiden omatoimisuutta ja elämänuskoa. Heikommin kehittyneiden alueiden kannalta on varsin tärkeää, että alueellisessa kehittämisessä panostetaan myös niiden läheisiin kasvukeskuksiin. Hyvinvoinnilla on ollut tapana säteillä keskuksien ympäristöönkin.

Arvoisa herra puhemies! Vuokra-asumisen kasvusta huolimatta suurin osa meistä suomalaisista haluaa asua omistusasunnoissa. Monien kotitalouksien mahdollisuus hankkia omistusasunto on huomattavasti huonontunut. Työmarkkinoiden muutokset ovat merkinneet epätyypillisten työsuhteiden lisääntymistä. Lisäksi työttömyysaste on edelleen epätydyttävä huolimatta jo useita vuosia kestäneestä voimakkaasta taloudellisesta kasvusta.

Asunnon osto on kotitaloudelle suuri investointi, joka pääsääntöisesti edellyttää lainanottoa. Velkaantuminen on kuitenkin mahdollista vain silloin, kun on vakaat näkymät työmarkkinoilla ja uskoa asunnon arvon säilymiseen. Koska ihmisten asumistarpeet ja -odotukset ovat hyvin erilaisia ja heidän mahdollisuutensa asunnon hankintaan vaihtelevat, pidänkin tärkeänä, että asuntomarkkinoilla on tarjolla riittävästi erilai-

sia asumisvaihtoehtoja. Tarvitaan sekä erilaisia omistus- ja vuokra-asuntoja että muita vaihtoehtoisia asumismuotoja etenkin työvoiman liikkuvuuden helpottamiseksi.

Valtion tukema ja rahoittama uustuotanto tulee suunnata sinne, missä tarvetta on eniten, eli kasvukeskuksiin, opiskelija-asuntoihin sekä muille tarvealueille. Uusia asuinalueita tulee rakentaa asukasrakenteeltaan ja huoneistokooltaan monipuolisemmiksi siten, että niissä on sekä vuokra- että omistusasuntoja. Tämä ehkäisee ennalta ja vähentää sosiaalisia ongelmia sekä asuinalueiden leimautumista.

Myös asukkaita on syytä kuunnella nykyistä enemmän. Nyt rakennettavat asunnot ovat käytössä pitkään tulevaisuuteen. Tämän johdosta vain nykyhetken tarpeiden huomioon ottaminen ei asuntorakentamisessa ole riittävää. Muutoin uhkana on, että asunnot voivat kysynnän puutteen vuoksi jäädä tulevaisuudessa ilman asukkaita tai niitä voidaan joutua kalliisti korjaamaan.

Yksi keskeisiä ongelmia on, että nykyiset asunnot eivät erityisen hyvin vastaa esimerkiksi vanhenevan väestön tarpeita. Valtion ja kuntien toimenpiteitä tarvitaan kohtuuvuokra-asuntojen määrän lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa. Vuokra-asuntojen korkotukijärjestelmä on asuntopoliittisesti tehottomampi kuin aravalainoitus. Korkotukiasuntojen vuokrat ovat korkeammat ja vuokrien hallittavuus on heikompi kuin arava-asunnoissa. Lisäksi eräänä keskeisenä ongelmana asuntomarkkinoilla on kohtuuhintaisen, rakentamiskelpoisen tonttimaan puute, mikä edellyttää maa- ja kaavoituspolitiikan tehostamista entisestään.

Arvoisa puhemies! Laman johdosta eri alueiden kehitys ei ole kaikkialla tapahtunut tasapainoisesti. Alueet ovat erilaisia ja niiden tarpeet vaihtelevat. Uuden aluepolitiikan tarkoituksena onkin antaa alueille entistä enemmän vastuuta oman alueensa kehittämisestä ja omaleimaisuuden korostamisesta. Tarvitaan paikallistuntemusta ja paikallisten vaikuttajien panosta, jotta tunnistetaan alueiden luontaiset vahvuudet ja edellytykset. Niiden keskusten vahvistamiseen tulisikin pyrkiä ja lisätä vuorovaikutusta alueen kaikilla sektoreilla ja elinkeinoelämän aloilla. Vain siten voidaan turvata tasapainoinen alueellinen kehitys, kilpailukyky ja työpaikkojen lisääntyminen.

Hallinnon lähtökohtana on oltava kuntaläheisyys. Monet kunnat ovat joutuneet järkkipe- räistämään ja uudelleen organisoimaan kuntalai-

silleen tarjoamia palveluja, ja valtionavun leikkausten myötä kuntalaisille tuotettavien palvelujen toimivuus on olennaista. Haasteena onkin löytää ratkaisut siihen, miten valtiolta, kunnilta ja yksityisten palveluverkostoilta voidaan saada tasavertaiset palvelut koko maassa.

Kilpailu markkinoilla on kiristynyt. Yrityksillä on muun muassa EU:hun liittymisen seurauksena tarjota lukuisia eri vaihtoehtoja valitessaan toimintansa sijaintipaikkakuntaa. Tämä on osaltaan lisännyt kilpailua eri maiden ja alueiden kesken. Alueet ovatkin ryhtyneet markkinoimaan itseään sekä kehittämään strategioita houkutellakseen yritystoimintaa sijoittumaan omalle alueelleen.

Lisäksi teknologian kehitys ja tuotantoprosessin erikoistuminen ovat lisänneet yritystoiminnan keskittämiseen liittyviä etuja. Kaupunkiseuduista on tullut teknologiayrityksille entistä houkuttelevampia sijoittumiskohteita. Tämä on huomioitava suunnatessa toimenpiteitä rakennkehityksen kannalta ongelmallisten alueiden kehitykseen.

Herra puhemies! Maamme tasapainoisen alueellisen kehityksen sekä alueellisen kilpailukyvyyn lisäämiseksi laaditaan valtakunnallinen maaseutuohjelma. Ohjelman tavoitteena on maaseudun elinvoimaisuuden parantaminen, palveluiden ja kilpailukyvyyn vahvistaminen sekä asumisen ja yritystoiminnan sijoittumisen helpottaminen.

Ed. K a n g a s : Arvoisa puhemies! Asuntopoliitikkaa ei pidä tarkastella irrallisena ilmiönä, kuten keskustan tekemässä välikysymyksessä tehdään, vaan asuntotuotannon haasteita tulee käsitellä yhteydessä aluepolitiikkaan ja muuttoliikkeen erilaisiin syihin ja seurauksiin. Keskustan tekemän välikysymyksen perustelut ja heikolle pohjalle rakennetut väitteet osoittavat, että keskusta näyttää unohtaneen tai ei halua tunnustaa kansalaisille viime vuosina lisääntyneen muuttoliikkeen perimmäisiä syitä ja sitä, että nämä syyt löytyvät Ahon hallituksen aikaisesta kyvyttömyydestä asuntopoliitiikan ennakoimisessa.

Ahon hallitus teki ratkaisevia virheitä sekä aluepolitiikan että asuntorakentamisen edellytysten luomisessa sysäten Suomen 1990-luvun alun laman oloissa vientivetoisilla kasvuodotuksilla yhä syvemmälle ongelmiin. Lipposen ensimmäinen hallitus yritti sinnikkäästi nostaa maan jaloilleen lisäämällä asuntorakentamiseen tarkoitettuja varoja olosuhteitten tarjoamis-

rajoissa. Tämä työ jatkuu Lipposen toisessa hallituksessa. Keskustan välikysymyksessä esittämä väite, että hallitus olisi seurannut pääkaupunkiseudun asuntotilannetta toimettomana ja etteivät hallituksen tekemät päätökset olisi lainkaan vaikuttaneet asuntomarkkinoihin, on väärä.

Keskisuomalaisena kansanedustajana ihmettelen keskustan tekemän välikysymyksen alueellista suppeutta ja sitä, että välikysymys koskee vain pääkaupunkiseutua. Olisiko syynä tähän aiheen ja alueen valintaan keskustan alhainen kannatus pääkaupunkiseudulla ja presidenttipeilin kiihtyminen? Väistämättä tulee mieleen, että perinteinen hallitus — oppositio-akselille tarkoitettu välikysymysmenettely on valjastettu Ahon välineeksi presidenttikisassa. Välikysymys soveltuu erityisen huonosti asuntopolitiikan käsitteelyyn.

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut esille väite, että kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseksi tarvitaan lisää asuntoja. Se on aivan oikein, mutta viimeaikainen hintojen kehitys osoittaa, että on tärkeää vähentää markkinoitten vaikutusta asumiseen. Olen sitä mieltä, että pitää rakentaa nykyistä enemmän valtion lainalla tuettuja asuntoja, jotta vähävaraisillakin on mahdollisuus hankkia itselleen sopiva asunto. Jokaisella kansalaisella on oikeus asumiseen ja viihtyisään elinympäristöön.

Minua eivät keskustan puheet uudesta aluepolitiikasta vakuuta. Vanhakantainen, tukiaisiin perustuva aluepolitiikka ei ole aito ratkaisu muuttoliikkeen aiheuttamiin ongelmiin. Tulevaisuudenoskoa vahvistetaan osaamiseen perustuvalla monien alueellisten kasvukeskusten verkostolla, joka tarjoaa vaihtoehdon pääkaupunkiseudulle muuttamiselle. Keskusta puhuu rakennusmaan lisäkaavoittamisesta, mutta varsinainen ongelma ei ole rakennusmaan kaavoittamisen määrä, vaan jo kaavoitetun rakennusmaan saaminen asuntorakentamisen käyttöön. Siihen hallituksella on käytössään useita keinoja.

Arvoisa puhemies! Tilastot osoittavat, että valtion lainoittama asuntotuotanto kääntyi laskuun Ahon hallituksen aikana, kun laman aikana olisi ollut työllisyyden turvaamiseksi järkevää lisätä rakentamista ja tilaa aravatuotannon lisäämiseksi kustannusten laskiessa tukkoon meneen rakentamisen oloissa. Ahon hallitus päästi käsistään tämän mahdollisuuden. Vuonna 1994 lainoitettiin 9 300 arava-asuntoa ja 4 200 korkotuettua asuntoa, siis yhteensä 13 500 asuntoa.

Ennen lamaa lainoitettiin yli 20 000 asuntoa ja Lipposen hallituksen aikana on jälleen palattu lamaa edeltäneelle tasolle. Joudumme korjaamaan Ahon hallituksen virheitte aiheuttaman epätasapainon vaikutukset pääkaupunkiseudun asuntorakentamista lisäämällä.

Vapaaarahoitteisten asuntojen lisäksi hallitus on sitoutunut tarjoamaan lisää valtion tuella rakenneutuja asuntoja ei pelkästään pääkaupunkiseudulla vaan koko maassa aluepolitiikan vaikutuksen tukemiseksi. Kaikki mahdolliset toimenpiteet pitää ottaa käyttöön haja-asutusalueitten tukemiseksi ja elinkeinon harjoittamisen helpottamiseksi.

Kuljetustuen lisääminen syrjäseutujen yritysten tukemiseksi on välttämätöntä, ja on saatava kuljetustuet Ruotsin tasolle eli noin 200—300 miljoonan markan tasolle.

Korkeakouluopetusta antavien laitosten perustaminen maakuntiin ja ammattikorkeakouluuudistus ovat vaikuttaneet myönteisesti alueelliseen kehitykseen. Osaamiskeskusohjelmalla tähdätään alueellisen huippuosaamisen kokoamiseen. Osaamiskeskukissa ohjelmia toteutetaan elinkeinoelämän, kaupunkien, teknologiakeskusten ja yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muun julkisen hallinnon yhteistyönä.

Keskustalla on varsin vähän annettavaa Suomen alueelliseen kehittämiseen. Välikysymyksessä esitetty väite, että hallitukselta puuttuu asuntopoliittinen linja, on väärä. Nykyinen hallitus on jo tehnyt ja tekee jatkossakin pontevasti töitä asuntotuotannon lisäämiseksi. Mielestäni on korostettava asumisen, työllisyyden ja tasapainoisen alueellisen kehityksen välistä vuorovaikutusta. Keskustan aluepoliittinen ohjelma — niin onko heillä sellaista — ei riitä vastaamaan tämän päivän haasteisiin. Uskon, että hallitus kykenee turvaamaan kohtuuhintaisen asumisen koko maassa vaikuttamalla hintojen kehitykseen supistamalla asuntojen kysynnän ja tarjonnan välistä epäsuhtaa. Haluan muistuttaa keskustaa siitä, että aluepoliittisten toimien vaikutukset eivät näy välittömästi. On sitouduttava pitkäjänteiseen työhön tasapainoisen alueellisen kehityksen turvaamiseksi ja valtion tukeman asuntorakentamisen määrän lisäämiseksi.

Hallituksen linjaama kaupunkipoliitiikka perustuu koko maan kattavan kaupunkiverkon elinvoimaisuuteen. Alusta asti on käynyt selväksi, että hallitus on sitoutunut tosissaan aluepolitiikkaan ja että tasapainoinen väestökehitys osaamisen ja elinkeinotoiminnan vahvistamisen

sekä peruspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi on hallituksen keskeisiä tavoitteita.

Kannatan puhemiehen tekemää ehdotusta yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. Turttiainen: Arvoisa herra puhemies! Välikysymyskeskustelu liittyen pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten asumisongelmiin ja asuntojen hintatasoon on mielestäni ihan paikallaan jo senkin vuoksi, että ongelma tunnustetaan, tiedostetaan joka taholla. Nyt meidän tehtävämme on miettiä niitä keinoja ja tapoja, joilla ongelma pystytään poistamaan.

Taaksepäintarkastelu, se millä tavalla täällä on useissa puheenvuoroissa tarkasteltu taaksepäin tekemättömiä asioita ja tehtyjä asioita, kuka on tehnyt mitään ja kuka on parhaiten saanut aikaan tuloksia asuntorakentamisen suhteen, on mielestäni aika lailla turhaa, sillä nyt pitää paneutua ja pureutua ongelmiin, mitkä välikysymyksen yhteydessä ovat nousseet esiin. Tärkeintä on se, mitä tehdään nyt ongelmien poistamiseksi.

Mielestäni Lipposen kakkoshallitus on ryhtynyt osaltaan aivan oikean suuntaisiin toimenpiteisiin alueilla, mitkä liittyvät maan hankintaan ja poistavat niitä ongelmia, että saadaan maata rakentamista varten. Sen sijaan arvostelu siitä, että tuloksia ei ole saavutettu, on aika naiivia tässä tilanteessa, kun hallitus on toiminut puoli vuotta. Puolessa vuodessahan eivät talot yleensä pystyyn nouse eivätkä ongelmat näissä asioissa niin nopeasti poistu. Mutta on hyvä, että tähän asiaan on tartuttu todella suurella vakavuudella ja paneuduttu asioihin, että saadaan maata rakentamista varten.

Ennen kaikkea tapa, millä rakentamismaata saadaan, että esimerkiksi myyntiveroa ei peritä silloin, kun kunnalle myydään rakennusmaata, on mielestäni erittäin hyvä asia, samoin valtion maaomaisuuden käyttöönotto varsinkin niillä alueilla, missä valtiolla on maata käytettävissä rakentamista varten. Samoin rakentamiskehityksen antaminen on äärimmäisen tärkeä asia, sillä sitä ei ole käytetty juuri missään kunnassa eikä kaupungissa. Tiedetään, että yritykset osaltaan hankkivat rakennusmaata itselleen, ja sitten kun kunta ilmoittaa, että pitäisi alkaa rakentaa sitä tyhjää aluetta, niin hyvin monet yritykset ovat ilmaisseet kantanaan, että poistuvat paikkakunnalta, jos pakotetaan rakentamaan tälle rakentamiseen kaavoitetulle alueelle asuinrakennuksia taikka jotakin muuta. On hyvä, että tämä on otettu esiin. Osaltaan korkeamman kiinteistö-

veron määrittäminen rakentamattomille alueille on yksi hyvä keino, mitä on nyt ehdotettu, ja se varmasti otetaan käyttöön.

Vuokrataso on päässyt ryöstäytymään. Täällä on esimerkiksi edustajien Mikko Kuopan ja Matti Huutolan puheenvuoroissa tullut esiin, että pitäisi palauttaa vuokrasäännöstely taikka jonkinlainen vuokrasulku ainakin tilapäisesti, jotta saadaan järjetön vuokrien hinnannousu pysäytettyä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että tämä on keino, millä tähän pitäisi puuttua. Sinä aikana pitäisi vakiinnuttaa hintatasoa tai pyrkiä alentamaan hintatasoa. On aivan kohtuutonta varsinkin pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa, että vuokrien hintataso on sellainen, että ihmisille tulee suoraan sanoen ongelmia, että pystyvät vuokransa maksamaan.

Tähän liittyvät kustannusmielessä vuokranvälitystoiminta ja välittäjien palkkioiden määrät. Siihenkin täytyisi saada jonkinlaista rajoitusta, samoin vuokraennakoihin. Jotkut perivät vuokraennakkoa puolenkin vuoden etukäteisvuokrien perinnällä. Mielestäni korkeintaan yhden kuukauden vuokraennakko voi olla realistista ja saattaa olla oikeudenmukaistakin. Yksi kuukausi on ihan riittävä määrä vuokraennakon perintään. Eli vuokrasäännöstelyä, vuokrasulkua taikka jotakin muuta keinoa kaivataan, millä pystytään asiaa hillitsemään.

Ministeri Siimeksen puheenvuorossa eilen tuli esille tyhjat aravavuokra-asunnot, joita on ympäri maata. Näen sen suurena ongelmana, koska se massa, mikä näihin 3 000 asuntoon liittyy, on yhteiskunnallisestikin melkoinen omaisuus, joka on käyttämättä. Keinoja tyhjien asuntojen täyttämiseksi pitäisi miettiä. Onko se yritystoiminta, niin että muutettaisiin näiden tyhjien asuntojen käyttötarkoituksia, jos niihin saisi osittain yritystoimintaa siirtämällä sinne sopivan tyyppistä yritystoimintaa ja herättämällä yritysten kiinnostusta tyhjiin vuokra-asuntoihin, jotta saadaan ne käyttöön. On järjetöntä pitää tyhjiillään tällaisia asuntoja tässä maassa.

Asuntojen rakentamiseen liittyvät pankkien moraali ja osaltaan se esille noussut asia, minkä tyyppistä rakentamista tähän valtakuntaan pitää toteuttaa näiden ongelmien poistamiseksi. Olen varsin paljon eri mieltä siitä, mitä täällä on noussut esiin, että pientalovaltaisuuksia pitää vain pelkästään suosia ja siihen keskittää kaikki voimavarat, sillä ihmiset tutkimusten mukaan haluavat asua pientaloissa. Se on totta, kyllä ihmiset haluavat asua pientaloissa, mutta onko reaalisesti taloudellisia mahdollisuuksia ihmisillä muuttaa

pientaloihin? Pitäisi tarkastella kaikkia muitakin asumismuotoja, millä pystytään näitä ongelmia poistamaan. Pienkerrostalomuoto varsinkin Uudenmaan ja Helsingin alueella olisi mahdollista toteuttaa.

Pankkien moraalit tässä asiassa, asuntojen rahoittamisessa, pitäisi taas nostaa uudelleen vakavasti pohdintaan ja keskusteluun ylipäätään, sillä on näyttöä siitä, että pankit keskenään kilpailevat suoraan sanoen asiakkaista, että ne saavat asuntolaina-asiakkaita itselleen. Ihmiset sitten vuokra-asunnon taikka sopivan omistusasunnon puutteessa ottavat näitä järjettömän isoja lainoja, jotka saattavat koitua sitten vahingoksi, niin kuin 90-luvun alussa tapahtui, ja seurauksena sitten on vakaviakin ongelmia perheissä. Lainoitus, mitä tänä päivänä tapahtuu, ei välttämättä huomioi yksittäisen perheen taikka ihmisen taloudellista tilannetta, jos siinä tapahtuu muutoksia. Sanotaan, että työttömyyttä tulee taikka sairautta tulee. Silloin tulee kysymykseen juuri pankkien moraalit, mitä minä haluaisin korostaa. Nyt pitäisi viheltää pilliä ja tätä asiaa korostaa hyvinkin paljon.

Toivon jatkossa keskustelua asunto-ongelman, asuntojen hintatason ja ylipäätään tähän liittyvien asioiden selvittämiseksi ja käytännön toteuttamiseksi kaikkien yhteistoimintaa, sillä ei tässä auta yhtään se, että arvostellaan ja kritisoidaan pelkästään sitä, mitä on jäänyt tekemättä. Nyt pitää katsoa eteenpäin ja hoitaa ongelmat pois.

Ed. Rauhala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V a l p a s : Arvoisa puhemies! Asuntopoliittikka on ollut aina vaikea asia Suomessa. Näin on tänä päivänäkin. Keskusta on lähtenyt välikysymyksessään liikkeelle pääkaupunkipainotteisesti. Asunto-ongelmat eivät ole kuitenkaan pelkästään pääkaupunkiseudun huolenaihe. Monissa kasvukeskuksissa, muun muassa Oulussa, ovat asuntojen hinnat nousseet kohtuuttomasti. Pienemmällä paikkakunnilla ja haja-asutusalueilla on myös tarvetta asuntojen rakentamiseen sekä peruskorjaukseen. Nämä näkökohdat eivät tule mielestäni riittävästi esille keskustan välikysymyksessä.

Asuntotuotantoa on varmasti syytä lisätä pääkaupunkiseudulla ja muuallakin. Tuotannon lisäys kasvukeskuksissa ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että uusrakentaminen ja peruskorjaukset

vähentyvät muualla Suomessa. Tämä vaara on olemassa, jos määrärahoja ei samalla lisätä koko asuntotuotantoon. Asuntotuotanto on maassamme valitettavasti laskenut Ahon ja Lipposen ensimmäisen hallituksen aikana. Toivottavasti kuitenkin nykyinen hallitus saa aikaan käänteen parempaan suuntaan.

Hallitus ei myönnä, että asunto-ongelmien pääsyy on kiihtyvä muuttoliike. Tämä on tosiasioiden pakoilua, eikä tilanne tule korjaantumaan, ennen kuin asialle, muuttoliikkeelle, saadaan jotain tehdyksi. Tätä asiaa ei keskustan välikysymys myöskään erityisemmin painota.

Hallituksen tulee mielestäni ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että hallitsematon muuttoliike, josta on haittaa myös kasvukeskuksille, saadaan pysähtymään. Kasvukeskuksien ulkopuolelle on saatava myös työpaikkoja tehokkaammalla aluepolitiikalla. Yritysten toimintaedellytyksiä on helpotettava niillä alueilla, joilta väki muuttaa työn perässä. Yhtenä esimerkkinä kannattaa mainita tässä yhteydessä kuljetustuki, jota tulee kehittää Ruotsin mallin mukaisesti, aivan niin kuin ed. Kangaskin totesi. Tätä tukimuotoa ei ole syytä lopettaa, niin kuin hallitus on nyt suunnittelemassa.

Muita aluepoliittisia keinoja on peruspalvelujen säilyttäminen koko maassa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tietoverkot, kulkuyhteydet ja Postin palvelut ovat koko maassa riittävän kattavia ja laadukkaita. Näiden palvelujen uhkana on yksityistäminen, joka vain kiihdyttää muuttoliikettä. Hyvää aluepolitiikkaa on myös asuntojen kunnosta huolehtiminen haja-asutusalueilla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, tämä hallitus ei ole istunut vielä kovin kauan. Näin ollen se ei ole pystynyt kovin paljon asuntoasioihin vaikuttamaan. Suurempi vaikutus asioihin on ollut edellisillä hallituksilla. Toivottavasti tämä keskustelu tuo kuitenkin lisäpuhtia hallitukselle asuntoasioiden hoitoon.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minusta keskustan välikysymys heijastelee heidän tietynlaista suhtautumistaan, joka heijastui jo heidän hiljattain julkaisemassaan asuntopoliittisessa ohjelmassa, nimittäin sitä, että pääkaupunkiseudun ongelma olisi ratkaistavissa samalla tavalla, kuin he ovat tottuneet tekemään omilla asuinalueillaan, eli katsotaan, että tuossapa sopiva tontti, pistänpähän siihen omakotitalon pystyyn; haetaan poikkeuslupa ja asia järjestyy suitt sukkelaan.

Keskustelun aikana on tullut esille myös muutamia asioita, joita haluan hieman kommentoida.

Ed. Ala-Nissilän puheessa minua hieman huvitti, kun hän otti kannan, että kakkosasunto olisi se ratkaisu, yksi keino. Luulen, että tällä hetkellä Helsingissä nimenomaan on yhdenlainen ongelma se, että niitä niin sanottuja kakkosasuntoja on hyvin paljon ja tietyllä tavalla nekin ovat pois niiden ihmisten käytöstä, jotka täällä kokoaikaisesti työtekevinä ja asuvina voisivat näitä asuntoja käyttää. Kyllä hätä on nimenomaan siitä, että saisi edes pienenkin ykkösasunon.

Toiseen asiaan. Muistaakseni ed. Oinonen totesi, että täällä olevien poliisienkin täytyy olla perineitä, että pystyvät täällä työtään tekemään. Kyllä on perin metsäläinen näkökanta siihen, kellä täällä on varaa asuntoja ostaa. Täytyy sanoa, että tässä kohdin suositellen kyseiselle edustajalle tutustumista vaikka ed. Bremerin kannanottoihin, vaikka ne hieman väritettyjä olivatkin.

Samoin ed. Lehtimäki totesi, että Helsingin keskustassa ei ole varaa mennä töihin, kun menettää asumistuen. Kyllä sekin aika rohkea veikkaus olisi sen takia, että erityisesti Helsingin keskustassa, mutta myös pääkaupunkiseudulla jo vuosia sitten asumistuen hyväksytyt enimmäisneliörajat ovat karanneet käsistä. Päinvastoin täällä eivät voi asua ne ihmiset, jotka tarvitsevat asumistukea. Kyllä heidät ainakin kantakaupungista on jo ajat sitten tällä keinolla karkotettu pois.

Vielä eräisiin ed. Riitta Korhosen kannanottoihin. Hän väitti, ettei asuntopuolesta ole tutkimuksia ja selvityksiä. Se ei kyllä pidä paikkaansa. Voin kutsua ed. Korhosen vaikka omaan huoneeseeni tutustumaan. Sieltä löytyy varmaan ainakin metrin verran sängen tuoreita tutkimuksia ja selvityksiä, joista muun muassa ihan viimeisimmistä löytyy vastaus siihen, kun hän kysyi, kellä on varaa ostaa oma asunto ja kellä ei. Tutkimusten mukaan selvä raja menee ansaitsemisen kohdalla noin 100 000 markassa. Niillä, jotka ansaitsevat sen yli, on varaa omistusasuntoon ja he pystyvät lainavastuita ottamaan. Mutta yleensä niillä, joilla tulot ovat alle sen, ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia. Samoin tähän porukkaan kuuluu paljon niitä ihmisiä, jotka saattavat tällä hetkellä ylittää Helsingin arava- vuokra-asumisrajat, mutta ovat kuitenkin toisaalta siinä mielessä onnetonta porukkaa, että suurimmalla osalla heistä ei kuitenkaan ole minkäänlaisia mahdollisuuksia hankkia omaa asuntoa.

Hänen analyysinsä siitä, että pääkaupunkiseutu on yksi syyllinen tämänhetkiseen kurjuuteen, ei kyllä pidä paikkaansa. Hän itse aloitti puheenvuoronsa toteamalla, että maata ei enää luoda. Siitä olen samaa mieltä. Mutta hänen olisi pitänyt muistaa, että Helsingin kohdalla tilanne on myös käytännön sanelema eli Helsingillä alkaa olla todella vakava pula toteuttamiskelpoisesta rakennusmaasta. Siihen, että Helsinki saisi näitä maita, täytyy löytyä jokin ratkaisu uusien infrasijoitusten osalta, tai se joutuu käyttämään samaa konstia kuin aikaisemminkin. Tavallisesti se on syönyt Vantaan maita, 40-luvulta lähtien, ja se päättyy 60-luvun lopulla Vuosaareen. Mikäli huomaisin puheenvuorosta, jonka eräs helsinkiläinen piti, nyt on katsottu himoiten Sipooseen päin. Se on tietysti yksi tapa hankkia Helsingille rakennusmaita.

Mielestäni se ei ole ratkaisu, vaan pääkaupunkiseutua pitää katsoa kokonaisuutena. Siihen, olemmeko itse laman aikana toimineet oikein, väitän, että täällä rakennettiin se, mitä rahaa irti saatiin. Esimerkiksi kotikaupunkini Vantaa piti laman aikana vuokratalotuotantotason 500 asunnossa vuositasolla, ja se on erittäin huomattava määrä. Sen ylittänyttä ei varmaan näinä aikoina ole.

Vuokrataloproblematiikkaan toteaisin sen, että 80-luvun vuokrataloasioitakin on laitettu järjestykseen siinä mielessä, että näitä on nimenomaan fuusioitu tällä alueella ja siten saatu asumiskustannuksia kuriin ja pystytään myös varautumaan mittaviinkin peruskorjauskustannuksiin.

Samoin ed. Korhonen peräänkuulutti sitä, että nyt tarvittaisiin yksityistä osaamista ja sen avulla mittavampaa rakentamista. Hän ei ole ilmeisesti onnistunut huomaamaan sitä, että ne 70-luvun onnettomat alueet, joita hän moitti, olivat nimenomaan yksityisen ja kunnan tulosta eli silloisen gryndauksen saavutuksia. Odotan koko ajan sitä, milloin löytyy myös se arkkitehti, joka tunnustaa olleensa suunnittelemassa näitä alueita, kun ed. Korhonen kovin peräänkuulutti arkkitehtonista suunnittelua. Ei sillä, myös minä peräänkuulutan sitä. Näen, että se on yksi kokonaisvaltainen asia, joka pitäisi paremmin ottaa huomioon eli suunnitella myös siten, että nykyaikaiset yhteiskuntapoliittiset, sosiaalipoliittiset, maankäytölliset kokonaisratkaisut jne. tulevat paremmin huomioon otetuiksi siinä, mitä tulevaisuuden suhteen rakentamisen osalta suoriimme.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama asiaan.

Oli hyvä, että ministeri Hassi myönsi sen, että olemassa olevat kaavat eivät ole itse asiassa ongelman ratkaisu, vaan nimenomaan se, miten tonttivaranto saadaan käyttöön. Mielestäni verohelpotusratkaisu on erittäin suositeltava keino. Samoin näen, että valtion ja seurakuntien — seurakunnat ovat myös erittäin huomattava maanomistaja täällä — osuutta pitäisi saada asuntotuotannon osalle. Näen, että sillä olisi ainakin valtion osalta myös ihan järveviä veropoliittisia seurauksia valtion omaan kassaan.

Mitä tulee kiinteistöveroon, olen ollut siinä vähän varovaisella kannalla siinä mielessä, että minusta se ei ole ratkaisu, että kiinteistövero taas lykättäisiin, sanotaan 1 000—2 000 neliön niin sanotuille sodan jälkeen rakennetuille omakotitonteille. Olen huomannut, että ne tulevat luontevasti käyttöön ikäpolvien vaihdoksen myötä ja rakentamista tapahtuu. Päinvastoin saisimme taas vain aiheutetuksi paljon pahaa mieltä vanhempien ihmisten joukossa, koska heillä on jo nyt vaikeuksia suoriutua kiinteistöveroista. Kuitenkin ymmärrän, että sosiaalipoliittinen lähtökohtamme on ollut se, että vanhukset voisivat mahdollisimman pitkään asua siinä kodissaan, jossa he ovat ehkä parhaat vuotensa viettäneet ja muistonsa rakentaneet.

Sen sijaan joitain suurempia maanomistuksia voisi tietysti ajatella näin kohdeltavan, mutta en tiedä, onko mitenkään mahdollista jaotella kiinteistöveron säätämisen yhteydessä, että se riippuisi jotenkin tonttien määrästä ja mahdollisesta sijoittumisesta, koska ei ole mitään järkevääkään taas rakentaa jonnekin, mistä puuttuvat yhteydet, kunnallistekniikka, palvelut jnp. Tässäkin asiassa pitäisi olla hyvin hienovarainen ja siinä, miten esimerkiksi nämä lääkkeet toimivat eri pääkaupunkiseudun kunnissa, eli minä peräänkuulutan tällä samanlaista räätälöityä asuntopoliittikkaa, mitä peräänkuulutan koko maan osalta.

Sitten täällä esitettiin myös rakentamiskehoituksia, että ne voisivat olla yksi keino. Sitä käytettiin 80-luvun lopulla, kun olivat kuumat vuodet niin sanotusti rakentamisessa, ja siitä oli erittäin huonoja tuloksia ja kokemuksia. Sen takia siitä hissun kissun ja sukkelaan hankkiuduttiin eroon. Kannattaa tutkia näitäkin keinoja.

Arvoisa puhemies! Sitten haluaisin todeta sen, kun on monessa puheenvuorossa puututtu Aran rahoitustilanteeseen, että itse asiassa tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla edes tämä Aran rahoitus ei ole ongelmakohta, vaan nimenomaan se, että poliittisista systistä ei kohteita saada liikkeelle. Esi-

merkiksi kotikunnassani Vantaalla on myönnettyjä varauksia mutta tulee jotain esteitä tonttien kohdalla, joissa usein on myös se, koska Ara joutuu hintoja valvomaan, että tonttihinnat eivät mene niihin rajoihin. Kun täällä on toisaalta moitittu Aran politiikkaa, minä sanon, että se on ollut erittäin tärkeä tekijä siinä mielessä, että hintaa on pidetty kurissa.

Arvoisa puhemies! En käy tämän laajemmin puhumaan, koska mielestäni jo mainitussa asuntoneuvoston kannanotossa ja sitten ympäristövaliokunnan hiljattain ottamassa budjettikannanotossa on erittäin hyvin käsitelty asuntopoliittista osuutta, jonka allekirjoitan.

Sen haluan vielä lopuksi todeta, että mielestäni todella pitää antaa tälle hallitukselle työaikaa, ja se lista, minkä olen nähnyt olevan selvitysmiehen työnä tällä hetkellä, antaa varmasti todella pitkälle meneviä räätälöityjä eväitä hoitaa myös tätä kysymystä.

Ed. Uotila: Arvoisa puhemies! keskusta-puolueen välikysymys, jota sittemmin on muutettu neuvottelutarjoukseksi, on vähän ristiriitainen, kun toisaalta halutaan kaataa hallitus mukamas huonosta asuntopoliitikasta ja samaan aikaan halutaan tehdä hyvää yhteistyötä tämän hallituksen kanssa. Joka tapauksessa kuitenkin kysymyksen tekeminen ja tämä keskustelu on varmaan ollut omiaan nostamaan esille monipuolisesti asuntopoliittikkamme ja asuntotilanteemme tässä maassa eikä varmaan siinä mielessä hukkaan mene.

Mutta kun ajatellaan, että välikysymys kohdistuu nimenomaan tämän hallituksen toimenpiteisiin tai toimeentuloon, jokainen keskusta-puolueen kansanedustaja tietää, että käytännössä jo pelkästään teknisestikään kolmessa, neljässä, viidessä kuukaudessa mikään hallitus ei hoitaisi asuntopoliittikkaa, vaikka kuinka kovia päätöksiä tekisi. Se on pitkäjänteistä puuhaa, ja siltä osin yhdyin siihen kritiikkiin, joka kohdistuu edelliseen sateenkaarihallitukseen. Silloin minunkin mielestäni olisi saanut olla muun muassa yhteiskunnan tukema asuntotuotanto korkeammalla tasolla. Nyt sitä onneksi kuitenkin pikasen muun muassa ensi vuoden budjetissa pyritään nostamaan.

Pari kommenttia.

Ed. Riitta Korhonen kertoi kokoomuksen asuntopoliittisesta linjasta, sanoi, että se on aina ollut kaikkia vaihtoehtoja tukevaa. Täytyy sanoa, että uskoisin, että niissä tapauksissa, kun esimerkiksi eri kunnissa on väännetty kättä kun-

nallisen vuokra-asuntotuotannon tai yhteiskunnan tukeman vuokra-asuntotuotannon määräästä, varmaan aika usein on vastakkainasettelu ollut nimenomaan vasemmistopuolueiden ja kokoomuksen välillä. Kokoomus on hyvin keskeisesti omistusasuntopainotteinen puolue, ja se ehkä näkyy monella tavalla.

Samalla ed. Korhonen kritisoi pääkaupunkiseudun kuntien päättäjiä niin joukkoliikenteen unohtamisesta kuin kulttuurikaupunki 2000:nkin lämmitetyistä jalkakäytävistä ja niiden rakentamisesta. Täytyy todeta, että täällä päätösvaltaa kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa hyvin keskeisesti käyttää nimenomaan kokoomus.

Ed. Riitta Korhosella oli myönteistäkin sanottavaa, ja siihen palaan vähän myöhemmin.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin on ihan oikeasti totta se, että suomalainen asuntopolitiikka nojaa liiaksikin omistusasumiseen. Vaikka siihen sisältyy hyviä puolia ja sillä on oma arvonsa, niin verrattuna moniin muihin Euroopan maihin tämä on aivan päinvastainen tilanne kuin muualla. Nykyisessä tilanteessa muun muassa työvoiman liikkuvuuden suhteen, monenlaisten rakenteiden muuttumisen suhteen aika herkästi käy niin, että suomalainen on keskimäärin sidottuna asuntoon tai asuntovelkoihin vähän samalla tavalla kuin ennen oli sidottuna turpeeseen.

Tällainen valtavirta on pitänyt vuokra-asumisen ja sen arvostuksen ja vuokralaisen aseman tässä maassa erittäin heikkona, eli vuokralaiset maksavat korkeita vuokria. Yhden pankin lehdessä oli juuri selvitys siitä, kun menee ostamaan asunnon, mitä kustannukset ovat kahden vuoden aikana verrattuna siihen, että maksaa keskimääräistä vuokraa, ja ne ovat erittäin paljon korkeammat rehellisesti vuokransa maksavilla nykyisellä vuokratasolla ja nykyisellä omistusasumista tukevalla politiikalla. Minusta pitää edetä pikkuhiljaa, ei niin, että käytäisiin liian voimakkaasti omistusasumisen varpaille ja murtamaan sitä järjestelmää, mihin se perustuu, mutta kannan aitoa huolta siitä, että vuokralla asuminen ei tunnu nytkään nousevan Suomessa samaan asemaan, joka sillä muualla on.

Lamavuosien aikana onneksi tapahtui myönteistä, kun vapaarahoitteinen tuotanto sinällään surullisella tavalla tuli ajettua alas eikä tuottanut asuntoja. Silloin syntyi varsin korkeatasoisia, tasapainoisia vuokra-asuntoalueita muun muassa Helsingin seudulle. Tämä nosti vuokralla asumisen statusta, ja se on näkynyt muun muassa nuorten ihmisten suhtautumisena vuokra-asu-

miseen. Monet nuoret sanovat, että heille on tärkeää kohtuuhintainen, korkealaatuinen, hyväta-soinen asuminen. Asumismuoto sinällään ei ole tärkeä, onko se omistamista tai vuokralla asu- mista, jos se on tasa-arvoista ja tarjoaa turvallisuutta.

Muutama viikko sitten Helsingin Sanomissa oli laaja artikkeli Wienistä, Itävallasta, millä tavalla siellä oli hoidettu 12 vuoden ohjelmalla asuntopolitiikka kuntoon niin, että siellä tänä päivänä sellaisella, joka hakee kohtuuhintaista vuokra-asuntoa, on netissä valinnan varaa sijoitua kaupunginosaan asuntotyypin ja asuntokoon mukaan haluamalleen alueelle. Se on ollut pitkä projekti. Se on vaatinut siellä lakia, jolla rakennuttajille ei annettu tukea vuokra-asuntojen rakentamiseen liian kalliille tonteille. Avustuksen neliöhinta määrättiin, vuokrille määrättiin katto, vuokralaisille kylläkin kynnyksraha eli tällainen asumisoikeusasumisen muoto, ja vähävaraisille luotiin täsmäohjelmat erikseen. Vakuutuslaitokset ja pankit laitettiin valvontaan ja niille tulivat vastaavat ehdot. Kerran aikaisemmin toisessa yhteydessä sanoin, että jos tämä Wienissä onnistuu, miksei se voisi onnistua myöskin täällä kuntayhtymätyyppisesti. Nyt Wienissä asuu 80 prosenttia kuntalaisista korkeatasoisella tavalla vuokralla. Se on ihan eri suhde kuin nyt pääkaupunkiseudulla on.

Sitten palaan ed. Riitta Korhosenkin esille ottamaan asiaan eli puurakentamiseen. Olimme vielä samalla matkalla Pohjois-Amerikan puolella. Suomea sanotaan vihreän kullan maaksi, ja se on totta. Metsää on ja puuta, mutta on käsittämätöntä, että meillä asuntoja rakennetaan edelleen niin puhtaasti ja niin suurelta osin tuontibetonista. Olen aiemminkin todennut, että Kanadan länsirannikolla 90 prosenttia kaikista asuintaloista rakennetaan puusta ja USA:n puolella- kin länsirannikolla 60. Kun kävimme tutustumassa siihen rakentamiseen, ei siinä voinut olla muuta mieltä kuin sitä, miksi hitossa se ei onnistu meillä, kun siellä rakennetaan neljään viiteen kerrokseen asti talot puurakenteisina nimenomaan rungoltaan. Pintamateriaalina käytetään rappausta, muita materiaaleja, mutta rungot rakennetaan puusta ja halvemmalla kuin siellä tehtäisiin muilla materiaaleilla, muun muassa betonilla.

Meillä Suomessakin on nyt kohteita, meillä on Oulussa, Porvoossa, monilla paikkakunnilla. Onneksi tämän vuosikymmenen aikana tähän on kiinnitetty huomiota hallituksenkin toimesta, on Puun aika -kampanjaa jne. Tähän on saatu

myönteisiä askeleita, ja ensimmäisissä tai nykyisissä koerakentamiskohteissa jo meilläkin nämä puurakenteet menevät kustannuksiltaan perinteisen betonirakenteisen alle, ja se on erittäin rohkaisevaa. Tähän pitää saada edelleen vauhtia. Tekniset ongelmat, kuten paloturvallisuus jne., on pystytty voittamaan. Homeongelma ei taas ole kiinni rakennusmateriaaleista. Meillä on satoja vuosia vanhoja puutaloja, joissa ei ole koskaan ollut homeongelmia, mutta meillä on maa täynnä betoni- ja tiilitaloja, joissa homeongelmia on. Paloturvallisuus on todella Pohjois-Amerikan puolellakin hoidettu niin, ettei siellä käytännössä ihmisiä menehdy puutaloissa tulipaloihin, koska siellä edellytetään palovaroittimia ja sprinklerijärjestelmiä. Ne sisältävät myös tähän rakentamiskustannukseen. Olen kyllä ed. Korhosen kanssa samaa mieltä, että tähän suuntaan pitäisi pyrkiä.

Kun minuutti on aikaa suositusajasta, arvoisa puhemies, totean, että konkreettinen asia, jonka eduskunta voi nyt tehdä ensi vuoden budjetin suhteen asumisen osalta, on se, että se toteaa, ettei tässä jäädytyksessä, jota hallitus jälleen esittää, tosin nyt neuvottelumenettelyn kautta 2 miljardin osalta myöntämisvaltuuksissa, ole mitään järkeä. Itse asunto- ja ympäristöjaoston puheenjohtajana valtiovarainvaliokunnan asianomaisessa jaostossa pyrin kyllä siihen, että hallituspuolueiden kesken pystyttäisiin saamaan sopimus ja tämä jäädytys purettaisiin.

Mikäli sitä ei pureta eikä koko 7 miljardin valtuutta saada käyttöön heti vuoden alusta, se tarkoittaa, että sekä hallitusohjelmassa että myös ensi vuoden budjetin osalta tavoite, noin 13 000 yhteiskunnan tukeman asunnon tuottaminen, jää toteutumatta, koska esimerkiksi loppuvuodesta myönnettyt miljardit eivät millään voi toteutua ensi vuonna rakentamisena. Sillä tavalla nämä myöskin budjettiin liittyvät tavoitteet tuotannon määrän osalta jäävät toteutumatta.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Tässä edustajat ovat yksi toisensa jälkeen pohdiskelleet sitä, onko tämä välikysymys ollut ihan oikea väline hoitaa asuntopoliittikka-asioita. Jos ed. Kauton äsken luettelema ongelmaavyyhti, -ketju, pääkaupunkiseudulta pitää paikkansa, täytyy sanoa, että hallitus ei niihin asioihin ole pätäkään vertaa syyllinen. Kysymys on vapaassa maassa vapaitten kansalaisten kunnallisen itsehallinnon puitteissa tekemistä ratkaisuista, ja siihen istuvilla hallituksilla ei ole ollut paljon sanomista.

Jos nyt ajatellaan, olisiko jotakin kuitenkin tässä sellaista, jossa jokin Lipposen hallitus olisi jollakin tavalla käyttäytynyt vähän kehnonlaisesti, kyllä sellainenkin löytyy, arvoisa puhemies. Se löytyy nimenomaan sieltä edellisen Lipposen hallituksen alkuajoilta. Muistamme kaikki täällä salissa istuvat, että silloin itse pääministeri todisti tältä samalta puhujakorokkeelta, että mitään tällaista muuttoliikettä ei tässä valtakunnassa ole olemassakaan, että se on ihan höpöpuhetta. Sitten me yritimme hallituspuolueistakin todistaa, arvoisa pääministeri, että nyt taisi mennä vähän pieleen, että kyllä se nyt oli ihan ilmiselvää yhteiskunnan vakava ilmiö ja se olisi pitänyt ottaa kaikessa päätöksenteossa huomioon. No, sitten hallitus korjasi juoksuaan myöhemmin niin, että se myös politiikassaan otti nämä näkökohdat huomioon, mutta tämä hallitus ei ole toki puolen vuoden aikana pystynyt niitä asuntopoliittisia virheitä tekemään, joista tässä kysymys on.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä on mieleeni tuonut takautumaa vanhasta, on, että eräs keskeisimpiä ongelmia on maan ansioton arvonnousu. Se palauttaa keskustelun automaattisesti 1960-luvulle ja nimenomaan suureen poliittiseen jakoon, joka silloin tapahtui poliittisen oikeiston sisällä. Ehkä kaikki eivät muista, mutta se on syytä palauttaa mieleen. Se oli nimenomaan pääkaupunkiseudun suuri jako, sisäinen jako, juuri siinä aiheessa, josta nyt keskustellaan.

Se oli nimittäin sillä tavalla, että silloin meillekin kotiin itäiseen Helsinkiin tuli ilmaisjakelulehtiä joka talouteen, joissa liberaalinen kansanpuolue kertoi, että pääkaupunkiseudun ja pääkaupungin ainut todellinen ongelma ja kokoomuksen suuri virhe oli sallia maan ansioton arvonnousu. Liberaalinen kansanpuolue ei sitä millään hyväksynyt ja tällä tavalla erottui selvästi äärioikeistosta, joksi se kokoomuksen nimitti. Se sama ilmiö on tämän päivän tilanne.

Jos, arvoisa puhemies, halutaan vaikuttaa tulevaisuuteen, niin kyllä se on juuri tässä pohjassa, kun ne markkinat hoitavat paljon muuta, mistä täällä on keskusteltu. Toisin sanoen minun reseptini lyhyesti sanottuna on se, että meillä pitäisi olla kunnallinen maaraohitusosakeyhtiö, jonka osakkeita merkitsisivät ne kunnat, joilla on siihen sijoitusvarallisuutta ja sitten valtio kulloinkin sopivalla osuudella niin, että sieltä pystyttäisiin rahoittamaan sitä raakamaata, jota kunnallisesti kaavoitetaan. Se olisi minusta perustavaa laatua oleva pitkän aikavälin ratkaisu, jolla vaikutettaisiin niin, ettei sellaista tilannetta

tule eikä sellaista välikysymystäkään koskaan olisi tarvis esittää, kuin nyt on esitetty.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, mikä tässä voitaisiin tehdä, on se, että otettaisiin huomioon palkkoillaan elävien yhteiskunnallinen muutos, joka on ilmiselvää, siis se, että 70—80 prosenttia työelämään tulleista ei ole missään pysyvässä työsuhteessa, vaan elää pätkätöillä. Se tarkoittaa, että ei siltä pohjalta synny, jos ei perintöjä ole, pohjaa omistusasumiseen. Toisin sanoen se tarkoittaa käytännössä sitä, että silloin täytyy olla yhteiskunnassa järjestelmä, joka pitää riittävästä ja nimenomaan tasaisesta vuokra-asunto- tuotannosta huolen. Tuotannonhan pitää olla vähän etuajassa tarpeeseen nähden. Tämä on se ratkaisu, joka olisi aivan välttämätön tässä yhteiskunnassa tällä hetkellä.

Siis toistan, arvoisa puhemies, lyhyesti, nämä ratkaisut: maan ansiottoman arvonnousun leikkaaminen ja se, että otetaan yhteiskunnan palkkausjärjestelmän muutos huomioon ja otetaan huomioon se, että siitä seuraa, sanotaan nyt vaikka Ruotsin mallin mukaisesti, suurehkon vuokra-asuntojen osuuden tarve uusrakennustuotannosta. Ruotsissahan se on ollut 60—70 prosenttia.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Haluan palata ed. Soininvaaran pitämään puheeseen viime tiistaina. Puheessaan, kuten lehtikirjoituksissaankin, hän esittää kunnan tontinhankintaan saksalaista mallia. Tässä mallissa kunta saa lunastaa yksityisen maanomistajan maata maatalousmaan hinnalla riippumatta maan sijainnista tai lopullisesta käyttötarkoituksesta. Logiikka voi toimia Saksassa, mutta se ei ole oikea tie Suomessa. Saksalaiseen perinteeseen on pitkän historian aikana kuulunut monesti yksityisen ihmisen omaisuuden täydellinen mitätöinti. Samoin on huomattava, että Saksan pinta-ala on suunnilleen sama kuin Suomen, mutta sen väkimäärä on puolestaan lähes 80 miljoonaa. Tämäkin merkitsee ilman muuta erilaisia ratkaisuja kuin Suomessa. Tämä malli ei yksinkertaisesti istu suomalaisen yhteiskuntaan.

Suomalaiset ovat aina kunnioittaneet yksityistä omistusta ja halunneet rakentaa demokratiaa. Demokratiaan ja yksityisen omistuksen kunnioittamiseen on liittynyt myös maanomistuksen kunnioittaminen.

Ed. Soininvaara viittaa siihen, että kaavoittamalla yksityisen omistamaa peltomaata asumiskäyttöön kunta jakaa maanomistajalle ikään kuin ilmaista varallisuutta. Edustajien Ojalan ja Soininvaaran puheissa yksityisen omistamaa

maaomaisuutta pitää siirtää pakkolunastuspäätöksellä lähes ilmaiseksi julkiseksi omaisuudeksi. Tätä on ennen kutsuttu sosialismiksi. Yhteistyöllä, oikealla maankäytön politiikalla ja ennen muuta kaavoituksella pystytään tähän asiaan vaikuttamaan huomattavan paljon tehokkaammin kuin esitetyllä ajatuksella pakkolunastuksesta.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, jonka ed. Soininvaara nosti esille, oli se, että valtio myy kunnille alihintaan omaa maataan. Haluan nähdä sen ministerin, joka on valmis tällaiseen alekauppaan. Valtion on toimittava omaisuutensa kanssa vastuullisesti, eikä voi sitä jakaa kenellekään pilkkahinnalla. Kun valtio myy omaisuuttaan käypään hintaan, kyse ei ole ahneudesta, vaan tasa-arvosta, jossa valtion omaisuudesta saavat hyödyn kaikki suomalaiset.

Hallitus on tuomassa eduskuntaan esityksen, että luonnolliset henkilöt voivat myydä maata kunnalle ilman myyntivoiton veroa. Olen epäillyt lain nopeaa toimivuutta ja haluan tuoda epäilykseni esille myös nyt. Kuten aikaisemmin olen todennut, Helsingin ongelma on kaavoituksessa, ei maanomistuksessa. Helsinki ja valtio omistavat liiki kaiken käytettävissä olevan maan Helsingissä. Tämän myyntivoiton verotuksen poistaminen ei tuo tähän mitään radikaalia uutta. Muualla kuin Helsingissä hyöty syntyy nopeasti pikemminkin silloin, jos valmis tonttimaa voidaan myydä samoin ehdoin suoraan rakentajille.

Viimeiset tutkimukset kertovat, että ihmisille asunnon sijainnilla on kaikkein keskeisin merkitys. Erään tutkimuksen mukaan vastaajista jopa 90 prosenttia katsoo asuinpaikan olevan merkittävä tekijä asunnon rakentamista tai hankintaa suunniteltaessa. Toiseksi eniten arvostettiin hyviä kulkuyhteyksiä. Niitä arvostavia oli vajaat 70 prosenttia. Palveluiden saatavuutta arvosti tärkeimmäksi vastaajista 42 prosenttia, asumisen laadukkuuden jäädessä jo 34 prosenttiin. Meidän tulee siis kaavoituksella ja infrastruktuurin rakentamisella pystyä osoittamaan ihmisille ennen muuta asuntoja alueilta, joille he haluavat muuttaa. Tämä on kaavoituksen ja rakentamisen kaikkein tärkein tehtävä, kun halutaan tyydyttää ihmisten tarpeita.

Ed. Ojala esitti, että asuntopoliitikassa valtion tulee voimakkaasti tukea rakentamista lainoituksella ja hintasäännöstellä kaikkea asuntorakentamista. Tällä tavalla ed. Ojalan mielestä voitaisiin hyvin vaikuttaa asuntomarkkinoihin. Parempi tie on kuitenkin mahdollistaa pitkäjänteinen ja monipuolinen rahoitus. Kokoomuksen

esittämät rahoitusmallit osaltaan mahdollistavat toimivat markkinat ja oikean hintatason paremmin kuin voimakas puuttuminen valtion rahoituksella kaikkeen. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite kiinnitysluottojärjestelmän uudistamiseksi tuleekin toteuttaa mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, täällä puhuttiin pientalotonttireservistä. Se on kyllä harhaa. Ei sellaista suurta reserviä ole, jos otetaan huomioon, että melkomainen osa kaavoista on kehyskunnissa ja pääkaupunkiseudun kunnissa rakennuskielessä tai on vanhentunut kaava mutta runsaasti rakennusoikeutta tai tontilla sijaitsee jo rakennettu mökki, jossa asuu rintamamiestontilla pariskunta tai leski tarkoituksenaan asua siinä koko loppuelämänsä. Tilastot osoittavat, että runsaasti rakennusoikeutta on käyttämättä, mutta todellisuudessa se ei ole käytettävissä puuttumatta ihmisten asumiseen niillä tonteilla.

Ed. S. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut kuultavissa varsin mielenkiintoinen ja merkillinen keskustelu näiden kahden päivän aikana, mitkä tätä välikysymyskeskustelua on käyty. Mieleeni merkittävästi jäi, kun ministeri Korhonen sanoi, että kun keskustalainen puhuja tulee, niin tietää mitä puhuu, mistä lähtee, mihin syntyy. Mutta valitettavasti ministeri Korhonen nyt ei tällä kertaa ole paikalla, niin että joudun puhumaan tälle salille, ja uskon, että täällä on ainakin yhtä hyviä asiantuntijoita kuin ministeriatiiossakin usein näissä asioissa on ollut.

Tässä välikysymyskeskustelussa on yleensä lähes kaikissa puheenvuoroissa katsottu menneisyyteen. Vähintään Holkerin hallituksesta on lähdetty kelaamaan ja käymään läpi, mitä maailmassa on tapahtunut, mimmiset ovat milloinkin ajat olleet, kuinka on väärin menetelty. Tuskin missään puheenvuorossa on paljonkaan myönnetty, että oikein olisi tehty. Yleensäkin, jotta maailmaa voidaan rakentaa, pitää katsoa eteenpäin, tulevaisuuteen. Ellei katsota tulevaisuuteen menneisyydestä oppia ottaen, ei voida mitään parempaa aikaansaada.

Käyty asuntopoliittinen keskustelu on koko Suomen politiikkaa. Tässähän on perimmiltään kysymys, niin kuin vastauksissa ja useimmissa puheenvuoroissa on julki käynyt, siitä, että työpaikat ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle, opiskelupaikat ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuskaupunkien tuntumaan ja sitä kautta, kun kansa on muuttanut sinne, aikaisemmin tehty asuttu asunto on jäänyt käyttämättömäksi, useinkin tyhjäksi.

Kun kansa on muuttanut pääkaupunkiseudulle opiskelemaan tai työn perään, se on yleensä parhaassa iässä olevaa. Niin kuin täällä on todettu useissa eri puheenvuoroissa, täällä on syntyvyys maan parhaasta päästä. Ihailen sitä kyllä kaiken kaikkiaan maaseudulta katsottuna, että tämä sinänsä varsin luonnollinen asia on saatu täällä niin hyvään järjestykseen, kun yleensä tasavallassa siinä on puutteita ja sellaista haluttomuutta kaiken kaikkiaan, että tätä ei ole saatu sellaiseen muotoon, että kuntien väkiluku olisi tulevaisuudessa kestäväällä pohjalla.

Tästä tietysti ovat koostuneet kaiken kaikkiaan pääkaupunkiseudun ongelmat kaikkine lieveilmiöineen. Siihen voisi olla erinomainen lääke, mikä monessa puheenvuorossa on julki tuotu, työvoiman liikkuvuus ja sen liikuteltavuus niin, että koko perhettä ei tarvitsisi tänne rahdatta, vaan työssäkäyntialueella, olipa se 50 tai 100 kilometriä tai jopa 150 kilometriä, tällä kansalaisella, perheenpäällä, miehellä tai vaimolla, joka elättää perheen, olisi mahdollisuus käydä täällä töissä ja loput asuisivatkin siellä, missä asuminen on halpaa ja asuntoja on. Sinänsä varsin myönteinen näkemys on tässä keskustelussa, mitä on käyty. Uskon, että matkakulujen vähennysoikeuden ja liikkumismahdollisuuksien suhteen tulee parannusta tapahtumaan tässä asiassa ja eteenpäin päästään.

Yksi merkittävä ongelma, mikä pääkaupunkiseutuun liittyy, on mielestäni aika pitkälti omistavan portaan ongelma: tyhjinä tai vajaakäytössä olevat asunnot, vuokraamattomat asunnot. Niissä asutaan hyvin vähän, tai perheeseen pienentyessä jatkuvasti asuu leski yksin kohtuuttoman suurta asuntoa. Tämä asia ei ole elänyt eikä kulkenut mukana.

Vuokralaisen asema yhteiskunnassamme on aivan oikein vahva, mutta samalla sellaisen vuokralaisen, joka on suorastaan heittiö, asema on liian vahva. Moni ihminen, joka on yhden tai kaksi vuokralaista saanut asunnostaan pois, on kyllästynyt siihen eikä saata vuokrata asuntoansa, vaikka ei tarvitse itse. Sitten se on vajaakäytöllä, vuokrataan jollekin sellaiselle vuokralaiselle, joka tarvitsee asuntoa vähän ja on varma maksaja ja ongelmia ei tule. Tästä pitkälti mielestäni juontavat suuresti noteeratut ja puhutut suuret välityspalkkiot ja suuret takuurahat, mitä tarvitaan. Tämä osaltansa tekee myös sen, että nuori asunnontarvitsija ei pääse löytämänsä ensiasuntoon tai uuteen vuokra-asuntoon kiinni ollenkaan.

On varsin terve suomalainen tahto, että halutaan asua omistusasunnossa. Pidän aivan ih-

meellisinä niitä puheenvuoroja, joita täällä on pidetty ja kuultu, että ei ole tarvetta asua omassa asunnossa. Kyllä suomalaisen järjestelmään kuuluu perusasunnon omistaminen. Siihen kuuluu paljon muutakin omistamista, mutta asunto kuitenkin, ja kun se on oma ja se on kauppatavaraa, niin siitä on varsinkin pääkaupunkiseudulla helppo päästä eroon, muuttaa suurempaan taikka pienempään. Tämä on käsittääkseni täysin luonnollinen ja järkeenkäypä asia, millä tätä asiaa voidaan eteenpäin viedä.

Se, mistä koko asuntopoliittinen keskustelu mielestäni on lähtenyt liikkeelle ja mistä tätä keskustelua on alettu käydä, on ministeri Siimeksen kunnioitettava lausunto kesällä siitä, että omistusasunnon lainojen korkovähennysten oikeudesta voitaisiin joissain määrin luopua. Tiedän, että erinomaisen suuri joukko hallituksen päättäviksi ministereistä lähtien on tuominnut tämän asian ja todennut, että ei päättä, ei häntää. Tämän takia on tietysti ryhtynyt asuntokauppa käymään erinomaisen hyvin.

Mielestäni ministeri Siimes on tässä asiassa ollut harvinaisen terveellä ja rehellisellä linjalla näin lausuessaan ja hahmotellessaan asiaa. Uskon, että hän ei ole myöskään ollut asiassa yksin, koska sellainen henkilö, joka on ensiasunnon hankkija, tai sellainen lapsiperhe, joka tarvitsee suuremman asunnon ja muuttaa perheeseen lisääntyessä isompaan asuntoon, kyllä ilman muuta ansaitsee etuoikeutetun aseman korkojen vähennysoikeudessa, mutta mielestäni se ei sellaiselle, joka vaihtaa isompaan asuntoon tai hankkii sijoitusmielessä asunnon, missä muodollisesti asutaan, kuulu. Tämän olisin toivonut ministeri Korhosenkin tiedoksi saaneen, että hän olisi pystynyt analysoimaan, olisiko tällä asialla mitään jatkomahtollisuutta tulevaisuudessa.

Olen vakuuttavan varma siitä, että pankinjohtajat myydessään rahaa, kaikin keinoin kaupatessaan, mielellään myyvät sitä mitä ihmeellisimpiin tarkoituksiin. Kun samaan voidaan kytkeä asunnonosto, niin se on samaa asuntolainaa, vaikka sillä ostetaan purjevene, golf-osakkeita tai sijoitusmielessä jotakin muuta, mitä välttämättä juuri sillä kertaa ei tarvittaisikaan. Näin minä ainakin tekisin, jos olisi sellainen mahdollisuus olemassa ja jos olisin pankinjohtaja, ja olen vakuuttavan varma, että näin myös tehdään. Siltä osin tässä asiassa on paljon tarkastelemisen ja tutkimisen sijaa.

Aivan erikoiselta vaikutti aikaisemmin syksyllä käydyssä keskustelussa ed. Kalliomäen antama lausuma jossakin lehdessä, että asuntojen va-

kuusarvoa pitäisi laskea niin, että sitä kautta hillittäisiin pääkaupunkiseudun markkinoita. Asunnon vakuusarvolla ei ole mitään merkitystä käytännön elämälle. Sillä on merkitystä, kykeneekö maksamaan ja selviytymään lainasta, mikä asuntoa vastaan on otettu. Toivoisin ja näkisin, että koskaan ei ryhdyttäisi keskustelemaan siitä, että joku ulkopuolinen pystyy tietämään, onko asiakas, joka menee pankkiin lainaa ottamaan, maksukykyinen vai ei.

On väitetty kaiken kaikkiaan, että on porvaripuolen, kapitalistin, etu, että hinnat nousevat, mutta kumoaisin tämänkin väitteen sillä, että se, joka ostaa, on usein omistavaa puolta ja vastaavasti maksaa selvästi enemmän. Ei ole sellaista porvaripuolueen edustajaa, että kun asunnon myytyään saa rahat, voisi ne jollakin lailla taivasosuuksinaan mukaansa viedä. Ei tällaista ole eikä synny. Kyllä se on se seuraava porras, joka ostaa ja maksaa. Se raha pitää jostakin kaivaa. On esitetty, että se pitää periä, mutta en usko, että tämäkään olisi oikea ratkaisu.

Täällä on hyviä lääkkeitä esitetty hallituksen kaavailemasta verottomasta myynnistä kunnille raakamaan ja tonttimaan osalta. Uskon, että nämä varmasti auttavat, mutta ne eivät voi olla mitään lääkkeitä tähän asiaan. Tarvitaan koko maahan yritteliäisyyttä, uskoa ja tulevaisuutta, ennen kuin tämä asia eteenpäin menee ja kulkee.

Tämän keskustelun aikana on usein hallituspuolueiden taholta esitetty, että tarvitaan neuvoja ja vaihtoehtoja. Mielestäni ehkä kaikkein hulluin neuvo voisi olla seuraava. Maaseudulla on nyt kaksi viime vuotta taisteltu Naturasta, kun 1 500 markan hehtaarihintaan on maita Natura-alueeksi lunastettu. Sillä on ainakin Miehikkälän, Luumäen ja Vehkalahden metsät saatu hävitettyä ja kierto on menemään. Teollisuus on se, joka siitä on hyödyn mitannut. Ehkä voitaisiin tehdä pääkaupunkiseudun asunto-Natura, missä vaikkapa 1 500 markan neliöhintaan lunastetaisiin tarpeettomat neliöt, tarpeettomat asunnot, yhteiskunnalle, niin jo kauppa alkaisi käydä. En usko, että mitään ongelmia asian suhteen olisi, mutta olen myös vakuuttavan varma, että se ei ole ehkä toteuttamiskelpoinen idea.

Arvoisa herra puhemies! Tarvitaan tämän koko yhteiskunnan, tarvitaan kaikkien päättäjiä, niin opposition kuin hallituspuolueidenkin, yhteistyötä, yhteistoimintaa, että me pääsemme tästä asumiskurjuudesta ja saamme rakennettua suomalaisen yhteiskunnan sellaiseen muotoon, että työtä olisi jokaiselle siellä, missä on asunto, tai asunto olisi löydettävissä sieltä, missä on työ-

tä. Sellaisilla tavoilla ja mitoilla me voisimme jättää Suomen jälkipolville parempana kuin meillä se tällä kertaa on.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Muutama lyhyt havainto ja kommentti täältä edestä käsin. On turha jatkaa tätä keskustelua hyvin pitkään.

Ed. Seppo Lahtela totesi, että hän ei näe tässä porvarien etua, että asuntojen hinnat ovat korkeita. Minä olen kyllä käsittänyt, että se on niiden etu, koska useimmiten porvaripuoli rakentaa ja tahtoo omistaa ne ja myy sitten köyhille ja kurjille, jotka niitä loppuikänsä maksavat ja sitten kuolla kupsahtavat. Jossain vaiheessa se on taas ison porvarin hallussa ja taas kauppa käy.

Tässä muutamia ihan oleellisia kysymyksiä, mitä en ole kuullut nousseen esille tässä keskustelussa, mitä vähäsen olen kuunnellut.

Täällä on puhuttu liikkuvuuden edistämisestä ja siitä, että verotuksessa voidaan vähentää matkakustannuksia enemmän. Se on hyvä asia. Mutta en ole kuullut sitä ajatusta, että tänä päivänä pitäisi myös tehdä verovähennysoikeus, jos joutuu hankkimaan toiselta paikkakunnalta kakkosasunnon sen takia, että voi olla työssä. Muun muassa tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla käy hyvin paljon jengiä muualta työssä. Minusta verotuksessa pitäisi olla verovähennysoikeus, tuloenhankkimiskuluna pitäisi voida vähentää verotuksessa myös kakkosasunnon osalta, kun se liittyy oleellisesti siihen työhön. Tällä olisi se etu, että silloin perhe voisi asua omalla paikkakunnalla juurillaan ja sen ihmisen, joka käy leipää tienaamassa toisella paikkakunnalla, kannattaisi vielä tehdä se järkevästi eikä tulisi sitä painetta, että pitää koko porukan siirtyä asumaan johonkin ruuhka-alueelle, millä ennenkin on ihan riittävästi porukkaa, ja aiheuttaa niitä ongelmia, mistä keskustan välikäsymys kantaa-kin huolta.

Pääkaupunkiseudun tonttipolitiikasta on paljon puhuttu, erinäköisiä käsityksiä, onko täällä tontteja vai ei. Minusta kun isot grynderit omistavat paljon tontteja ja ne ovat rakentamattomia, odottavat hinnannousua, siihen pitää puuttua verolla, mikä nyt onkin mahdollista. Siihen pitää tehdä niin raju mahdollisuus verottaa, että ne lähtevät kiertoon, koska nehan odottavat vain hinnannousua ja niukkuutta. Kun asunnoista on niukkuutta, tonttien hinnat nousevat, ja sitä kautta porvari voi hyvin siinä. Eivät ne tontit köyhien omistuksessa ole.

Toinen näkökulma tässä on, että tietysti Hel-

singistä on hyvät liikenneyhteydet. On junayhteydet, on linja-autoyhteydet. Minusta sen tyyppistä asuntopolitiikkaa pitää saada, että tehdään asuntoja vähän laajemmin, ei pakko ole keskitettyä ihan Kehän kuppeeseen. Vaikka ed. Kuosmasen asfalttifirma voisi rakentaa sinne taloja riittävästi, edullisia vuokrataloja, jotka menevät kyllä kaupaksi, ja niitä vuokrataan, koska liikenneyhteys tässä on. Se on kovin lyhyt aika, kun junassa mennään jo pitkän matkan päähän, ja päivisin voidaan käydä työssä sieltä käsin ruuhka-alueella, kun täällä näkyy työtä olevan.

Yleisesti ottaen tästä ongelmatiikan syntymekanismista. Sehän tiedetään, että muuttoliike tämän aiheuttaa. Silloin pitää puuttua jatkossa mahdollisimman nopeasti muuttoliikkeen syihin, siihen, ettei tätä ongelmaa enää paisuteta. On todettu joissakin ennusteissa, että tänne tulee muuttamaan lähivuosina hirveät määrät porukkaa, kymmeniätuhansia ihmisiä lisää. Sen takia meidän kaikkien puolueiden ihmisten pitää kantaa huolta siitä, millä tavalla tässä ahtaassa EU-rakosessa voidaan harrastaa kilpailua vääristämättä sen tyyppistä aluepolitiikkaa, jotta me voimme saada aikaan sen tilanteen, jotta tuolla syrjäisemmälläkin alueella on mahdollista tehdä työtä ja siellä yritys voi toimia siten, etteivät ne kuljetuskustannukset eivätkä muutkaan kustannukset synny ongelmaksi. Myös investointituet pitäisi luoda siten, että rahaa riittää valtion budjetissa sillä tavalla, että voidaan antaa pieniä porkkanoita, mitkä eivät ole näiden EU-kilpailusäännösten vastaisia. Sellaisia pitää olla riittävästi.

Minä kyllä väitän sellaisen kehityssuunnan tässä kohta tapahtuvan, jotta jossakin vaiheessa nämä pääkaupunkiseudun yritykset kyllä huomaavat, että on huomattavasti fiksumpaa ja edullisempaa, jopa turvallisempaa ja mahdollisesti parempaa työvoiman osalta siirtyä sinne, missä on vielä terveempi ympäristö, edullisemmat asumiskustannukset. Kuvittelisi, että siellä on jopa edullisempi tehdä työtä, on edullisemmat palkkakustannukset ja työvoimaa vielä löytyy. On ronskia ja rehellistä työvoimaa. Kysymys on siitä, millä tavalla se työ viedään sinne ihmisten luokse eikä siirretä ihmisiä tänne työn luokse.

Jotkut ovat jo tänä päivänä tällaisia siirtoja tehneet täältäkin Etelä-Suomesta muun muassa kaukaiseen periferiaan Pohjois-Karjalaan. Jotkut firmat ovat tuoneet sinne metallialan alihankintaa ja jopa lopputuotettakin tehtäväksi, koska täällä kuulemma jonkin yrityksen laajentami-

nen maksaa paljon ja tontit ovat ahtaat eikä saa työvoimaa. Tämän tyyppistä pitäisi jopa edesauttaa eri näköisin keinoin, muun muassa kuljetustuella, mikä nyt on ollut tapetilla. Sitä pitäisi päinvastoin kehittää eikä lopettaa, niin kuin nyt näyttää olevan käymässä.

Eli aluepolitiikkaa, tiukennetaan tyhjen tonttien verotusta ja yhtenä lisänä meidän täytyy vielä saada edullisempaa asuntotuotantoa. En tiedä millä tavalla se onnistuu, mutta valvottua asuntotuotantoa, jossa se iso porvari, joka rakentaa, ei vedä välistä niin hirveästi kuin tänä päivänä vetää.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa herra puhemies! Välikysymyskeskustelun lähestyessä loppua on syytä hiukan tarkastella sitä kokonaisuutta, joka keskustelusta ja tiedotusvälineiden antaman kuvan perusteella on syntynyt.

Lehdistössä on todettu, että välikysymys on sinänsä erittäin ajankohtainen ja tärkeä asia, mutta eräiden mielestä liian myöhään esitetty. Näiden mielestä välikysymys, joka liittyy asuntopolitiikkaan, muuttoliikkeeseen ja aluepolitiikkaan, olisi pitänyt tehdä jo viimeistään kaksi vuotta sitten.

Haluan muistuttaa, viitaten myös ed. Pulliaisen käyttämään puheenvuoroon, että jo yli kaksi vuotta sitten keskusta viritti useita kertoja keskustelua muuttoliikkeestä ja siihen perustuen esitti jopa välikysymyksiä tässä salissa, mutta hallituksen ja erityisesti pääministerin taholta kaikki kysymykset mitätöitiin ja todettiin, että mitään muuttoliikettä maassamme ei ole. Tässä sitä nyt ollaan pestyn kaulan kanssa, niin kuin sanonta kuuluu. Kun taas on kuunnellut salissa hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja, niissäkin on — eräitä myönteisiä poikkeuksia lukuunottamatta — ollut sama virsi ja kaiku askelten.

Ensinnäkin on esiintynyt erittäin voimakasta mustasukkaisuutta siitä, että keskusta kysyy pääkaupungin asuntoasioista. Erityisesti mustasukkaisuus tuli ed. Bremerin puheenvuorossa esille. Hänen mielestään keskustan edustajilla ei olisi oikeutta puuttua pääkaupunkiseudun asioihin, mikä tuntui aika kummalliselta kansanedustajan puheenvuoroksi.

Tämä välikysymys, joka lähtee pääkaupunkiseudulla kärjistyneestä asunto-ongelmasta, on erittäin läheinen keskustalle, sillä tämän kysymyksen kääntöpuolihan on väestökato muualla Suomessa, muuttoliike, joka on kaikkien suomalaisten edun vastainen. Kukaan suomalainen,

ehkä jotakin yksittäistä sijoittajaa lukuunottamatta, ei hyödy tilanteesta, vaan kaikki joutuvat kärsimään liian voimakkaan muuttoliikkeen seurauksia.

Myös valtiolle se on erittäin kallis, sillä Pelleron taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan nykytasolla muuttoliike aiheuttaa noin 10 miljardin markan kustannukset vuositasolla. Jos muuttoliike olisi sillä keskimääräisellä tasolla, millä se viime vuosikymmeninä on ollut, säästyisi kustannuksia 5 miljardia markkaa vuodessa. Se on todella suuri summa. Jo muutama prosentti siitä rahasta tekisi erinomaisen myönteisen vaikutuksen aluepolitiikassa.

Toinen piirre, joka keskustelussa on tullut esiin, on ollut se, että vaikuttaa siltä, että puhujat eivät ole lukeneet keskustan välikysymystä, puhumattakaan että olisivat kuunnelleet keskustan puheenvuoroja, saatikka perehtyneet keskustalaiseen aluepolitiikkaan.

Useissa puheenvuoroissa on todettu se, jos ed. Kekkonen sanoja lainaan, ”mantra”, että me emme hyväksy keskustan vanhakantaista tukipolitiikkaa. Sen jälkeen, kun tämä on lausuttu, niin, kuten ed. Kangas teki, todetaan, kuinka erinomaista aluepolitiikkaa on laaja, hajautettu ylipestoverkosto ja siihen panostaminen. Edelleen hän totesi, että erinomaista on osaamiskeskusten perustaminen. Edelleen hän puoli kuljetustuen käyttöönottoa vaatien sitä jopa Ruotsin tasolle, joka taso tällä hetkellä ei kyllä tietävästi täytä Euroopan unionin säännöksiä, joten tässä mielessä mekään emme ole vaatineet lain muuttamista siihen muotoon, mitä se on Ruotsissa tänä päivänä.

Ed. Kangas ei joko tiennyt tai halunnut tietää, että korkeakoululaitoksen hajauttaminen on kaikkein keskustalaisinta aluepolitiikkaa, mitä tässä maassa on harjoitettu. Kun tätä hajauttamista ryhdyttiin toteuttamaan, kaikki itseään viisaana pitävät, erityisesti silloisen pääkaupunkiseudun sivistyneistö, katsoivat aivan barbaariseksi loukkaukseksi, että Ouluun, puhumattakaan Kuopioon ja Joensuuhun, voitaisiin perustaa yliopisto. Heidän mielestään sivistystaso oli siellä niin alhainen, että yliopistolla ei ole toimintamahdollisuuksia. Onneksi silloinen SKDL ja myöhemmin kyllä myös sosialidemokraatit olivat valmiit tukemaan tätä keskustan ajamaa linjaa ja näin se voitiin toteuttaa. Tänä päivänä yksimielisesti kiittävät, että tämä on ollut Suomen kannalta kaikkein tärkeimpiä toimenpiteitä.

Mitä tulee taas osaamiskeskusten perustami-

seen ja ennen kaikkea tähän uuden tyyppiseen ohjelmaerusteiseen aluepolitiikkaan siirtymiseen, niin senkin osalta on näiden puhujien pettymykseksi todettava, että se toimeenpantiin nykyisen keskustan ryhmäpuheenjohtajan ed. Mauri Pekkarisen toimesta hänen toimiessaan ministerinä.

Myös kuljetustuki on ollut keskustalle aina hyvin läheinen aluepoliittinen väline. Eli ed. Kankaan esittämä aluepoliittinen linjaus oli sataprosenttisesti yhteneväinen keskustan harjoittaman aluepoliittisen linjauksen kanssa, vaikka hän oli sitä ennen tuominnut tämän linjauksen.

Kaiken kaikkiaan on päivänselvää, että yhteiskunnan kannalta tämä kahtalainen asetelma, joka heijastuu pääkaupungin asunto-ongelmina, on ratkaistava siten, kuten välikysymyksessä todetaan, että asuntojen tarjontaa on lisättävä tällä alueella, koska ei ole muuttajien vika, että he ovat joutuneet tällaiseen tilanteeseen.

Se edellyttää määrärahojen lisäämistä. Se edellyttää myös järkevää tonttipolitiikkaa ja yhdyskuntarakentamista pääkaupunkiseudulla, ja siihen pääkaupunkiseudun kunnat eivät ole pystyneet vastaamaan menneinä vuosina osin siitä syystä, että muuttoliike on ollut liian voimakasta. Edelleen se edellyttää myös aluepolitiikan tehostamista sillä tavalla, että muuttoliikettä voidaan hillitä niin, että se olisi normaalilla ja terveellä tasolla. Sinänsä muuttoliike on tervettä, mutta muuttoliikkeenhän pitäisi ihannetapauksessa olla tasapainossa sillä tavalla, että sitä tapahtuu molempiin suuntiin.

Täällä on myös todettu, että asunnontarve hallituksen vastauksenkin mukaan johtuu paitsi muuttoliikkeestä myös suuresta syntyvyydestä eli normaalista, luonnollisesta väestönlisäyksestä tällä alueella. Se on totta, mutta tässäkin unohdetaan se, että korkean syntyvyyden taso on pitkälti seurausta siitä, että nuoret ihmiset ovat muuttaneet tänne pääkaupunkiseudulle ja tätä kautta syntyvyys on täällä noussut, eli sekoin välillisesti seurausta hyvin pitkälle tästä muuttoliikkeestä.

Kaiken kaikkiaan haluan todeta, että välikysymys on ollut erittäin tärkeä. Se on ollut ajankohtainen asia. Se on saanut aikaan vilkkaan keskustelun, ja uskon, että tässä mielessä välikysymys on täyttänyt tarkoituksensa. Jos se vielä johtaa edustaja ja ryhmän puheenjohtaja Pekkarisen esittämään yhteisymmärryksen, historialliseen kompromissiin siitä, että me voimme todella lisätä asuntotuotantoa tällä alueella sekä valtion että yksityisten toimesta ja tehostaa aluepo-

litiikkaa, niin silloin välikysymyksen voisi katsoa onnistuneen erinomaisesti päinvastoin kuin esimerkiksi Hufvudstadsbladet pääkirjoituksessaan ilkeämielisesti tänä päivänä totesi.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Ed. Sepo Lahtela täällä aiemmin käytti puheenvuoron, josta en oikein ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti, mutta ehkä hänellä oli tarkoitus kritisoida sitä, että ministeri Siimes aloitti asuntopoliittisen keskustelun. Mielenkiintoista on se, että asuntopoliittikka kuuluu ministeri Siimeksen toimialaan, ja nyt viimeistään pitää keskustella asuntopoliittikasta. Eri asia on se, oliko se avaus liian raju pääomapiireille tai niille sijoittajille, jotka pelkäsivät, että heidän etuihinsa korkovähennysoikeuden rajoituksella puututtaisiin. Tämä oli se suurin huoli, mistä syntyi tämä valtavan suuri keskustelu. Ei varmasti kukaan uskonut sitä, että näin rajulla tavalla asuntojen korkovähennysetuutta olisi rajoitettu kuin ministeri Siimes esitti. Tässä tilanteessa on huomattu se, että kun astuu tarpeeksi isoille varpaille, kyllä tiedotusvälineet ovat heti ja välittömästi puolustamassa niin sanottua köyhää kansaa, joka joutuu ostamaan täältä miljoona-asuntoja. (Ed. Takkula: Kauniita lausuntoja ne olivat köyhille, kyllä ne köyhä kansa omikseen tunsit!)

Kesäkuussa ja vielä heinäkuussakin asuntolainojen hakeminen oli erittäin vilkasta. Ongelma onkin ollut siinä, millä ministeri Siimes perusteli kannanottojaan ja sitä, että asuntopoliittista keskustelua pitäisi vihdoin käydä tässä maassa, kun vuokra-asuntojen rakentaminen oli tullut niin kalliiksi, ettei niissä pystyisi enää kukaan valmistumisen jälkeen asumaan. (Ed. Takkula: Kalliiksi on tullut Siimes!) Mielenkiintoista on se, mistä tämä kalleus johtuu. Sanotaan, että se johtuu rakennuskustannuksista, mutta ainakaan työntekijöiden palkat eivät ole nousseet niin paljon, että siitä se nousu olisi johtunut. Palaan tähän asiaan vielä tarkemmin. Sen vuoksi tämän puheenvuoroni pyysinkin, koska mielestäni tätä asiaa ei ole riittävästi tässä pitkässä keskustelussa vielä käsitelty.

Mielenkiintoista on ollut se, niin kuin ed. Sepo Lahtelakin totesi markkinoiden hillitsemisestä, että ensin avataan kapitalismille kaikki mahdollinen asuntopoliittikassakin, kun asunto on ihmisten perusoikeus, ja sitten pitää ruveta hillitsemään, ettei kapitalismi voisi toteutua, niin kuin se markkinataloudessa toimii. (Ed. Takkula: Siimes on toteuttanut kapitalismia tässä juuri!)

Ed. Manninen puhui muuttoliikkeestä, ja täytyy sanoa, että jos olemme rehellisiä, me tuolla alueilla ja Pohjois- ja Itä-Suomessa ja muissa kuin kasvukeskuksissa asuvat ihmiset, jotka kuuntelemme sitä keskustelua, mitä siellä käydään, tiedämme, että täällä pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa ovat asuntojen hinnat niin korkeat, että myymällä esimerkiksi Kajaanista omakotitalon täällä voi saada yksion tai korkeintaan 40 neliön kaksion, ja se on estänyt pahempaa muuttoliikettä syntymästä kuin tämä nykyinen on. Jos täällä olisi alhaisemmat asuntojen hinnat tai vuokra-asuntoja olisi riittävästi tarjolla, vielä useammat ihmiset olisivat tulleet työn perässä tai paremman työpaikan perässä tänne. Se on niin ikävää todeta.

Vielä muuttoliikkeestä voisi sanoa sen, että sitähan ei tutkita tässä maassa, mistä tämä muuttoliike johtuu. Eräs kunta Kainuussa teetti omista muuttajistaan tällaisen selvityksen, minkä takia ihmiset muuttavat ja keitä muuttajat ovat. Yli puolet heistä oli työssä olevia ihmisiä. Sitä voi miettiä, miksi työssä olevat ihmiset haluavat muuttaa. Onko leikkauspolitiikka, mitä siellä on harjoitettu, johtanut jo siihen, että esimerkiksi lukioissa ei ole mahdollisuutta valita tarpeeksi monia kieliä tai joitakin muita sellaisia valinnaisaineita, mitkä joissakin isompien paikkojen lukioissa esimerkiksi ovat mahdollisia? (Ed. Manninen: Hallituksen vika kuitenkin!) — Niinpä niin, ed. Manninen, kaikki on aina hallituksen vika.

Rakennusalan tilanteesta vielä, kun sitä jonkin verran olen seurannut. On mielenkiintoista pohtia sitä, mistä johtuu esimerkiksi se, että asuntojen hinnat ovat hurjasti kohonneet viiden viime vuoden aikana, ja sitten sitä, mihin valtion rahaa asuntopolitiikassa kaiken kaikkiaan pitäisi käyttää, pitäisikö sitä käyttää omistusasumisen tukemiseen verovähennyksinä, pitääkö sitä käyttää asumistukeen pienituloisten ihmisten asumistukena, pitääkö sitä käyttää sosiaaliseen asuntotuotantoon vai mikä on se kohde, mihin näitä valtion kohtuullisen isoja määrärahoja pitäisi käyttää. Onko muita keinoja? Siitä tätä keskustelua on paljon täällä käyty.

Mutta rakennusalan tilanne on mielenkiintoinen, ja oikeastaan olen aika huolestunut tämän päivän asuntorakentamisen laadusta. Jos vertaa tilannetta kymmenen vuotta sitten, silloin oli paljon saman tyyppinen tilanne. Rakennuslalle hakeutui paljon ihmisiä, jotka eivät olleet ammattitaitoisia, ja silloin alkoi myös kehittyä niin sanottuja ämpäriyrityksiä ja aliorakoitsijoita. Täällä voi olla joku iso urakoitsija, en viitsi nyt

nimiä mainita, joka on pääurakan saanut, mutta saattaa olla, että urakoitsijalla on vain yksi ainoa työntekijä, ja se on se, joka parsii näitten aliorakoitsijoiden työn jälkiä. Tiedän tällaisen henkilön, joka työskentelee tällaisessa tehtävässä. (Ed. Kuosmanen: Kainuussa voi olla!) — Hän on sellainen henkilö, joka on tuotu Kainuusta tänne tekemään työtä ja parsimaan sitä jälkeä, joka syntyy siitä, että kymmenen eri urakoitsijaa käy tekemässä töitä ja saattaa olla, että ovi ei sovi kukaan siihen oviaukkoon, joka on tehty, tai ikkunat eivät sovi tai rupeavat vääntymään, ja sitten tämän henkilön tehtävänä on korjata.

On uskomatonta, mitä täällä tapahtuu tämän päivän rakennustyömailla, ja se on erittäin kallista. Nimittäin siellä aliorakoitsijat, kun nyt on näin paljon työtehtäviä, ottavat liian paljon tilauksia vastaan eivätkä ehdi ajoissa työmaalle, jolloin syntyy odotusta ja seuraava aliorakoitsija, jonka pitäisi tulla seuraava työvaihe tekemään, ei sitä pystykään tekemään ajoissa ja taas hänen omat urakkansa menevät pieleen. Mutta katsotaan, miten kauan Suomella on varaa tämän tyyppiseen työskentelyyn ja miten kauan meillä on varaa siihen, että ei järkevästi hoideta tätä tilannetta.

On väitetty, että työttömyysturva on liian hyvä ja sen vuoksi pääkaupunkiseudulla olleet ... En tiedä täsmälleen mikä tämän päivän tilanne on, mutta silloin oli 20 000 rakentajaa työttömänä. Tiedättekö, millainen rakennusalan tausta näillä niin sanotuilla rakennusalan työttömillä on? Siellä on paljon sellaisia, jotka silloin 80-luvun loppupuolen hulluina vuosina kävivät työmaalla kääntymässä, ja jos se oli heidän viimeinen työsuhteensa, työvoimatoimiston kirjoissa he ovat rakennustyömiehiä. Kuka rakentaja, rakennusalan yrittäjä ottaa tänä päivänä tällaisen miehen töihin, joka ei ole kymmeneen vuoteen rakennustyömaata nähnyt? Ei kukaan järkevä yrittäjä. Hän ottaa sellaisen työntekijän, jolla on kokemusta alalta ja joka pystyy tekemään tämän päivän hinnoilla mahdollisimman monta rakennusalan ammattia.

Tässä onkin se ongelma, että kun välillä oli viisi vuotta sellaista aikaa, että ei ollut kovinkaan paljon työkohteita, niin monen rakennustyöntekijän ammattitaito rapautui eikä ainakaan syntynyt sellaista ammattitaitoa, mitä sitten laman jälkeen yhtäkkiä olisi tarvittu. Olisi tarvittu monta eri sektoria. Kirvesmiehen olisi pitänyt osata raudoittajan ja muurarin ja monet muut työt, joita hän ei ollut koskaan aikaisemmin tehnyt, koska pienissä aliorakointiyrityksissä pitää osata

tehdä monen alan töitä. (Ed. Manninen: Miten tämä liittyy välikysymykseen?)

Asunto-ongelma ei varmaankaan tällä välikysymyskeskustelulla ratkennut. Hallitus on tehnyt omat ratkaisunsa jo ennen kuin välikysymys tehtiin. Sen vuoksi olisi ollut ehkä järkevämpää esittää ajankohtaiskeskustelua tästä aiheesta, jolloin keskustelun poliittiset väritykset olisivat ehkä olleet hieman vähäisempiä eikä se olisi ollut näin pitkä. Mutta nyt jokainen on saanut sanottavansa sanottua, ja ehkä se asuntotilanne tälläkin osittain korjaantuu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

2) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin palkkiosta

Hallituksen esitys HE 68/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

3) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

4) Hallituksen esitys kirjastolain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 54/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 1/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

5) Hallituksen esitys taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 2/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain 5 ja 5 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 12/1999 vp
Toivomusaloite TA 369, 516/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta sekä julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 8/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laeiksi vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 9/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 23.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio